

ZBORNİK

misijanskega simpozija ob izrednem
misijanskem mesecu oktobru 2019

ZBORNİK

misijonskega simpozija ob izrednem
misijonskem mesecu oktobru 2019

Ljubljana, 2020

Izdajatelj in založnik: **Misijonsko središče Slovenije**
Odgovarja: Matjaž Križnar, narodni voditelj misijonov
Uredil: Luka Biščak
Korekture in dopolnitve: dr. Bogdan Dolenc in mag. Bogdan Vidmar
Lektorirala: Alenka Mirkac
Kraj in leto izida: Ljubljana 2020
Grafično oblikovanje: Salve d.o.o. (Jože Šenk)
Tisk: Para d.o.o.
Naklada: 300 izvodov

MOLITEV
ZA IZREDNI MISIJSKI MESEC
OKTOBER 2019

Nebeški Oče,
ko je tvoj edinorojeni Sin Jezus Kristus vstal od mrtvih,
je svojim učencem naročil:
»Pojdite in učite vse narode
in jih napravite za moje učence.«

Ti nas opominjaš, da smo v moči našega krsta
tudi mi deležni misijonskega poslanstva Cerkve
in smo zanjo odgovorni.

Podari nam darove Svetega Duha,
da bomo pogumne in goreče priče
tvojega evangelija.

Misijonsko poslanstvo,
ki ga je Kristus zaupal svoji Cerkvi,
še zdaleč ni dovršeno.
Zato te prosimo za nove spodbude in učinkovite oblike,
da bomo znali Življenje in Luč prinašati v sedanji svet.

Pomagaj nam, da bi se vsa ljudstvasrečala z
odrešujočo ljubeznijo in usmiljenjem Jezusa Kristusa,
ki s teboj živi in kraljuje
v edinosti Svetega Duha
zdaj in vekomaj.

Amen.

Kazalo

Uvodna beseda	5
Papež Frančišek in Maximum Illud.....	7
Misijonsko središče Slovenije (MSS) in Izredni misijonski mesec oktober 2019 (IMMO).....	8
1. MISIJONSKI SIMPOZIJ	9
1.1 SVETE VIŠARJE (28. septembra 2019)	9
1.1.1 PRIDIGA ŠKOFA MSGR. METODA PIRIHA.....	10
1.1.2 EHRlich – NEUSTRAŠNI OZNAJNEVALEC KRISTUSOVE BLAGOVESTI (prof. dr. Janez Juhant).....	12
1.1.3 MISIJONSKA POMLAD med slovenskimi rojaki v luči dosedanjih vseslovenskih simpozijev (g. Jože Kopeinig)	23
1.2 LJUBLJANA, Zavod svetega Stanislava (12. oktober 2019)	31
1.2.1 UVOD V OSREDNJI DEL SIMPOZIJA.....	31
1.2.1.1 Pozdrav in otvoritveni nagovor (škof msgr. Metod Piriš).....	31
1.2.1.2 Nagovor apostolskega nuncija za Slovenijo (msgr. Jean-Marie Speich)	32
1.2.2 PREDAVANJA S SPREMLJAJOČO RAZPRAVO	34
1.2.2.1 KATOLIŠKI DOKUMENTI O MISIJONSKI DEJAVNOSTI CERKVE (prof. dr. Mari Jože Osredkar OFM)	34
1.2.2.1.1 Razprava na predavanje dr. Osredkarja	41
1.2.2.2 MISIJONAR DANES (p. Janez Mujdrica)	42
1.2.2.2.1 Razprava na predavanje g. Mujdrice	44
1.2.2.3 MISIJONI IN IDENTITETA SLOVENCEV (dr. Blaž Jezeršek)	47
1.2.2.3.1 Razprava na predavanje dr. Jezerška	53
1.2.2.4 KUSTOS IN MISIJONAR (dr. Marko Frelih)	55
1.2.2.4.1 Razprava na predavanje dr. Freliha	59
1.2.3 OMIZJE SLOVENSkih MISIJONARJEV	61
1.2.3.1 G. JOŽE ANDOLŠEK.....	63
1.2.3.2 S. METKA KASTELIC.....	65
1.2.3.3 MLAD ZAKONSKI PAR KAJA IN JANEZ NOVLJAN	68
1.2.3.4 G. ALEKSANDER SKAPIN	71
1.2.3.5 ZAKONCA TANTELY IN LOJZE GABRŠČEK	73
1.2.3.6 S. AGATA KOCIPER	75
2. USMERITEV	77
2.1 SMERNICE.....	78
2.1.1 SVETOST ŽIVLJENJA KRISTJANOV	78
2.1.2 ANALIZA DUHOVNEGA OKOLJA	79
2.1.3 PRIČEVANJE	80
2.1.4 POGLOBITEV VERE	81
2.1.5 KREPITEV NARODNE ZAVESTI IN LJUBEZNI DO DOMOVINE.....	82
2.1.6 MOLITEV.....	84
2.1.7 ZAKRAMENTI IN POZNAVANJE OSNOV VERE	85
2.1.8 FORMACIJA LAIKOV	85
2.1.9 OBČESTVENO ŽIVLJENJE CERKVE	86
2.2 PREDLAGANE SMERNICE.....	89
2.3 NEKAJ KONKRETNIH PREDLOGOV	90
Sklep.....	91
Zahvala	92

UVODNA BESEDA

V življenju Cerkve je oktober mesec molitve rožnega venca, obenem pa tudi misijonski mesec. Pomenljive so zato besede papeža Frančiška, ki je dejal, da je molitev »srce misijonov«. A oktober v letu 2019 je bil prav poseben čas, saj ga je papež razglasil za »izredni misijonski mesec«. Z njim želi papež povrniti misijonskemu delovanju v življenju Cerkve mesto, ki mu pripada, tj. *prvenstveno vlogo*. Misijonstvo mora biti »modus vivendi« in »modus operandi« vesoljne Cerkve.

Po papeževih besedah misijonstvo nikakor ne sme biti zgolj nekakšna eksotika znotraj širše pastoralne dejavnosti Cerkve, ampak mora biti njen *najpomembnejši del*. Ta po krivici zapostavljeni vidik življenja Cerkve mora postati *bistvena programska pastoralna usmeritev vse Cerkve*, ne samo Cerkve v misijonskih deželah. Cerkev, kot je povedal že sveti papež Janez Pavel II., je: »*ecclesia semper reformanda*« oz. »*vedno prenavljajoča se in prenove potrebna Cerkev*«. In misijonska dejavnost, razumljena v tem duhu, je tista, ki edina omogoča rast in obstoj Cerkve, saj predstavlja gibanje in dejavnost – nekaj, kar živi, poživlja ter ohranja mladostno energijo in zanos.

Cerkev mora zato po papeževih besedah, biti Cerkev, ki je vedno bolj »v izhodu«, vedno bolj v »misijonih«, vedno bolj misijonarska.

To pomeni: nič več samozadostnega in prestrašenega zapiranja pred svetom, ampak navzven odprta in pogumna Cerkev. Kar ne velja samo za posamezne vernike oz. bolj ali manj velike skupine gorečih vernikov, temveč za *celoten sestav Cerkve*.

Misijonsko poslanstvo Cerkve najde svojo utemeljitev v življenju svete Trojice, ko se je le-ta odprla navzven s poslanjem Sina in izlitjem Svetega Duha v svet. Kristus, poslan od Očeta, je potemtakem prvi in največji misijonar, saj nam je pokazal, kdo Bog je, in v luči tega tudi, kdo je človek. Samo preko Jezusa Kristusa imamo vpogled v življenje Boga, tj. v življenje svete Trojice, ki je življenje ljubezni. V to življenje nas je poklical Jezus Kristus in nas preko svoje Cerkve še naprej kliče. Občestvo svete Trojice je edino območje, v katerem človek najde svojo izpolnitev.

Kakor Jezus, pa smo tudi vsi krščeni poslani, da »gremo ven«, in sicer v imenu Očeta, v Kristusu po Svetem Duhu. Le kot »potopljeni« v občestvo svete Trojice se bomo pogumno in v pravem krščanskem duhu soočili z izzivi današnjega sveta in ne bomo podlegli njegovim skušnjavam ter stopitvi s svetom. Papež Frančišek namreč z *izrednim misijonskim mesecem* želi doseči samo to, da bi se ponovno pričelo dosledno upoštevati zadnje Jezusovo naročilo učencem ob vnebohodu: »*Pojdite po vsem svetu in oznanite evangelij vsemu stvarstvu*« (Mr 16,15).

To poslednje Jezusovo naročilo je programska usmeritev Cerkve in edini smisel njenega obstoja.

Srčno upamo in pričakujemo, da bo *izredni misijonski mesec* uvod v dogajanje, ki bo v širšem in globljem razumevanju misijonarskega duha bistveno zaznamovalo prenovo in razvoj Cerkve v misijonskem duhu. Že papež Benedikt XV. (1854-1922), je namreč zapisal: »**Kdor hoče obnoviti in poglobiti versko življenje v škofiji ali župniji, mora začeti z misijonskim delom**«.

sodelavci Misijonskega središča Slovenije

Sanjam o »misionarski izbiri«, to je o misionarskem zagonu, ki je zmožen preoblikovati vse, da bi navade, slogi, urniki, govornica in vsaka cerkvena struktura postali ustrezen prevodnik za evangelizacijo sedanjega sveta, bolj kakor za njeno samoohranitev. Prenovo struktur, ki jo terjata pastoralno spreobrnjenje, je mogoče razumeti v tej luči: kot del prizadevanja, da bi vse strukture postale bolj misionarske in bi bila redna pastoralna v vseh svojih zahtevah bolj odkrita in odprta. V vseh pastoralnih delavcih naj spodbuja trajno željo, da bi šli na delo in tako pospeši pozitiven odgovor vseh tistih, ki jih Jezus kliče k prijateljstvu s seboj.

papež Frančišek (Veselje evangelija 27)

PAPEŽ FRANČIŠEK IN MAXIMUM ILLUD

Z željo po oživitvi misijonskega zagona v Cerkvi je papež Frančišek oktober 2019 razglasil za *izredni misijonski mesec*. Med drugim je s tem želel tudi obeležiti stoletnico apostolskega pisma papeža Benedikta XV. *Maximum illud* iz leta 1919, v katerem so bile predstavljene za tisti čas izjemno napredne smernice za delovanje misijonarjev v svetu. S tem so bili postavljeni tudi novi temelji za misijonsko delo. V omenjenem apostolskem pismu je papež Benedikt XV. strogo zapovedal ločevanje med kolonializmom in misijoni ter čim hitrejšo vzpostavitev domače Cerkve z lastno duhovščino. Negativne posledice kolonializma so se namreč odražale v brezvestnem in podcenjujočem podjarmljenju lokalnega prebivalstva ter tudi v izkoriščanju naravnih virov. Vrhunec pa so z razvnetimi nacionalističnimi in ekspanzionističnimi strastmi dosegle z grozotami prve svetovne vojne. Papež zato odločno zavrača vsakršno obliko interesa, ki bi kot privesek spremljal misijonsko dejavnost. Poudarja in zapoveduje, da je edini namen in smisel misijonov **izključno in samo oznanjevanje evangelija in ljubezni Jezusa Kristusa**. To pa se mora širiti zgolj s *svetostjo življenja in dobrimi deli misijonarjev*.

Pomen pisma *Maximum illud* je bil v povezavi s koncem novega veka prelomen. V skladu s podanimi smernicami lahko rečemo, da se želi približati širjenju vere na način, kot se je to dogajalo v začetku krščanstva. Slednje je opisano v Apostolskih delih s prihodom Svetega Duha na binkoštni dan in začetkom javnega delovanja Cerkve. Jezus sam je obljubil Svetega Duha (prim. Jn 14,16.26; Apd 1,8), ki sedaj nadaljuje njegovo delo v Cerkvi.

K temu nas želi ponovno spodbuditi papež Frančišek v času, ko Cerkev potrebuje nov zagon in evangeljsko preoblikovanje cerkvenih struktur. Papež poudarja, da je bistveno zavedanje, da protagonisti misijonov nismo mi in tudi ne Papeške misijonske družbe, ampak je to Sveti Duh. Ključnega pomena je naše sodelovanje s Svetim Duhom, ki neločljivo deluje v povezavi s sveto Cerkvijo, katere glava je Kristus. Krščanska vera namreč ostane mlada, kadar se odpre poslanstvu, ki ga posreduje Kristus. A pri tem se je potrebno zavedati pomena cerkvenih očetov in cerkvenega učiteljstva – upoštevanje le-teh predstavlja močno »varovalko« pred številnimi pastmi in zablodami, ki se lahko prikradejo pod krinko »delovanja Svetega Duha«.

Osnovno vodilo in cilj delovanja Papeških misijonskih družb (PMD) mora biti **svetost vsakogar in Cerkve kot družine oz. občestva**. V skladu s tem ciljem papež poziva PMD, naj z ustvarjalnostjo ponovno odkrijejo svojo pravo naravo in delovanje – takšno, ki bo v skladu z namenom, s katerim so bile ustanovljene. Drugače bomo, pravi papež Frančišek, »vsí končali v muzeju«. Nato nadaljuje: »Vsaka Cerkev mora za svoj namen imeti misijonstvo, da ne postane žrtev cerkvene zaverovanosti vase, samozadostne zaprtosti v varne meje, pastoralne črnogledosti, sterilne nostalgije po preteklosti.«

Geslo izrednega misijonskega meseca oktobra 2019 »**Krščeni in poslani: Kristusova Cerkev poslana v svet**« poudarja, da je poslanstvo za misijone klic, ki je neločljivo povezan s krstom in z vsemi krščenimi. Vse naše življenje je poslanstvo; mi sami smo misijon. Misijon je tako naše osebno posvečenje, in preko osebne svetosti, se posvečuje svet ter stvarstvo okrog nas. Misijonarska razsežnost našega krsta se tako kaže v izpričevanju svetosti, ki svetu daje življenje in lepoto. Biti svet je namreč božja zapoved: »*Bodite sveti, kakor sem jaz svet*« (3 Mz 19,2b; 1 Pt 1,16).

MISIJSKO SREDIŠČE SLOVENIJE (MSS) IN IZREDNI MISIJSKI MESEC OKTOBER 2019 (IMMO)

Kot odgovor na to spodbudo oz. poziv papeža Frančiška so v oktobru 2019 narodni uradi za misijone po celem svetu organizirali vrsto dogodkov z namenom oživiti pomen misijonstva v zavesti kristjanov. Obenem so tudi pripravljali oz. vsaj pričeli razmišljati o konkretnih smernicah za misijonsko prebuditev in prenovo življenja Cerkve, saj glede na prvenstveno vlogo, ki naj bi jo misijonstvo imelo v življenju Cerkve, »**BITI KRISTJAN POMENI BITI MISIJONAR**«.

Po besedah papeža Frančiška naj bi zato *izredni misijonski mesec oktober 2019* predstavljal »priložnost velike in rodovitne milosti, da bi spodbujali pobude in na poseben način okrepili molitev, oznanjevanje evangelija, svetopisemsko in teološko premišljevanje o misijonstvu, dela krščanske ljubezni ter sodelovanje in solidarnost med Cerkvami, da bi se tako misijonsko navdušenje prebudilo in se nikoli zmanjšalo«.

Tako smo tudi v Misijonskem središču Slovenije (MSS) organizirali vrsto dogodkov:

- **SLOVESNO OTVORITEV IZREDNEGA MISIJSKEGA MESECA OKTOBRA 2019**, na Svetih Višarjah (28. septembra 2019)
- **SREČANJE Z MISIJONARJEM DANILOM LISJAKOM** v Škocjanu na Dolenjskem (6. oktobra 2019)
- **MISIJSKI SIMPOZIJ** v Ljubljani (12. oktobra 2019)
- **MISIJSKO OBARVANO ŠTUDENTSKO SV. MAŠO PRI FRANČIŠKANIH** v Ljubljani (cerkev Marijinega oznanjenja na Tromostovju) (16. oktobra 2019)
- **MISIJSKO NEDELJO 2019** – osrednja slovesnost je potekala v Murski Soboti (20. oktobra 2019)
- **POTUJOČO MISIJSKO RAZSTAVO** (julija 2019–maja 2020)

Z dogodki ob izrednem misijonskem mesecu, oktobru 2019, zlasti pa z misijonskim simpozijem, smo pogumno stopili na dolgo in vztrajno pot prenove Cerkve v misijonskem duhu, h kateri smo – po besedah papeža Frančiška – povabljeni in poklicani prav vsi kristjani.

Murskosoboški škof msgr. Peter Štumpf je v pridigi med sveto mašo na misijonsko nedeljo 2019 v Murski Soboti dejal, da je Slovenija že dolgo »misijonska poljana«. Ob tem je poudaril, da je »*bistvena lastnost dobrega misijonarja **potrpežljivost**. Za uspešno opravljanje misijonskega poslanstva je treba imeti ,močne duhovne mišice', da bomo stanovitni in bomo vztrajali v potrpežljivosti, saj je misijon kraj skrajne potrpežljivosti.*«

Sodelavci Misijonskega središča Slovenije zato želimo vsem, ki nam je za Cerkev na Slovenskem mar, obilo resnične kreposti potrpežljivosti na poti, na katero smo se z oktobrom 2019 – kot izrednim misijonskim mesecem – tudi podali.

1. MISIJONSKI SIMPOZIJ

Osrednji dogodek obeleževanja *izrednega misijonskega meseca oktobra 2019* je zagotovo bil misijonski simpozij. Predstavljal je vsebinski vrhunec vsega dogajanja. Organiziran je bil ravno z namenom, da bi pričeli z iskanjem smernic, ki bi nakazale pot, na katero naj se Cerkev na Slovenskem utiri, da bo napredovala, rasla in se uspešno soočala z izzivi današnjega sveta.

Osrednji del simpozija je potekal 12. oktobra v Zavodu svetega Stanislava v Ljubljani. Vendar pa je pričetek simpozija predstavljala že *slovesna otvoritev izrednega misijonskega meseca oktobra 2019*, 28. septembra na Svetih Višarjah, ko sta po sv. maši, ki jo je vodil škof msgr. Pirih, sledili predavanji dr. Janeza Juhanta z naslovom »Ehrlich – neustrašni oznanjevalec Kristusove blagovesti« ter g. Jožeta Kopeiniga z naslovom »Misijonska pomlad«.

Vsebinsko je bil simpozij zelo bogat, a v MSS menimo, da smo z njim naredili šele prvi korak v smer, ki jo je začrtal papež Frančišek v želji po odprti, misijonski in pogumni Cerkvi, ki se ne bo zapirala v svoje samozadostne in navidezno varne okvire.

Pred nami je še dolga pot, a **led je prebit**. In kakor zadnje – osrednje – srečanje v Ljubljani ni predstavljalo začetka simpozija, tako lahko z gotovostjo rečemo, da tudi konca ne.

1.1 SVETE VIŠARJE (28. septembra 2019)

Ožje dogajanje v okviru IMMO se je pričelo 28. septembra s slovesno otvoritvijo IMMO na Svetih Višarjah (1766 m). Izbira tega kraja ima velik simbolni pomen, saj se Svete Višarje nahajajo na ozemlju republike Italije, in sicer na tromeji med Slovenijo, Italijo in Avstrijo. Kot take tudi predstavljajo pomembno stično točko slovanske, italijanske in germanske kulture. Na tem mestu so naši predniki postavili cerkvico Višarske Matere Božje; le-ta danes pred-

Cerkev Višarske Matere Božje

stavlja pomembno romarsko pot, ki združuje narode vseh teh dežel. Otvoritev se je pričela s slovesno sveto mašo, ki jo je vodil škof msgr. Metod Pirih. Sledili sta misijsko obarvani predavanji dr. Janeza Juhanta in g. Jožeta Kopeiniga.

Pridiga in obe predavanji predstavljajo nekakšen uvod v misijski simpozij, katerega osrednji del je potekal 12. oktobra v Ljubljani.

1.1.1 PRIDIGA ŠKOFA MSGR. METODA PIRIHA

Papež Frančišek je letošnji mesec oktober s posebno pobudo *Krščeni in poslani* razglasil za *izredni misijski mesec* ob spominu na stoletnico apostolskega pisma papeža Benedikta XV. o misijski dejavnosti *Maximum illud*. S to mašo tu na Svetih Višarjah začenjamo ta misijski mesec.

G. Matjaža Križnarja, narodnega ravnatelja za misijone v Sloveniji, rektorja te cerkve p. Petra Laha, vse duhovnike, misijonarje, redovnike, redovnice in vas, dragi verniki, ki ste danes prišli na ta sveti kraj, prisrčno pozdravljam.

Misijonska razsežnost Cerkve je bistvena sestavina našega dela in našega oznanjevanja. Dve tretjini človeštva še ne ve nič o Odrešeniku. Kristus vsakega od nas zavezuje in kliče k misijskemu delu – ene, naj gredo v misijone, druge, naj bomo misijonarji doma, z vso odprtostjo, zavzetostjo, z molitvijo in pomočjo, ki jo potrebujejo naši misijonarji v misijskih deželah.

Misijonsko poslanstvo dobiva danes nove razsežnosti, ki se kažejo v sodelovanju z različnimi cerkvami in cerkvenimi občestvi; v izmenjavi sodelavcev, v medsebojnem pobratenju, v duhovni in finančni pomoči, v izpeljavi različnih projektov.

Namen vseh pobud, ki vam bodo na voljo v izrednem misijskem mesecu, je bolj prebuditi v vernikih in v ljudeh dobre volje misijsko zavest, da se bomo z

novim zagonom in poletom posvetili misijonskemu poslanstvu, da se ne zmanjša misijonska zavest med nami, ki je v Sloveniji že dolgo močna in živa. Ponosni in Bogu hvaležni smo, da je iz našega naroda poklical toliko oznanjevalcev in sodelavcev v Božjem kraljestvu. Gre za našo globoko osebno povezanost v veri, v molitvi, v zanimanju in delu za vedno večji razcvet misijonskega poslanstva. Vsi se moramo dati na razpolago Božji luči, ki sveti nad nami. Posebno še mladi so poklicani, naj se vključijo v skupno misijonsko odgovornost, ki potrebuje njihovo bogato domišljijo in ustvarjalnost.

Papež Frančišek meni, da so prav misijonarji protagonisti te obletnice, ki daje priložnost za prenovljen misijonski zagon, tako da bi moglo celotno življenje, pastoralni programi, delovne strukture zajemati svež življenjski sok in merila za prenovo misijonskega poslanstva in oznanjevanja evangelija.

Ponovno je treba v tem času poudariti prvenstveno, tisto odličnost edinstvene misijonske poklicanosti tako za nas duhovnike kot za vas, dragi laiki. Preveriti je treba načine dela, pričevanja in služenja, da bi postalo še bolj primerno za evangelizacijo sedanjega sveta.

Naše življenje in poslanstvo dobita smisel v Jezusu Kristusu. Nikoli ne bomo prenehali govoriti in pričevati o Njem. On je Luč, On je Resnica, On je Kruh, vir žive vode za našo lakoto in žejo. On je Pastir, On je naš Vodnik, On je naš zgled, naša tolažba in naš pravi brat (pp. Pavel VI.). Ni evangelizacije, če ni oznanila o imenu, o nauku, o življenju, obljubah, o kraljestvu in skrivnosti Jezusa Kristusa, Božjega Sina iz Nazareta (Ap. spodbuda O evangelizaciji današnjega sveta, 22).

Bog želi, da bi se vsi ljudje rešili in da bi po služenju Cerkve vsi prišli do spoznanja resnice in da bi doživeli Božje usmiljenje.

Jezus nam pravi: »*Zakaj ostajate nedejavni, ravnodušni in površni in se ne odločate za spreobrnjenje?*« Jezus gleda z žalostjo dolgo vrsto brezbriznih, brezobličnih, plehkkih in površnih ljudi, ki so le preveč obrnjeni k tuzemskim dobrinam.

Papež Frančišek pravi, da mora misijonar biti drzna in ustvarjalna oseba. Treba je premisliti, kakšen cilj imamo pred seboj, nato pa stil in metode delovanja. Vse je treba premisliti v luči Božjega Duha, in ne s človeškim, ampak v prvi vrsti z Božjim, Jezusovim pogledom. Jezusov pogled pa je pogled dobrega pastirja in njegove bližine. Jezusov pogled je spoštljiv pogled. Njegov pogled je pogled vere in sočutja, ganjenosti. Je pogled, ki zdravi, osvobaja, ki tolaži in človeka ne tlači

Vrvež ljudi pred cerkvijo po sveti maši

k tlom. Jezusov pogled je tak, da človeka dviga, tako kot smo se mi vsi dvignili na Svete Višarje. Jezusov pogled mora narediti misijonarje in nas vse pogumne in ustvarjalne v iskanju novih poti, pri oznanjevanju vesele blagovesti z ljubeznijo in usmiljenjem do vseh. Misijonarji, ki se odlikujejo po svetosti in gorečnosti, so vedno bolj potrebni Cerкви.

Jezusovo naročilo apostolom in vsej Cerкви: »Pojdite in učite vse narode, krščujte jih v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha in učite jih spolnjevati vse, karkoli sem vam zapovedal« (Mt 28,19-20), ostaja aktualno v vsakem trenutku in kliče k odgovornosti vse sveto Božje ljudstvo in vsakega od nas.

Vse slovenske misijonarje in misijonarke ter vse druge nosimo v svojih srcih. Podpirajmo jih z molitvijo in z gmotno pomočjo. Z Marijo, Kraljico miru, ki tukaj na Svetih Višarjah kraljuje že toliko stoletij, prosimo za potrebne milosti in darove Svetega Duha. Krščanski poklic nas vseh je vabilo k vedno bolj polni, k vedno bolj popolni, k vedno bolj evangeljski in razširjeni ljubezni.

1.1.2 EHRlich – NEUSTRAŠNI OZnanJEVALEC KRISTUSOVE BLAGOVESTI (prof. dr. Janez Juhant)

Uvod

»Ni naključje, da smo se zbrali prav tukaj, marveč je to Božja volja. Božja volja nam tukaj, na Svetih Višarjah, razodeva, kaj je naloga Slovencev na zemlji, kjer živimo. Ob temeljih te svete gore se stikajo tri poglavitna evropska plemena. Njihovi valovi, ki prihajajo od juga, severa in vzhoda, bi udarili skupaj prav tu. Romani, Germani in Slovani bi prav tukaj skušali riniti drug drugemu mejnike nazaj. A naši očetje so modrejši od vojskovodij in politikov. Namesto mejnika so postavili na otok med tremi narodi cerkev. To je edini mejnik v Evropi, ki narodov ne loči, marveč jih združuje ... Slovenija mora biti mejnik, ki druži in veže jug s severom in vzhod z zahodom ... Ostati

mora mejnik, ki druži kakor Svete Višarje. To je Božja volja! To nalogo bo mogla Slovenija izpolnjevati samo v svobodi, ne pod gospodarjem, ki bi sedel bodisi na jugu ali severu, na vzhodu ali na zahodu! Božja volja je, da mi vsi za to svobodo

delamo in Božji volji se ne sme nihče izmikati ...« (Čuješ 1992, 146/7) Tako Ehrlich leta 1933 tu na Višarjah.

Tudi Justin Stanovnik (2012) razume krščanstvo, slovenstvo in evropejstvo kot temeljne postavke Ehrlichovega življenja in delovanja. Bil je kot prerok, je profesor Univerze dejal Cirilu Žebotu ob Ehrlichovem pogrebu 31. maja 1942 na Žalah: »Ehrlicha sem spoštoval kot uglednega kolega, razgledanega Slovenca in dobrega človeka. Danes pa sem dojel, da je on bil nekaj več: skoraj kot kak svetopisemski prerok. Ob njegovem pogrebu sem spoznal, da je pritegnil srca in razum mladih ljudi, ki jim je bila dana priložnost, da so se srečali.« (Žebot 1990, 279)

Besede izražajo bistvo Ehrlichovih človeških, krščanskih in misijonskih usmeritev, povezanost s Slovenci in drugimi narodi, s človeško oziroma krščansko skupnostjo in vpetost v vesoljni človeški svet, ki so ga ogrožali totalitarni režimi z vojnami in revolucijo. Širše to razumemo kot spodbudo za razvoj, uveljavljanje in poglobljanje krščanstva v osebnem in družbenem življenju vseh ljudi. Gre za Ehrlichovo življenjsko, duhovno in študijsko zavzetost, za poglobljanje, organizacijo in spodbujanje konkretne misijonske zavesti med Slovenci in drugimi narodi. Prepričan je bil in je veroval, da se človeški svet najbolje in dolgoročno uresničuje v krščanstvu.

V nagovoru stražarjem leta 1939 pravi: »V teh usodnih dneh je prav naloga Slovenske dijaške zveze, da združi vso slovensko mladino pod trojnim praporom zvestobe do vere, do naroda, do domovine. Proti zlovesti rase in krvi, ki povelečujejo eno raso nad drugo, proti zlovesti razrednega boja in diktature proletariata oznanjamo blagovest miru, pravice in ljubezni ter upamo, da bodo duhovne sile zmagale nad surovimi fizičnimi silami. Zato naj Slovenska dijaška zveza pospešuje med svojimi člani notranje življenje in goji kreposti.« (Ehrlich 1939, 19)

Prevratni čas, v katerega je vstopil

Za razumevanje Ehrlichove celovite dejavnosti, predvsem njegove odločne razgledane družbene angažiranosti, krščanske in narodne misijonarske zavzetosti ter osebnostne predanosti idealom vere in narodnosti, moramo upoštevati zahtevnost časa in razmer, v katere je vstopil. Ta zahtevna znamenja časov je lahko zaznal samo veliki duh, kakršnih je bilo v Ehrlichovem času pri Slovencih in tudi med drugimi narodi malo. On, ki je razumel zahteven izziv prelomnih in prevratnih časov in razmer, se je z vso svojo osebno zavzetostjo pronicljivo odzval nanje. Tako odzivnost je spodbujal rodni kraj, Žabnice pod Svetimi Višarjami, križišče slovenskih, germanskih in romanskih narodov. Še hujši so bili izzivi vojn, totalitarnih režimov in revolucije v Sloveniji. Ehrlich je kot razgledan intelektuallec marsikaj predvidel in se poznavalsko in organizacijsko odzval na zahtevne razmere. Že za časa študija je spoznal povezanost izgube osebnostne in nacionalne identitete človeka z izgubo religioznosti. Praktično življenje pokaže, da na izgubo prve vpliva izguba verske identitete, ki bistveno zaznamuje osebnost.

Nemški psihoanalitik Eugen Drewermann predavanje z naslovom »Kako pa on lahko živi brez Boga?« (Drewermann 2012, 43), 11. decembra 1997 na evangeličanski akademiji Nordelbien v Hamburgu, začenja z Albertom Camusem in Nikolajem F. Dostojevskim. Camus z Zgradbe Sveta da spregovoriti mrtvemu Kristusu, da ni Boga. Drewermann nadaljuje, da se je to pokazalo, kot da bi hlad, ki se ne bo nikoli ogrel, obiskal človeško hišo. Ravno Dostojevski je najbolj jasno orisal ta pogled na svet brez Boga, da »bi človeku na najbolj izrazit način pokazal, kako ne more živeti brez Boga«. Dostojevskemu naj bi očitali in mu podtikali, da je, namesto da bi sprejel razsvetljenstvo, postal pesnik »restavracije in reakcije na strani carjev na zemlji in Vsemogočnega v nebesih in v določnem smislu na koncu delil svet bizantinizma pravoslavne Cerkve«. Drewermann nadaljuje, da bi morali bogoslovci odpreti Sveto pismo, da bi vedeli, kaj pomeni življenje v milosti ali brez nje, saj zgodovina človeštvo uverja v nujnost življenja z milostjo (z Bogom). Dostojevski je znal zelo plastično opisati, kako hudo je, če človek doživi Božjo odsotnost. Najbolj izrazito je to zapisano v delu *Besi oziroma Demoni*. Tema je vzeta iz petega poglavja Markovega evangelija, kjer je govora o obsedenem možu, ki se potika po pokopaliških votlinah v Geraški deželi. »Vsakega, ki pride v njegovo bližino, doživlja kot nasprotnika človeku, kot nečloveka, kot zatiralca, sužnja, kot nosilca verig, proti kateremu se mora zaradi svoje svobode postaviti po robu.« Skušali so ga sicer vkleniti, pa se je vedno razvezal, noč in dan se je tolkel s kamenjem. In vendar je mož prišel k Jezusu po pomoč.

A demoni v *Besih* igrajo svojo vlogo, ki jo jim je napovedal Dostojevski. Gre za premagovanje bolečine in groze človeškega življenja ob napovedi časov razdejanja in uničenja: »Takrat bodo zgodovino delili na dve polovici: od gorile do uničenja boga in od uničenja boga do ...« Do gorile?« sprašuje sogovornik. In Kirilov, zli duh, nadaljuje: »Do spremembe zemlje in fizičnega človeka. Človek bo postal bog in se fizično spremenil. Tudi svet se bo spremenil, vsa dejanja se bodo spremenila in misli in vsa čustva. Kako se Vam zdi, se bo takrat človek fizično spremenil?« In sogovornik: »Če bo isti vrag, ali naj živi ali naj ne živi, se bodo vsi pobili in to bo mogoče edina sprememba.« Dostojevski (1960, 138) niza novi čas propagandnih učinkov, ko bo v kapelici namesto Marije v staji miš (410–420). To bo čas zarotnikov, hladnokrvnih ubojev in velikih morij (sto milijonov glav – 475). Odsotnost Boga je, kot bi dejal Jozef Tischner, ustvarila pekel Auschwitza in gulagov, Teharij, Šentvida in vseh drugih koncentracijskih taborišč pri nas in po svetu ter povzročila, da je vrag zavladal na zemlji.

Ehrlich se je iz izkušnje nemškega nacionalizma na Koroškem, iz poznavanja svetovnih političnih razmer, ki jih je dodobra spoznal kot član delegacije na Versajski konferenci, ob razsežnostih propagandne moči komunističnega režima vse bolj zavedal, kako ta gibanja načenjajo srž krščanskih korenin, in tako samega človeka. Poznavalsko in dosledno se je zavzemal za spoznavanje teh stranpoti ter skušal organizirati (slovenske) kristjane za preprečevanje njihove moči in vpliva. Že leta 1923/24 je v članku *Ruski boljševizem*, objavljenem v reviji *Čas*, podrobno

razčlenil in prikazal stranpoti sovjetskega boljševističnega totalitarizma. Odtlej v svojih ugotovitvah le vse jasneje razčlenjuje zablodo komunizma ter s srčnostjo in odločno zavzetostjo deluje proti infiltraciji komunistov, posebno na Univerzi v Ljubljani. Glede na njihove prevratne cilje in namere pri Slovencih je bil kot dejaven duhovnik, univerzitetni znanstvenik, teolog in duhovni vodja mladih zavzetih katoliških izobražencev nevaren. S svojo značilno odločnostjo je bil trn v peti že nemškimi nacionalistom v Celovcu: Kot profesor v bogoslovju med odmori ni iskal družbe kolegov profesorjev, temveč se je pridružil študentom na dvorišču ali pa je šel v cerkev, kjer je molil križev pot. Ko je nekoč med bogoslovce prišlo značilno obrekovanje, da je prenapet nacionalist in da sovraži Nemce, se je kolega takole odzval: »Poglej v kapelo, tam ravno moli križev pot. Si moreš misliti, da si tam nabira sovraštva do drugega naroda?« (Benetek 1950, 177) Taki očitki so bili tako rekoč na dnevnem redu, saj je 31. 3. 1906 strupeno nemško nacionalistično glasilo *Freie Stimmen* zapisalo, da je Ehrlich ekstremen nacionalist, poln »divjega slovanskega fanatizma« (177).

Ehrlicha kot odmevnega in daljnosežnega družbenega misleca jasno izraža razprava *Ruski boljševizem* (Ehrlich 1923/24), objavljena v *Času*. Lahko rečemo, da je razprava vredna F. Courtoisa (1999) in F. Fureta (1998) ali T. Snyderja (2012), in to skoraj sto let pred njihovimi tehtnimi analizami komunizma. Ta razprava in ostalo delovanje profesorja zoper komunistični monopol nad Slovenci dobro nakazuje vzroke Ehrlichove likvidacije na začetku revolucije v okupirani Sloveniji in pojasnjuje njegove ukrepe in nastope zoper komunistično rušilno in propagandno dejavnost na Univerzi ter nasprotovanje katoliškemu akademskemu društvu Zarja in njihovim idejnim usmerjevalcem kot Edvardu Kocbeku ter sindikatu Jugoslovanska strokovna zveza, ki so se že dlje časa zavestno pripravljali na sodelovanje s komunisti, kot potrjuje Kocbekov članek Premišljevanje o Španiji v Domu in svetu leta 1937. Ehrlich je imel globok idejno-politični in narodnostno-obrambni čut, posebej za rastočo in agresivno dejavnost komunistov na Slovenskem v tridesetih letih, in zavedal se je nevarnosti teh dejavnosti za kristjane in Slovence. Že v razpravah o religiji, o misijonih ter o vplivu sodobnih idejnih tokov omenja to nevarno družbeno gibanje in svari pred posledicami njegovega širjenja med Slovenci. Njegov zgled in njegova krščanska odločnost sta lahko tudi danes opora in temelj globljih misijonskih oziroma krščanskih družbenih prizadevanj za reševanje slovenske vernosti in demokracije, za kar je Ehrlich živel in umrl.

Razprava o boljševizmu je nastala po Leninovi smrti. Ehrlich (1923/24) vidi Leninov pomen v tem, da je skušal »po posrečeni politični revoluciji realizirati z vso resnobo Marxov socializem« z originalno »virtuoznostjo« (192), ker so revolucionarji izbrali »najugodnejši psihološki trenutek«, tj. vojne razmere za dosego svojih ciljev. Ehrlich je prepričan o važnosti in nujnosti preučevanja pojava boljševizma (193). Prvi del z naslovom Ustroj boljševizma obravnava nastanek in zgradbo nove boljševistične države ZSSR, vlogo (edine) komunistične stranke, njene tajne policije in našteva »rezultate« njenega delovanja med letoma 1918 in 1929:

usmrtnitev »6775 profesorjev, 8800 zdravnikov, 54.650 oficirjev, 12.950 veleposestnikov, 28 škofov, 1215 duhovnikov, 355.250 tako zvane ‚inteligencije‘, 260.000 vojakov, 59.000 policistov, 193.350 delavcev, 815.000 kmetov« (196); skupaj torej 1.767.018 ljudi. To je popolnoma skladno z Leninovo trditvijo: »Kaj pa je na tem, če pogine 90 % Rusov, če se le zadnjih 10 % spreobrne h komunizmu.« (196)¹ V drugem delu se dotakne presoje najvažnejših delov družbe v Sovjetski zvezi: ekonomske, šolske, verske politike sovjetov, kjer podrobneje prikaže strahotne posledice revolucije za Rusko pravoslavno, še bolj pa za katoliško Cerkev. Komuniste označuje kot »prave virtuoze propagande« (292), ki so uspeli razpresti svoje mreže po vsem svetu. Daljnoviden je tudi kratek članek v Misijonskem koledarju za leto 1936, v katerem Ehrlich (1936) prikazuje poskuse ruskih komunistov, da bi prevzeli oblast tudi na Kitajskem. Čeprav je bil tam Čankajšek sprva naklonjen komunistom, jih je kasneje prepovedal. Kljub temu nevarnost komunizma na Kitajskem po Ehrlichu ni odpravljena, ker je »komunistična internacionala najboljše organizirana politična organizacija sveta«.

Z isto resnobo in zavzetostjo je pisal o naših komunistih pred in med vojno. Začetek je že spomenica *Slovenski problem* leta 1941 (Ehrlich 2002a). Višek pa predstavlja njegova spomenica Italijanom *Gravimina* spomladi leta 1942 (Ehrlich 2002b), za katero je italijanski polkovnik, ki so mu jo prinesli, dejal, da bi bilo treba po njegovem prinašalce in pisca takoj ustreliti. Ehrlich v njej najprej razčlenjuje stanje v Ljubljanski pokrajini in opozarja italijanske oblastnike na nasilje, ki narašča: aretacije in zapiranje, policijsko uro, prepoved kolesarskega prometa, posebno pa požiganje vasi zaradi partizanskega terorja. Opozarja, da Italijani navadno pridejo prepozno, tako da partizani pobegnejo in potem skupaj našenejo kmete ter jih internirajo. Navaja primer Paradišča in Višnje Gore. V prvem so »partizani ponoči prišli v vas, zahtevali živeža, sklicali fante in moške in jih pozvali, naj gredo z njimi v hribe, češ da se borijo za slovenski narod. Moške in fantje so se temu protivili, ko so pa partizani odšli, so prišli italijanski vojaki, kot bi jih partizani na to opozorili, zažgali so vas, ki je bila partizanom ‚oporišče‘, in vse moške odpeljali.« (270) Dalje opisuje dogajanje pri Višnji Gori, kjer so »partizani s strojno puško streljali na vojaške avtomobile. Strojnico so pustili na cesti in zbežali. Italijanski vojaki so prignali pse in ti so sledili do vasi Brezovo. Ker so psi tu sled izgubili, so vojaki to vas smatrali za skrivališče partizanov, jo požgali, moške pa odpeljali.« (270) Ugotavlja, da »partizani med ljudstvom širijo zlobne klevete, da papež, škof in duhovniki ukazujejo požigati vasi« (prav tam). Ehrlich poimensko našteva ljudi, ki jih je likvidirala Varnostno-obveščevalna služba OF (VOS), in italijansko oblast opozarja na pritožbe ljudi.

Ehrlich je zelo kritičen tudi do italijanske oblasti. Opozarja, da tako imenovana konzulta (14 slovenskih predstavnikov za svet Visokemu komisariatu, ki pa jih komisar ne sklicuje) ne deluje, poleg tega Italijani ne upoštevajo slovenske

¹ Ehrlich navaja podatke po Charles Sarolea, *Impressions of Soviet Russia*, *Scotsman*, 7. 11. 1923.

policije. Ehrlich dalje zahteva od Italijanov, da omogočijo propagando zoper OF, ki širi letake celo po Univerzi. Opozarja, da so ljudje prepričani, da komunisti in Italijani marsikje sodelujejo in komunisti ovajajo zavedne Slovence Italijanom, da jih ti potem zapirajo in odpeljejo v taborišča ali jemljejo za talce. Za vosovskimi likvidatorji italijanska oblast ne izvaja nobenih preiskav, pač pa strelja nedolžne talce (po navadi ljudi, ki so proti OF). Ehrlich kritizira tudi fašizacijo slovenskega življenja: Italijani so odstranili dobre župane in jih nadomestili z »osebami, ki ne uživajo zaupanja«. Komunistični agitatorji se svobodno sprehajajo po Ljubljani. Zatira se slovenska kultura. Ugotavlja, da je sinteza vsega dogajanja, da je »namen sil osi popolno uničenje slovenstva kot takega« (263).

Ehrlich italijanskim oblastem zato predlaga:

Zagotovitev varnosti prebivalcem pokrajine, predvsem s tem, da Italijani preprečijo »beg zločincev«. Zahteva sodelovanje Slovencev z italijanskimi varnostnimi službami, da se prepreči nasilje Osvobodilne fronte. Za Slovence zahteva samostojno upravno oblast. Zahteva odprtje Tehnične fakultete in drugih šol, ki jih je zasedla oblast, izpustitev aretiranih, interniranih in konfiniranih Slovencev ter večjo svobodo časopisja. »Brezčasno ravnanje organov italijanskih oblasti (kloftanje, suvanje, pretepanje, mučenje itd.), kakor pavšalno vklepanje aretirancev, naj se takoj preneha.« (277)

Vsi njegovi predlogi potrjujejo, kako se je Ehrlich dobro zavedal vseh nevarnosti za slovenski narod in se pogumno odločil za varovanje narodnih interesov tudi v okupaciji in revoluciji. Zato je razumljiva izjava člana KPS in slovenskega zgodovinarja Ferda Gestrina, ko je Stanetu Grandi na vprašanje, zakaj so komunisti likvidirali Ehrlicha, odgovoril: »Bil je edini, ki je bil sposoben organizirati odpor proti okupatorju mimo komunistov.« (Granda 2002, 322)

Ehrlich kristjan, duhovnik in misijonar

Bistvo Ehrlichovega poslanstva je bila živa in dejavna krščanska vera: Ehrlich je bil kristjan in duhovnik, zavezan Cerkvi in narodu, obenem je vse svoje življenjske moči do nesebičnega žrtvovanja posvečal temu delovanju. Dr. Franc Zeichen, župnik v Št. Rupertu pri Velikovcu, je zapisal: »Vzgajal nas je ne samo z učeno, vneto besedo, temveč še bolj z lastnim zgledom pristne, otroške vernosti in vdanosti do sv. Cerkve. V tem pogledu je veljal med dijaštvom kot nesporna avtoriteta.« (Zeichen 1950, 179) Ehrlich se je zelo dosledno zavzemal za uveljavitev načel katoliške Cerkve, ki je nasprotovala revoluciji in drugim modernim prevratnim spremembam življenja. Cerkev uči, da se reforma v človeku in v družbi lahko zgodi le evolutivno, se pravi tako, da omogoča človekov notranji telesni in duhovni razvoj, kar so v svojih okrožnicah zastopali papeži zadnjih stoletij nasproti enostranskim in prevratnim težnjam v družbi. Temu naj služi tudi misijonsko poslanstvo Cerkve. Iz njegovih vsestranskih nastopov je izstopala ena sama velika ideja: »Misijonstvo je nujno potrebna protiutež proti razkrajajočim silam materializma, modernega poganstva, laicizma, sekularizma, navidezno znanstvenega

ateizma, ki zastrupljajo kot najslabši evropski eksport dušo poganških narodov in pripravljajo svetovno revolucijo.« (Ehrlich 1930/31, 114) Tako je papež Leon XIII. v okrožnici *Rerum novarum* (1891) pozival katoličane k dosledni pomoči najubožnejšemu stanu, da bi preprečili družbene prevrate oziroma revolucijo. Za njim to načelo povzema Pij XI. v okrožnicah *Quadragesimo anno* (1931), *Mit brennender Sorge* (1937) in *Divini redemptoris* (1937) (1995a, 1995b, 1995c). Vse je Ehrlich brez-pogojno in dosledno sprejemal in udeleževal.

Življenje raste in se razvija. V tem smislu je razumeti Ehrlichovo misijonsko zavzetost, ki temelji na osebni veri, ki sporoča in posreduje vero kot življenjsko ponudbo drugim. Življenje se upira vsaki nasilni spremembi, saj ga bistveno ogroža. Krščansko se življenje gradi na osebnih in medosebnih temeljih, kot jih razlaga in uči katoliška Cerkev. Ta svoja stališča Ehrlich (1919, 1924, 1927) primerjalno z drugimi nazori in verami razdela v svoji knjigi v treh delih z naslovom *Katoliška Cerkev, kraljestvo Božje na zemlji* ter v vseh drugih spisih oziroma v razpravah in člankih, objavljenih v revijah *Čas* in *Bogoslovni vestnik* ter časopisih oziroma glasilih *Bogoljub*, *Misijonski koledar*, *Katoliški misijoni*, *Vzajemnost* (glasilo slovenske duhovščine). »V svojih člankih je raziskoval, kakšna je povezava med najstarejšimi oblikami verstev in verovanj, ki jih najdemo tudi danes pri primitivnih narodih. Neutemeljenost evolucionističnih trditev o prvotnem ateizmu najstarejših narodov je dokazoval z opisovanjem verovanj, kakršna imajo plemena, ki so še na zelo nizki razvojni stopnji, z njihovim ravnanjem in z običaji, ki imajo v njihovi kulturi očitno verski značaj.« (Tadina 2002, 182) Glavni poudarek vseh njegovih razprav in člankov o misijonski dejavnosti Cerkve je resničnost vere v Jezusa Kristusa.

Ehrlich piše tudi tehtne in mednarodno primerljive razprave o primerjalnem veroslovju. To potrjuje ocena Ehrlicha za rednega profesorja leta 1922 oxfordskega profesorja Roberta Ranulpha Maretta (1866–1943), ki je ocenil Ehrlichovo delo *Origin of Australian Beliefs* (Izvor avstralskih verovanj), ki je izšlo leta 1922. Delo Ehrlicha uvršča in potrjuje kot uglednega mednarodno primerljivega znanstvenika s področja človekovega verovanja (Dekanat Teološke fakultete 1922). Razvil je antropološko paradigmo, kot je ocenil drugi svetovno priznani veroslovec Alfred Reginald Radcliffe-Brown (1881–1955), ki je napisal recenzijo istega Ehrlichovega dela in ga prav tako ugodno ocenjuje (Ocvirk 2014). Ehrlich in Radcliffe-Brown veljata za pionirja primerjalnega veroslovja in antropologije. Ehrlich (1925) izhaja iz teorije (različnih) kulturnih krogov in piše o prvotnih verah narodov ter razvija katoliško oziroma krščansko misijonsko delovanje. Celotno izkopavanje na slovenskih tleh Ehrlich (1938) posveča svojo pozornost, kar ga med vsem ostalim potrjuje tudi kot zavzetega Slovenca in rodoljuba. Razpravlja o kulturnih značilnostih narodov: Japoncev, Indijancev, v knjigi *Cerkev, Božje kraljestvo na zemlji* piše praktično o celem svetu in razčlenjuje položaj razvoja narodov, o problemih suženjstva, kolonializma itd. Seveda se dotakne tudi sodobnih problemov izkoriščanja oziroma zatiranja afriških, azijskih in ameriških narodov. Predstavlja zavzetost misijonarjev, ki zaradi vere pomagajo narodom in skušajo

preprečevati in odpravljati izkoriščanja, ki so jih zakrivali politiki (Ehrlich 1919, 129 sl.) Govori tudi o delu slovenskih misijonarjev Ignacija Knobleharja, Fridrika Ireneja Barage, Ivana Mesariča v Bengaliji in drugih. V njegovi zapuščini je obširen spis Evharistija in misijoni, v katerem pravi: »Bela rasa, krščanski narodi, krščanski državniki so tekom stoletij nad drugimi narodi strašno grešili in groza nas more biti bodočnosti, ako bo Bog zahteval obračune od krščanskih narodov.« (Ehrlich, fasc.) Kot že rečeno, natančno in poznavalsko piše o problemu komunizma v Rusiji in poskusih uvedbe komunizma na Kitajskem ter drugih sodobnih liberalističnih ovirah in nasprotovanjih krščanski veri. Gre mu vedno za srž problema, kar bi danes lahko imenovali evangelizacija sodobnega sveta, ki se je bodisi odtujil krščanski veri (kot v razvitem svetu), bodisi je (pri prvotnih narodih) še ni spoznal. V Evropi gre za nasilno prevratniško odtujitev totalitarnih režimov, drugod se uveljavlja praktično poganstvo, v misijonskih deželah pa se pod temi vplivi preprečuje, da bi prvotni narodi prek zavzetih krščanskih poslancev mogli srečati pristno veselo oznanilo Jezusa Kristusa.

Organizacijske oblike za širjenje misijonske zavesti in dejavnosti med Slovenci

Za širitev misijonske dejavnosti je Ehrlich organiziral vsestranske dejavnosti doma in v mednarodnem prostoru. Vse je potekalo v okviru misijonskih združenj in organizacij, ki jih je ustanovil bodisi sam Ehrlich ali pa jim je dal nov zagon. Spodbujal je ustanovitev ali razvoj misijonskih glasil, organizacij ter izobraževanja: misijonske kongrese, tečaje in študijska srečanja ter spodbujal k mednarodnemu sodelovanju na tem področju.

Leta 1916 je bila v Ljubljani ustanovljena Misijonska mašna zveza. Že takoj po ustanovitvi je sredi vojne dr. Lambert Ehrlich 7. avgusta 1917 iz Celovca v Ljubljano poslal pismo v imenu *Sodalitete*, skupnosti slovenskih katoliških duhovnikov s Koroške, v katerem koroški duhovniki izražajo željo po povezavi oziroma vključitvi v Zvezo. Vez se je okrepila, ko sta brata duhovnika Lambert in Martin Ehrlich prišla k Jegliču in mu potem poslala še dve pismi s prošnjo po povezovanju obeh organizacij »za rast Božjega kraljestva na zemlji«. Dodala sta tudi navodila, kako čim bolj učinkovito pripraviti srečanje. Potem je 3. aprila 1918 prišlo v Ljubljano do srečanja duhovnikov slovenskih škofij. Društvo Misijonska zveza se je kot podružnica oziroma del priključilo Družbi za širjenje vere (DŠV), ki naj vključi duhovnike vseh slovenskih škofij. Društvo je posebno okrepilo dejavnost, ko se je leta 1922 moral Ehrlich preseliti v Ljubljano. Organizirali so izdajo lista *Katoliški misijoni* in izdajali vsakoletni misijonski koledar. Ehrlich je na fakulteti predaval o misijonih ter organiziral narodno in mednarodno poglobljanje in širitev ideje o misijonski dejavnosti Cerkve, kakor jo je zasnoval v svoji knjigi *Katoliška Cerkev, kraljestvo Božje na zemlji*.

V misijonsko dejavnost se je poglobljal v času študija v Parizu in Oxfordu leta 1920 in 1921. Od leta 1924 je zelo dejavno sodeloval pri mednarodnih kongresih

akademikov za misijone (*Congressus Internationalis Academicorum pro misionibus*); na njegovo pobudo so jih potem prirejali vsako leto. V Ljubljani so na 5. Katoliškem shodu leta 1923 priredili veliko misijonsko zborovanje, kjer je govoril prof. Ehrlich in potem hitro udejanjil sklepe shoda: Ustanovili so Papeško misijonsko družbo za ljubljansko škofijo in začeli izdajati mesečnik *Katoliški misijoni*, ki je izhajal do leta 1944, potem še štirideset let v Argentini. V Grobljah so prirejali misijonske tečaje. Ehrlich je bil večinoma v pripravljalnem odboru za mednarodne akademske misijonske kongrese v St. Gabrielu v Mödlingu na Dunaju, v Budimpešti, v Poznanu ter leta 1930 v Ljubljani od 6. do 11. septembra 1930, ki se ga je udeležilo okrog 200 udeležencev iz tujine. Ehrlich v poročilu govori o predavanjih in omenja delovanje drugih kristjanov ter pravi: »Zakaj bi ne bilo mogoče, da bi katoliški učitelji, profesorji žrtvovali po nekaj let pouku in vzgoji v poganskih deželah?« (Ehrlich 1930/31, 118), se pravi kot začasni laiški misijonarji, kakor jih poznamo danes. Kongresi so potem potekali tudi dalje, do vojne.

Leta 1938 je Ehrlich organiziral odmevno misijonsko etnografsko razstavo na ljubljanskem velesejmu. Dosegel je, da je Radio Ljubljana predvajal predavanja o misijonih. Tudi znani misijonar p. Schebesta je predaval po Sloveniji o Pigmejcih. Ehrlich je izdal življenjepise nekaterih znanih tujih misijonarjev, o misijonskih dejavnostih med Slovenci pa je pisal tudi v tuje liste. Povsod je spodbujal poznavanje misijonskega poslanstva katoliške Cerkve in k vsestranskemu prizadevanju vseh v Cerkvi za širitev in poglobljanje vere. Misijon je razumel kot graditev in krepitev Božjega kraljestva po vesoljnem svetu na temeljih katoliške Cerkve.

Ehrlich je torej v širši in ožji javnosti v predavanjih in govorih poglobljal misijonsko dejavnost, kar je razumel kot temeljni krščanski poklic vseh kristjanov: »Misijonstvo kot svetovni problem« je bil naslov njegovega predavanja akademikom na prvem misijonskem tečaju v Bohinju in na Sv. Višarjah od 23. do 27. julija 1928. Sledili so tečaji za slovensko in hrvaško akademsko mladino na Plitvicah, v Krapini, Celju, Zagrebu itd. Stalno pa je v Grobljah spodbujal misijonsko delovanje vseh študentov, ki so prihajali v stik z njim in se na to odzivali. V tem smislu je pisal tudi v Straži v viharju ter seveda spodbujal k temu, posebej bogoslovce pri svojih predavanjih na fakulteti.

Vpliv in moč Ehrlichove misijonske zavesti doma in po svetu

Iz tega skromnega pregleda Ehrlichove vsestranske misijonske dejavnosti lahko sklepamo, kako vplivna osebnost je bil kristjan in duhovnik Ehrlich. Njegova požrtvovalnost, namenjena predvsem mladim, je imela en sam cilj: vse prenoviti v Kristusu in spodbuditi Slovence in ostale narode, posebno še mlade, za krščansko vero. Na podlagi tega je spodbujal širjenje krščanske vere doma in njeno najširše uveljavljanje povsod po svetu. Slovencem in drugim narodom je poznavalsko in svetovno primerljivo razvijal čut za podobo človeka po Božji podobi, torej v luči krščanstva. Tako je ljudi pripravljaj tudi na zahtevne čase, ki so jih ustvarjale napete politične razmere. Ocvirk (2014, 94) je zapisal: »Drugo, kar velja omeniti v

zvezi z Ehrlichom, zadeva njegov prispevek k širjenju obzorij, tudi antropoloških, na slovenskih ozemljih. Gotovo je eden prvih Slovencev, če ne prvi, ki je dodobra poznal tudi antropološko-etnološko znanost svojega časa in s svojim delovanjem in učenjem to vednost širil med rojaki. Tega ni počel le v kabinetu ali za katedro, marveč je svoja spoznanja znal preliti v jezik širših množic, najsi bo to s prižnice in govornice, ali v obliki knjige in članka.«

Tega ne moremo razumeti zgolj kot akademsko prizadevanje, pač pa kot osebno, zavzeto in požrtvovalno delo, da bi po njegovem osebnem zgledu tudi drugi živeli iz globin krščanske vere in z njo napajali vsak svoje življenje in delo ter bi se v tem odlikovale tudi zavzete, odločne in družbeno angažirane krščanske skupnosti, kakor so bili njegovi stražarji. Podobno kot sam Ehrlich je več kot polovica njegovih študentov dala za to tudi svoje življenje, ostali pa so morali zapustiti ljubljeno Slovenijo.

Ehrlichovo zavzeto in premišljeno vsestransko misijonsko dejavnost je napajala živa in stalno poglobljajoča se vera in ljubezen do slovenskega, posebno mladega človeka. Za to je bil pripravljen na različnih forumih študentov oziroma akademikov, kot so takrat rekli, potrpeti zasmehovanje, ki so ga zoper njega uprizarjali komunistični, liberalni in žal celo katoliški intelektualci. Ehrlich je kljub temu vztrajal na sejah ter trezno, ponižno in zavzeto odgovarjal na izzive in tudi organizacijsko speljal sestanke in razprave s pomočjo svojih stražarjev tako, da se je ohranjala zdrava krščanska usmeritev. Za ta življenjski cilj je živel, deloval in umrl. Zaradi svoje odločnosti, ki ji je zgodovina dala prav, je žel razumljivo nesoglasje pri nevernih, a so mu žal pogosto nasprotovali celo katoličani, saj sta imela spor npr. celo s Finžgarjem in vemo, da je tudi Kocbek odobral njegov umor.

Ehrlich je to zmožel, ker je bil naslonjen na Kristusa, kot je slikovito prikazal eden prvih ujetnikov v KZ Auschwitz Marian Kołodziej, ki je moral kot jetnik graditi prve zgradbe taborišča in je po vojni naslikal trpina Kristusa na križu, na katerega je naslonjen sam kot taboriščnik. V vseh preizkušnjah je bil na Križanega naslonjen tudi Ehrlich, in je zato ob vsej teži in nerazumevanju ter nasprotovanju voljno in vdano nosil svoj križ do mučeniške smrti. To je bilo njegovo pričevanje. Prepričan je bil, da je narodni in svetovni dom treba graditi na veri, kajti le krščanstvo bo na ruševinah Evrope moglo zgraditi nove temelje. To so potrdili tudi očetje skupne Evrope, ki so kot Ehrlich gradili svet na krščanstvu. Kljub zahtevnim časom, ki so posledica opuščanja v preteklosti, kot je napovedoval Ehrlich, je to naloga in dolžnost tudi kristjanov danes, kot nam Ehrlich govori: »Svoj narodni dom moramo ohraniti v (krščanskem) občestvu nove svobodne Evrope, ki mora vstati na ruševinah te velike vojne, v novem evropskem občestvu, na katerega vstajenje je usoda navezala obstoj malih narodov.« (Ehrlich 1940, 115) Tudi danes in v prihodnje je to naša misijonska obveza.

Literatura

- Benetek, Anton. 1950. Naša vez. v: *Straže* Toronto – Ontario – Canada. Maj–junij 1950. 177.
- Cortois, Stephen. 1999. *Črna knjiga komunizma*. Ljubljana: MK.
- Čuješ, Rudolf. 1992. *Lambert Ehrlich, čuvár naših svetinj*. Nova Scotia – Antigonish (Canada): Research Centre for Slovenian Culture.
- Dekanat teološke fakultete v Ljubljani, 27. januar 1922.
- Dostojevski, Fjodor M. 1960. *Besi*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Drewermann, Eugen. 2012. *Dass auch der Allerniedrigste Mein Bruder sei – Dostojewski Dichter der Menschlichkeit*. Ostfildern: Pathmos.
- Ehrlich, Lambert. 1925. Geografija in etnologija, v: *Geografski vestnik*, letnik 1925, št. 1. 24–28.
- Ehrlich, dr. Lambert. 1919, Prevalje 1926, 1927. *Katoliška Cerkev, kraljestvo Božje na zemlji I–III*, Celovec/Prevalje: Mohorjeva družba.
- Ehrlich, Lambert. 1923/24. Ruski boljševizem. *Čas* XVIII, 192–217, 275–295.
- Ehrlich, Lambert. 1930/31 VII. mednarodni akad. misijonski kongres v Ljubljani, 6.–11. septembra 1930, v *Čas* 25 (1930–1931), 114–126.
- Ehrlich, Lambert. 1936. Boljševizem v Kini. V: *Misijonski koledar XVIII*, 97–99.
- Ehrlich, Lambert. 1938. Razmotrivanje o paleolitičnem človeku na slovenskih tleh, v: *Straža v viharju* št. 245 (1938); 9.
- Ehrlich Lambert. 1938. Verstvo narodov v Oceaniji. V: *Misijonski koledar*, 98–102.
- Ehrlich, Lambert. 1939. *Straža v viharju* VI, št. 6, oktober, 19.
- Ehrlich, Lambert. 1940. *Straža v viharju* VI, št. 28, 18. april 1940, str. 1 (115).
- Ehrlich, Lambert. 2002a. Slovenski problem. V: Škulj, Edo (ur.): *Ehrlichov simpozij v Rimu* (19). Celje: Mohorjeva družba, 302–307: Spomenica se nahaja v zapuščini Izidorja Cankarja v Arhivu Republike Slovenije, dislocirana enota III, Furlan (a. e. 6640–6642). Navaja Bojan Godeša, prav tam.
- Ehrlich, Lambert. 2002b. Razvoj situacije v Ljubljanski provinci. V: Škulj, Edo (ur.): *Ehrlichov simpozij v Rimu* (19). Celje: Mohorjeva družba, 268–277: Spomenica se nahaja v zapuščini Izidorja Cankarja v Arhivu Republike Slovenije (dislocirana enota II, fasc. 7/II). Navaja Boris Mlakar, prav tam.
- Ehrlich, Lambert. Evharištija in misijoni (osnutki govorov) NŠAL, Zapuščine, Ehrlich fasc.
- Furet, Francois. 1998. *Mimule iluzije*. Ljubljana: MK.
- Granda Stane, Lambert Ehrlich in slovensko zgodovinopisje. V: Škulj, Edo (ur.), *Ehrlichov simpozij v Rimu* (19). Celje: Mohorjeva družba, 321–330.
- Ocvirk, Drago Karl. 2014. Ehrlich na stališču zgodnjih antropoloških paradigem, v: Mateja Centa/Janez Juhant (ur.) *V zvestobi narodu in veri*. Lambertu Ehrlichu 87–99.
- Papež Pij XI. 1995a. Quadagesimo anno (1931). V: Juhant, Janez, in Valenčič, Rafko (ur.), *Družbeni nauk Cerkev*. Celje: Mohorjeva družba, 67–107.
- Papež Pij XI. 1995b. Mit brennender Sorge (1937). V: Juhant, Janez, in Valenčič, Rafko (ur.), *Družbeni nauk Cerkev*. Celje: Mohorjeva družba, 110–127.
- Papež Pij XI. 1995c. Divini redemptoris (1937). V: Juhant, Janez, in Valenčič, Rafko (ur.), *Družbeni nauk Cerkev*. Celje: Mohorjeva družba, 131–158.
- Snyder, Timothy. 2012. *Bloodlands: Europe between Hitler and Stalin*. New York: Basic Books.
- Stanovnik, Justin. 2012, na proslavi ob 70-letnici umora na Teološki fakulteti, 24. 5. 2012.
- Tadina, Ivanka. Bogata misijonska dejavnost Lamberta Ehrlicha. V: *Ehrlichov simpozij v Rimu*. Slovenska teološka akademija in Mohorjeva družba Celje 2002, 179–196.
- Zeichen, dr. Franc. 1950. *Naša vez*, 179.
- Žebot, Ciril. 1990. *Neminljiva Slovenija*. Ljubljana: Magellan.

1.1.3 MISIJSKA POMLAD med slovenskimi rojaki v luči dosedanjih vseslovenskih simpozijev (g. Jože Kopeinig)

Uvod

Ne bom začel pri stvarjenju sveta, ne pri Adamu in Evi, temveč segam dalj nazaj k praviru ljubezni, k Presveti Trojici. V njej je počelo in vir vseobsegajoče ljubezni in življenja vsega človeštva. Bog je ustvaril človeka, da bi bil deležen te neizčrpane, presežne in neminljive ljubezni. A človek se v svoji omejenosti in neutešenosti hrepenežja ne zadovolji s prejemanjem Božjih darov, temveč hoče biti sam sebi zadosten. To se je končalo, se končuje in se bo vedno končevalo v tragični zablodi in hkrati v streznitvi, da sidra dokončne sreče človek nima v sebi in da pri iskanju sreče tudi človek človeku ne zadošča. Ni človek, ki išče Boga, marveč je Bog, ki kliče človeka, naj bo deležen njegove ljubezni.

Zato Bog, ki je ljubezen, sledi človeku v temine njegove zapuščenosti, v puščave njegovih blodenj in ga snubi kot ljubimec in dobri pastir, da bi se človek vendarle vrnil v objem Njega, ki ga najbolj ljubi. Božje sporočilo človeštvu in svetu je ena sama ljubezenska zgodba, kako Bog strastno in ljubosumno snubi človeštvo. O tem pričuje vsa Stara zaveza, o tem govorijo vsi preroki ter vsi dogodki, opisani v luči te Božje ljubezni, ki se v prerezu časa učloveči v Jezusu, ki ga je Oče poslal, ne da bi svet sodil, temveč da bi ga odrešil.

– A kako?

Tako da je oznanjal, živel in dokazal svojo nepreklicno ljubezen s tem, da je dal svoje življenje za svoje prijatelje. A apostol Pavel, goreči zaljubljenec v Jezusa, dodaja, da je Jezus dal svoje življenje za nas, ko smo bili še vsi sužnji greha in zablod.

Sedaj lahko navedemo dve posebni mesti iz evangelija po Mateju in po Marku, ki izrecno utemeljujeta poslanstvo Jezusove Cerkve: »Pojdite po vsem svetu in oznanjujte evangelij vsemu stvarstvu« (Mr 16,15) in »Pojdite in učite vse narode, krščujte jih v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha in učite jih spolnjevati vse, karkoli sem vam zapovedal« (Mt 28,19–20). To je poslanstvo Jezusove Cerkve od vsega začetka. »Ecclesia natura sua missionaria est.« Misijoni niso nekaj obrobne-

ga, slučajnega, temveč so notranja dinamika Cerkev. Kakor je za ogenj bistveno, da gori, tako je za Cerkev bistveno, da je misijonska.

To sem moral v začetku poudariti, da pri misijonskem poslanstvu Cerkev ne mislimo najprej na razne akcije, projekte, denarne nabirke, temveč na Jezusovo molitev, ko naj v očenašu vztrajno, zaupno prosimo in molimo: »Pridi k nam tvoje kraljestvo ...« Misijonsko poslanstvo brez molitvene osnove se lahko izpridi v goli humanitarni akcionizem, ki sicer pomaga ljudem v določenih stiskah in potrebah, a še ne izpolnjuje docela Jezusovega naročila.

MISIJONSKA POMLAD MED SLOVENSKIM NARODOM

Ne bom segal nazaj v čas, ki so ga zaznamovali slavni misijonarji, ki so sicer izhajali iz našega naroda, a so v avstro-ogrski monarhiji veljali za avstrijske državljane. Tudi ne bom našteval misijonarjev, kakor sta Knoblehar in Friderik Baraga, ne prvih in poznejših bengalskih misijonarjev, ne onih, ki so bili poslani na Madagaskar, v Zambijo in v različne kraje prej tako imenovanega tretjega sveta. Tudi ne omenjam tako bogatega predvojnega misijonskega delovanja lazaristov v Grobljah in ne drugih redovnih in misijonskih skupnosti. Omejil se bom na obdobje treh dosedanjih vseslovenskih simpozijev, ki so dali misijonskemu poslanstvu slovenskega naroda nove spodbude in nov zagon – vključujoč misijonsko zaledje slovenskih izseljencev in slovenskega zamejstva.

Prvi vseslovenski misijonski simpozij

Prvi vseslovenski misijonski simpozij je organiziral prelat dr. Maksimilijan Jezernik, rektor Slovenika v Rimu, in prav tam je simpozij potekal. Beležili smo leto 1981.

Namen tega srečanja v Rimu je bil, da se osebno spoznajo posamezne misijonarke in misijonarji, ki so bili takrat na poletnem dopustu, in seveda misijonski aktivisti v zaledju, na vseh celinah, med slovenskimi izseljenci in v zamejstvu.

Ogledali smo si tudi razne misijonske ustanove v Rimu, si med seboj poročali in poslušali predavanja misiologov, predvsem prof. Janeza Vodopivca, o misijonski dinamiki Cerkev. Rimski prireditelji niso izdali kakega zbornika, a vendar je ta prvi vseslovenski simpozij v pokoncilski dobi odprl nove vidike misijonskega poslanstva Cerkev, ki se je odpirala spremenjenim razmeram sekularizirane družbe, pa tudi duhu ekumenizma.

Tega simpozija sem se udeležil skupaj z g. Vinkom Zaletelom, ki je v povojnih letih oral misijonsko ledino med nami na avstrijskem Koroškem. G. Zaletel je poleg g. Ladislava Lenčka v Argentini obiskal vse slovenske misijonarke in misijonarje, poročal o njihovem misijonskem garanju v krasnih diapredavanjih v vseh slovenskih koroških župnijah pa tudi v Trstu in Gorici. Napisal je tudi tri potopisne knjige, v katerih je predstavil delovanje slovenskih misijonarjev na vseh celinah.

Sad prvega vseslovenskega simpozija:

V Rimu smo zaslutili, kako prav je, da se med seboj bolj povežemo, utrjujemo vzajemno podporo naših misijonark in misijonarjev, ter da mora biti misijonsko delo srčika sodobnega pastoralnega projekta. Že Benedikt XV. je dejal: »Kdor hoče obnoviti in poglobiti versko življenje v škofiji ali župniji, mora začeti z misijonskim delom.«

Drugi vseslovenski misijonski simpozij

V spomin si bomo priklicali tudi drugi vseslovenski misijonski simpozij leta 1986 v Tinjah. Tisto leto sta v Tinjah bivala oba velika animatorja in garača na misijonskem polju med Slovenci: g. Lado Lenček iz Argentine, urednik revije Katoliški misijoni, in g. Franc Sodja, ki je v svojih člankih v Katoliških misijonih ter kot vzgojitelj mladih navduševal in spodbujal za duhovne in misijonske poklice. G. Lado Lenček je tudi obiskoval slovenske misijonarje po svetu, prav tako pa tudi naš misijonski popotnik g. Vinko Zaletel. Mi štirje smo se odločili, naj se vseslovenski simpoziji nadaljujejo in da razmišljamo o pogojih za čim bolj določene naloge za prihodnost ter da v poslanstvo vedno mlade misijonske Cerkve vključimo mlajše generacije. Z molitveno devetdnevnicco smo se duhovno pripravljali na ta simpozij ter sestavili tudi program. O teh posvetovanjih žal nismo pripravili kakega zbornika ali zbrali več dokumentacijskih poročil ali slik, pač pa smo zastavili štiri daljnosežne načrte:

- ustanovitev misijonske pisarne v Ljubljani
- ustanovitev MIVA Slovenija
- združitev obeh misijonskih revij: Katoliških misijonov iz Argentine in Misijonskega lista iz Celovca, v novo revijo Misijonska obzorja
- statut za laične misijonarko in misijonarje ter njihove vsestranske priprave na njihovo poslanstvo in pomoč slovenskim misijonarjem in misijonarkam

Pol leta prej sva z nadškofom Šuštarjem potovala po Afriki: obiskala sva Zambijo in Madagaskar. Ko je nadškof Šuštar osebno spoznaval in občudoval garaško delo slovenskih misijonark in misijonarjev in ko smo se povsod vozili z MIVA avtomobili, je s svojim navdušenjem nad temi doživetji močno podkrepil vse sklepe simpozija.

S hvaležnostjo se lahko veselimo, da je bil simpozij zelo uspešen, kar se kaže še v sedanjih sadovih – v mnogih in raznih projektih Misijonskega središča, ki je v teh letih razvilo zelo uspešne in razvejane dejavnosti.

Poseben sad prebujene misijonske zavesti je tudi ustanovitev Misijonske molitvene zveze v Sloveniji in na Koroškem, ki spremlja delo naših misijonark in misijonarjev z vztrajno in zaupno molitvijo.

Tretji vseslovenski misijonski simpozij

Po petih letih, leta 1991, smo se zbrali v Ljubljani na Medškofijskem misijonskem svetu in proučili delež Cerkve na Slovenskem pri misijonskem poslanstvu vesoljne Cerkve.

Zbornik tega simpozija vsebuje načelna članka in razmišljanja dr. Draga Ocvirka in dr. Ivanke Tadina. Zelo informativen je prispevek dr. Zmaga Šmitka: »Slovenci v misijonih – od začetkov misijonskega delovanja do 2. svetovne vojne«. Kot zanimivo nadaljevanje se bere »Kratek oris sodobnega slovenskega misijonskega življenja« z dragocenim dodatkom: »Slovenski misijonarji od leta 1937 do septembra 1991«.

Poleg poročil in pisem v Misijonskih obzorjih smo hvaležni tudi še za dve knjigi, ki ju je napisal p. Jože Kokalj s sotrudniki: »In šli so po svetu« ter »Pogovori ob Gangesu«. Izdajatelj: Župnijski urad Dravlje.

Misijonski simpoziji, kongresi, druge jubilejne misijonske slovesnosti in predvsem tudi zborniki ter druga dokumentacija so le neki mejniki, s katerimi zakoličimo prehojene poti ter presegamo dosedanje delovanje z novimi pristopi in projekti.

SODELOVANJE MED KOROŠKO IN SLOVENIJO NA MISIJONSKEM PODROČJU

Svet in družba se stalno spreminjata. Svet postaja ena sama vas in tudi z misijonarji na oddaljenih celinah smo po sodobnih medijskih mrežah lahko vsak dan povezani. Vemo, da inkulturacija krščanstva marsikje ni uspela, ker je Cerkev še vedno bolj ali manj evropsko strukturirana in tudi v teologiji ne upošteva dosti semen resnice in Božjih darov, ki so dani vsem ljudem, vsem religijam in kulturnim tradicijam. Nemški teolog dr. Eugen Biser je nekoč dejal: »Mi se šele dotikamo Jezusovega evangelija.« A upam, da nam bo misijonska Cerkev pokazala vso bogastvo in vso lepoto Jezusa, kakor jo je zaslutil tudi ruski mistik Dostojevski, ki je vzkliknil: »Lepota bo rešila svet.«

Misijoni ne pomenijo, da mi prinašamo Boga ljudem doma ali v daljnih krajih, temveč da odkrivamo Boga v njihovih srcih, kulturah in verstvih. Kakor za vsak pogovor velja, da je poslušanje pomembnejše od govorjenja, tako velja tudi za Cerkev in njeno misijonsko poslanstvo, da moramo najprej prisluhniti, poslušati ljudi, ki jim želimo govoriti o Jezusu, o Bogu.

Veselim se vseh letnih časov, ker ima vsak čas svoj čar. V osebnem življenju pa tudi v Cerkvi in pri rasti Božjega kraljestva dostikrat doživljamo vse letne čase hkrati, na njivah Božjega kraljestva pa vedno sejemo in gojimo upanje na tiho, a blagoslovljeno rast. Če misijonarji ne bi živeli s tem upanjem, bi verjetno večkrat obupali. Tako pa vztrajajo z Božjo pomočjo, saj vedo, da vsako najmanjše dobro rodi bogate sadove. To upanje želim vsem nam. Kakor je za ogenj bistveno, da gori, tako je za Kristusovo Cerkev bistveno, da je misijonska.

Cerkev na Slovenskem in slovenski verniki po svetu so prežeti z misijonsko vnemo in bodo tudi v prihodnje podpirali misijonsko poslanstvo Cerkve s sklenjenimi rokami v molitvi in z odprtimi radodarnimi rokami. Zato se tudi v tem jesenskem času upravičeno veselimo bujne misijonske pomladi. To veselje izpovedujemo na Sv. Višarjah, kjer nas Marija, Kraljica narodov, povezuje in spodbuja, da služimo prvemu misijonarju Jezusu Kristusu in v Njem vsem ljudem na zemlji.

DODATKI IN OPIS RAZLIČNIH MISIJONSKIH PROJEKTOV

I) Vzorno sodelovanje med Koroško in Slovenijo (piše: Jože Kopeinig)

a) Ko je bilo v bivši Jugoslaviji delo za misijone zelo oteženo in neposredna podpora skoraj nemogoča, je Misijonska pisarna v Celovcu z delom nabirke Trikaljevske akcije podpirala delo slovenskih misijonark in misijonarjev po svetu, ker smo finančno podporo pošiljali g. Ladislavu Lenčku, ki je zbrane darove pravično razdeljeval. Tudi misijonska pisarna sama je mogla podpreti marsikateri projekt misijonarjev.

Glede potrebnih prevoznih sredstev so se misijonarji obračali na misijonsko pisarno v Celovcu, ki je v tesnem sodelovanju z MIVA Austria financirala MIVA avtomobile. Hkrati pa smo skupaj s posameznimi duhovniki že pred uradno ustanovitvijo MIVA Slovenija organizirali več predstavitev in blagoslovitev MIVA avtomobilov, npr. v Vrhpolju ali v Bogojini. Sedaj se je MIVA Slovenija razvila v pravo uspešnico in lahko sofinancira tudi MIVA projekte za slovenske in druge misijonarje. Tudi tako medsebojna pomoč izžareva pravo in nesebično misijonsko miselnost.

b) Že več kot 60 let koroški verniki na pobudo bivšega salezijanskega misijonarja Pavla Bernika z molitvijo in štipendijami podpirajo misijonske bogoslovce v severni Indiji na njihovi poti k duhovništvu. Do sedaj smo lahko podprli že skoraj 4.000 semeniščnikov na različnih celinah in v več kot 20 semeniščih. Pred leti smo s temi novomašniki iz Indije, Afrike itd. doživljali pravo misijonsko pomlad. Danes v naši krški škofiji deluje več kot 30 duhovnikov iz Indije in Afrike.

c) Poleg podpore drugim večjim in manjšim projektom slovenskih misijonarjev se smemo sedaj posvečati posebnemu projektu Koroška vas na Madagaskarju. Ob osebnem poznanstvu in prijateljstvu z misijonarjem Pedrom Opeko ter s pomočjo dveh dokumentarnih in motivacijskih filmov (avtor Mirko Bogataj, snemalca Ivan Klarič in Danijel Bogataj) bomo mogli še letos financirati 500. družinsko hišo v predmestju Akamasoa.

Številni obiski in srečanja s škofi, duhovniki iz misijonskih dežel, predvsem pa dopisovanja in srečanja ter pomoč za manjše projekte slovenskih misijonark in misijonarjev spodbujajo in ohranjajo potrebno misijonsko »temperaturo« in zavest, da si moramo in moremo deliti zemske in duhovne dobrine.

V četrti vseslovenski misijonski simpozij žal nismo uspeli vključiti poročila iz drugih zamejskih regij in iz vrst izseljencev, ki so mnogi prav tako zagreti za misijonsko poslanstvo slovenskega naroda. Misijonsko poslanstvo Kristusove Cerkve je bilo in naj ostane močna vez med slovenskimi rojaki po vsem svetu.

II) Projekt Etiopija – sodelovanje med Koroško in Slovenijo (piše: Jože Andolšek)

Etiopija je 53-krat večja od Slovenije in ima 107 milijonov prebivalcev. Povprečna starost ljudi je le 44 let. Naš apostolat za Etiopijo smo začeli leta 1984, ko je bila salezijanska družba po vsem svetu povabljen, da ji pomaga lajšati trpljenje. Takrat je zaradi lakote umrlo več kot milijon ljudi, večinoma otrok.

Tako smo s pomočjo Jožeta Kopeiniga v Misijonski pisarni v Celovcu začeli zbirati sredstva za vodnjake, Misijonsko središče Slovenije in Misijonska pisarna v Celovcu pa spremljata projekt botrstva za otroke sirote in za otroke iz številnih družin. Salezijanci v Etiopiji vedno poudarjajo, da je to najpomembnejši projekt, saj lahko s pomočjo botrov 1.315 mladih obiskuje šolo. Mladi na zahodu Etiopije v Gambeli so hvaležni, da so jim Misijonsko središče Slovenije, salezijanska dobrodelna organizacija Jugend eine Welt ter zamejska Koroška podarile srednjo šolo. Vesel sem, da je ravnatelj Stane Kerin kar takoj, ko sva prišla v Gambelo, rekel: »Tu bomo pomagali graditi novo šolo.« Ob blagoslovu šole je bil prisoten novi ravnatelj Misijonskega središča Matjaž Križnar. Ob tem svečanem dogodku je bil v Gambeli tudi Radio Ognjišče: Jure Sešek in Izidor Šček. Iz prve roke sta poročala o veselju dijakov, staršev in salezijancev.

Študentje, ki študirajo na univerzah, so nadvse hvaležni, da si lahko pridobivajo znanje na univerzah v Etiopiji.

Salezijanci, sestre uršulinke, sestre m. Terezije in frančiškanke so hvaležne za prostovoljce, še posebej za medicinske odprave.

ŠRCD – Študijsko-raziskovalni center za družino je v Addis Abebi pred letom dni pripravil seminar za redovnice in redovnike, ki delujejo v kar 700 ustanovah. Tema tega seminarja so bili odnosi in teologija telesa. Zaradi zanimanja udeležencev seminarja se bo v naslednjem letu inštitut v mesecu avgustu preselil v Addis Abebo. Družinski inštitut skupaj s skupino redovnic in redovnikov pripravlja module na temo: družina, mladi in njihove stranpoti.

Vsi, ki smo delili življenje s pristrčnimi ljudmi pod etiopskim soncem, smo jim hvaležni za njihovo globoko vero.

III) InicijativAngola (piše: Hanzej Rosenzopf)

InicijativAngola povezuje misijonsko zaledje Koroške, Avstrije in Slovenije. InicijativAngola je dobrodelno mladinsko društvo, ki deluje po zgledu svetnika in zavetnika mladih don Boska, s ciljem podpirati izobraževalne in zdravstvene projekte v Angoli, mladim ljudem omogočiti izobrazbo ter jim tako dati prihodnost. Ukvarja pa se tudi z osveščanjem mladih o stiski soljudi in izobraževanjem na razvojno-političnem področju. Z zbranimi darovi društvo pomaga sedmim centrom don Boskovich sester v Angoli, ki domačinom nudijo izobrazbo, vero in zatočišče.

Predsednik društva je salezijanec Hanzej M. Rosenzopf. Člani odbora se redno zbirajo in pomagajo pri organizaciji akcij in dogodkov. V društvo je včlanjenih čez 300 oseb, ki jim je mar za boljši jutri.

a) Ustanovitev

Leta 1996 je župnijo Št. Primož na avstrijskem Koroškem obiskala s. Zvonka Mikec in predstavila svoje misijonarsko delo v Angoli. S tem pa je med domačo mladino sprožila val navdušenja in solidarnosti, da je sklenila organizirati prvo

misijonsko tombolo. Mladi so bili tako zagnani in zavzeti, da so kmalu zatem želeli pomagati ne le doma, ampak tudi na mestu samem. Posamezniki so se že leto pozneje odpravili v Angolo, da bi zbrani denar izročili don Boskovim sestram in svoj čas posvetili domačinom. Leta 2004 se je zaradi številčnih projektov pojavila potreba po ustanovitvi društva IniciativAngola.

b) Dejavnosti

Misijonska tombola je od leta 1997 postala že stalnica, sledili pa so ji še številni drugi projekti:

- koncerti (Festiva, Tussangana, Koncert za Angolo, Pesem za Angolo, Mama, Fugero for Africa, Glasovi za Angolo, Symphonia lucis ...)
- razne prireditve (Adoremus, AfriCa-Ball, križev pot, molitveni shod, Respect Religion Peace, Carinthia meets Africa, Fair wear ...)
- športna tekmovanja (Cup of Colours, Kick & Rock, Smile 4 Africa, Charity Volley ...)
- mednarodno mladinsko srečanje Youth.Poverty.Over, ki je prvič potekalo leta 2013
- akcija Delam in pomagam, pri kateri mladi preko študentskega dela namenijo zaslužek nekaj ur v dobrodelne namene
- botrstvo – v društvu je več kot 60 botrov, ki angolskim otrokom s finančno pomočjo omogočajo obiskovanje šole don Boskovih sester

c) Prostovoljstvo

V društvu je velik poudarek na prostovoljstvu, ki je ena izmed poti do solidarnosti. Vsaka polnoletna oseba z znanjem portugalščine se lahko udeleži volontariata v Angoli za dobo od enega meseca pa do enega leta. Prostovoljec po svojih zmožnostih in znanju pomaga v misijonu in poučuje v šoli ter svoj čas posveča domačinom. Do leta 2019 je preko društva v Angoli delovalo že čez 100 prostovoljcev.

Društvo od leta 2011 sodeluje tudi pri evropski prostovoljni službi, projektu Evropske unije. Posameznik iz katerekoli države, članice EU, lahko za 6 do 12 mesecev dela v pisarni IniciativAngole kot prostovoljec, in tako z delom pridobiva nova znanja in kompetence.

IniciativAngola je dobrodelno mladinsko društvo, ki deluje po zgledu svetnika in zavetnika mladih don Boska, s ciljem podpirati izobraževalne in zdravstvene projekte v Angoli, mladim ljudem omogočiti izobrazbo ter jim tako dati prihodnost. Ukvarja pa se tudi z osveščanjem mladih na Koroškem o stiski soljudi in jih izobrazuje na razvojno-političnem področju.

Z zbranimi darovi društvo pomaga misijonskim centrom don Boskovih sester v Angoli, ki domačinom nudijo izobrazbo, vero in zatočišče.

IV) Za dober namen, za boljšo prihodnost (piše: Marija Šeme)

Mladinsko društvo InicativAngola se že vrsto let udeležuje na lokalnem in mednarodnem področju ter vsako leto organizira vrsto prireditev dobrodne narave. Med njimi je najodmevnejša misijska tombola, ki vsako leto v začetku novembra poteka v cerkvi v Št. Primožu. Letos že štiriindvajsetič. Pri pripravi misijske tombole zavzeto sodelujejo mladi iz domače župnije, ki zbirajo dobitke in jih nato pripravijo za žrebanje. Tombole pa ne bi bilo tudi brez velikodušnih ljudi, ki ponudijo svoje domače izdelke, pečejo torte ali druge dobrote in umetnine svojih rok. Prav tako gre iskrena zahvala tudi vsem sponzorjem, ki omogočijo izvedbo tombole.

Drugi projekt društva je mladinska izmenjava, ki poteka v okviru programa Erasmus+ v Feriendorf-Kinderland v Št. Primožu. Letos se je izmenjave udeležilo 70 mladih iz osmih držav: Avstrije, Slovenije, Portugalske, Madžarske, Srbije (Vojvodine), Bosne in Hercegovine, Hrvaške in Češke. Mladi so se deset dni na različne načine srečevali s tematiko različnosti in inkluzije, z različnimi obrobni skupinami v naši družbi (obiskali so npr. domove za ostarele) ter spoznavali okolico. Preko glasbe in športa v okviru prireditve Kick&Rock for Africa, ki vsako leto poteka v Št. Primožu, pa so stopili v stik z domačini.

V letošnjem letu je društvo InicativAngola pripravilo tudi potujočo razstavo z naslovom »Dežela revščine in bogastva – Potovanje po Angoli« s fotografijami priznanega koroškega fotografa Karla-Heinza Fessla. Fotograf je poleti 2016 štiri tedne preživel v Angoli in v objektiv ujel mnoge zanimive trenutke tamkajšnjega vsakdana. Fotografije odsevajo revščino dežele, a hkrati notranje bogastvo tamkajšnjih ljudi. Prav tako fotografije prikazujejo delo don Boskovich sester – kako delajo z mladimi in za mlade. Marsikaj od tega ne bi bilo možno brez velikodušnih darov, ki jih številni namenijo društvu za projekte v Angoli.

Misijonarji in misijski delavci na Svetih Višarjah

1.2 LJUBLJANA, Zavod svetega Stanislava (12. oktober 2019)

V soboto, 12. oktobra, je v Zavodu sv. Stanislava potekal osrednji del 4. vseslovenskega misijonskega simpozija. Kot je razvidno iz predavanja g. Jožeta Koepiniga na Sv. Višarjah, je prvi simpozij potekal leta 1981 v Rimu, sledil je l. 1986 simpozij v Tinjah na avstrijskem Koroškem ter leta 1991 v Ljubljani. Glede na to, da so si prvi trije simpoziji sledili v razmaku

petih let, je bil – vsaj z vidika časovne oddaljenosti – ta simpozij več kot potreben, saj je od zadnjega minilo kar 28 let.

Simpozija so se udeležili ljubljanski nadškof msgr. Stanislav Zore, ki je podelil uvodni blagoslov, upokojeni ljubljanski nadškof msgr. Alojzij Uran, škof msgr. Metod Pirih, ki je pri Slovenski škofovski konferenci odgovoren za misijone, ter apostolski nuncij msgr. Jean-Marie Speich. S pozdravom in uvodnim govorom sta simpozij odprla msgr. Pirih ter apostolski nuncij msgr. Speich, nato pa se je pričel osrednji program, ki bi ga lahko razdelili na dva dela. Prvi del je bil bolj akademsko obarvan, za drugi del pa lahko rečemo, da je bil konkretno misijonarski.

1.2.1 UVOD V OSREDNJI DEL SIMPOZIJA

1.2.1.1 Pozdrav in otvoritveni nagovor (škof msgr. Metod Pirih)

Spoštovani!

Papež Frančišek je letošnji oktober razglasil za izredni misijonski mesec ob spominu na 100-letnico apostolskega pisma papeža Benedikta XV. o misijonski dejavnosti Cerkve *Maximum illud*.

Tudi Cerkev na Slovenskem se je odzvala papeževemu vabilu. Eden od glavnih dogodkov v tem

mesecu je današnji misijonski simpozij. Gospoda apostolskega nuncija, nadškofa Urana, narodnega ravnatelja za misijone Matjaža Križnarja, vse predavatelje, udeležence in organizatorje simpozija prisrčno pozdravljam.

Namen tega simpozija je prebuditi med nami misijonsko zavest, da se bomo vsi z novim zagonom in poletom, z gorečnostjo in žarom posvetili misijonskemu delovanju.

Obnovitev poslanstva na evangelijski način, kot ga je pred 100 leti zahteval papež Benedikt XV., je glede na današnje razmere v svetu in v Cerkvi še vedno zelo aktualna.

Vsa Cerkev je misijonska po svoji naravi, saj je evangelij namenjen vsem ljudem.

Mladim je bila posvečena zadnja škofovska sinoda pred dvema letoma. Mladi, ki so upanje Cerkve, so tudi upanje misijonstva. Gre za previdnostno priložnost, da bi mlade vključili v skupno misijonsko odgovornost, ki potrebuje njihovo domišljijo in ustvarjalnost.

V Sloveniji je misijonska zavest močna in živa. Bogu smo hvaležni, da je iz našega naroda poklical toliko oznanjevalcev in sodelavcev v Božjem kraljestvu.

Naj nam današnja predavanja in vse drugo, kar nam bo ponujeno, pripomore, da bo naša misijonska dejavnost v sedanjem času še učinkovitejša, v korist vse Cerkve ter da s svojim neutrudnim delom za misijone pokažemo resnični Kristov obraz.

Nastopajočim želim uspešno delo, vsem udeležencem pa prijetno poslušanje in dobro počutje.

škof msgr. Metod Pirih

1.2.1.2 Nagovor apostolskega nuncija za Slovenijo (msgr. Jean-Marie Speich)

Dragi bratje in sestre v Jezusu Kristusu, dragi bratje škofove, vesel sem, da sem to jutro med vami.

Želja papeža Frančiška, da bi imeli *izredni misijonski mesec oktober 2019*, sovpada s stoletnico apostolskega pisma *Maximum illud*. A *izredni misijonski mesec oktober 2019* nikakor ni mišljen zgolj kot neka spominska slovesnost, temveč je to dogodek Cerkve. Misijonska dejavnost je v Cerkvi seveda prisotna od samega začetka. Že naš Gospod Jezus Kristus je šel do meja Galileje, Judeje, Samarije, preko Tibejskega jezera in do ozemlja Feničanov.

Želja svetega očeta je zato resnično povabilo k izhodu, k iti ven, tudi ven iz nas samih – zaradi Jezusa. *Papež Frančišek si najbolj želi, da razumemo in da si zapomnimo, da je misijon prvenstveno notranja stvar.* »Ne moremo iti ven, če nismo prej ‚v sebi‘. Misijon je del identitete kristjana in kristjan ni kristjan, če ni on sam misijonar ali če ni on sam ‚misijon‘. To pomeni, da mora prav vsak izmed nas opraviti delo na svoji lastni veri in na svojem lastnem pričevanju. Kajti ne more se dati tistega, česar nimamo. In to je zelo pomembno.

Veliko let sem preživel v misijonskih deželah in sem videl precej stvari. Videl sem tudi zelo veliko velikodušnih ljudi, in ko sem na začetku tega meseca nepričakovano prišel na odprtje potujoče misijonske razstave, ki ste jo postavili na panojih o (slovenskih – op. ur.) misijonih in ki sega 650 let nazaj, sem resnično osupnil. Videti, da je narod, kot je vaš, ki ni tako velik, sposoben imeti takšno zgodovino, da ima takšne osebe in o katerih ni nobenega spomenika v Sloveniji, to je resnično neverjetno.

Tisti, ki ob sredah spremljate kateheze papeža Frančiška (lahko jih najdete na televiziji, Facebooku itd.), veste, da sveti oče osredotoča svoje nauke okoli *Apostolski del*. (Papež je svoje kateheze o Apostolskih delih pričel 29. 5. 2019 in jih zaključil 15. 1. 2020 – op. ur.) Apostolska dela so resnično fantastična – to je druga knjiga sv. Luka –, ker se vrtijo okrog treh tematik. Prva je **Sveti Duh** in sem zelo vesel, da ga imate v svojem emblemu (logotip MSS – op. ur.). Drugi element, druga realnost, ki jo poudarja sv. Luka, je **evangelizacija poslanstva**, je dinamizem Svetega Duha, ki človeškim bitjem – krhkim, šibkim – da moč, da izvirajo in delujejo iz samih sebe. Sveti Duh ni ‚kletka‘ (*ni zaprt sam vase* – op. ur.), in videli ste ‚kletko sveta‘, ki je odprta prostoru delovanja Svetega Duha. Tretji poudarek Apostolskih del je **mučeništvo**. To pomeni iti s svojim pričevanjem vse do konca. O mučeništvu lahko rečemo, da daje (do)končni pečat našemu pričevanju.

V misijonski deželah, kjer sem bil, sem videl veliko čudovitih ljudi, ki so se darovali do konca, do konca svojega življenja. A tudi v naših deželah sem videl fantastične ljudi; očete in matere družin, za katere bi lahko rekli, da so t. i. »normalni verniki«, a so tudi oni spodbujeni od Svetega Duha in tudi oni živijo misijon znotraj svojih družin, dela in družbe. *In velikokrat, zlasti pa v današnjem času, je veliko težje pričevati o Jezusu tu, kjer mi živimo – se pravi biti »misijonar« že tu v Sloveniji.*

Maximum illud, kot je povedal že upokojeni koprski škof Metod Pirih, je torej še vedno aktualen. Predvsem pa so aktualna Apostolska dela. Ta dan, ta *izredni misijonski mesec oktober 2019*, tako željen s strani samega papeža Frančiška, naj zato odpre in poglobi našo vero. V nekaj besedah: *če želim biti misijonar, moram najprej biti sam ‚misijon‘.*

1.2.2 PREDAVANJA S SPREMLJAJOČO RAZPRAVO

Uvodnima nagovoroma je sledil prvi del simpozija, ki je bil bolj akademske narave. Sestavljala so ga štiri predavanja vključno z razpravami, ki so sledile vsakemu predavanju.

Uvodno predavanje je imel dr. Mari Osredkar, profesor na Teološki fakulteti, z naslovom *Katoliški dokumenti o misijonski dejavnosti Cerkve*, sledilo je predavanje p. Janeza Mujdrice, misijonarja in predavatelja religijske vzgoje v Zambiji, z naslovom *Misijonar danes*. Povedal je, da je religijska vzgoja v Zambiji obvezen učni predmet. Poleg Zambije je religijska vzgoja obvezen učni predmet le še v Veliki Britaniji. Sledilo je zelo zanimivo predavanje dr. Blaža Jezerška z naslovom *Misijoni in identiteta Slovencev*, nato pa še predavanje dr. Marka Freliha, kustosa Slovenskega etnografskega muzeja, z naslovom *Kustos in misijonar*.

1.2.2.1 KATOLIŠKI DOKUMENTI O MISIJSKI DEJAVNOSTI CERKVE (prof. dr. Mari Jože Osredkar OFM)

Uvod

Misijonska dejavnost Cerkve je tako stara kot Cerkev sama. »Potujoča Cerkev je po svoji naravi misijonarska, saj ima po načrtu Boga Očeta svoj izvor v poslanstvu Sina in poslanstvu Svetega Duha« (M 2). Od binkošti dalje gredo Jezusovi učenci med ljudi, da bi nadaljevali Odrešenikovo poslanstvo. Še več, apostoli so imeli nekaj misijonskih skušenj še iz časov, ko so hodili z Jezusom in jih je on sam poslal na misijonsko delo: »Poklical je k sebi dvanajstere in jih začel pošiljati po dva in dva. Dajal jim je oblast nad nečistimi duhovi in jim naročil, naj razen palice ne jemljejo na pot ničesar, ne kruha ne popotne torbe ne denarja v pasu, obujejo naj sandale in naj ne oblačijo dveh oblik. Govoril jim je: Kjer koli stopite v hišo, ostanite tam, dokler ne odidete. Če vas kakšen kraj ne sprejme in vas ne poslušajo, pojdite od tam in si otresite prah z nog, njim v pri-

čevanje. In šli so ter oznanjali, naj se spreobrnejo« (Mr 6,7-12). Toda misijonsko delo v Cerkvi je imelo v različnih obdobjih različne oblike. Ker namen našega predavanja ni zgodovinski pregled načina misijonarske prakse oz. dokumentov, na katerih je le-ta temeljila, se bomo ustavili le pri dokumentih, na katerih temelji sodobna misijonska dejavnost.

Prvo poglavje: Evolucija nauka o odrešenju

Danes je misijonska dejavnost katoliške Cerkve utemeljena na treh dokumentih. Najpomembnejši je dokument drugega vatikanskega koncila *Ad gentes*, ki v slovenskem prevodu nosi naslov *Odlok o misijonski dejavnosti Cerkve*. Nadgradnja tega dokumenta je apostolska spodbuda papeža Pavla VI. *Evangelii nuntiandi*, ki ga je prevajalec v slovenščino poimenoval *O evangelizaciji današnjega sveta*. Ob 25-letnici koncilskega dokumenta *Ad gentes* pa je papež Janez Pavel II. izdal posebno okrožnico z naslovom *Redemptoris missio*, ki jo je založba Družina v zbirki Cerkevni dokumenti izdala pod številko 46 z naslovom *Odrešenikovo poslanstvo*. To so trije dokumenti katoliške Cerkve, ki usmerjajo način in obliko današnje katoliške misijonske dejavnosti v svetu. Preden se lotimo predstavitev *Odloka o misijonski dejavnosti Cerkve*, ki je temeljni dokument za našo obravnavo, pa moramo utemeljitev misijonske dejavnosti Cerkve umestiti v kontekst nauka o odrešenju. Zato se bomo nekoliko zaustavili ob dokumentu *Lumen Gentium*.

Dogmatična konstitucija o Cerkvi je dokument, sestavljen iz 8. poglavij, v katerih je zapisan nauk najvišjega cerkvenega učiteljstva katoliške Cerkve. S tem dokumentom so želeli koncilski očetje vsem ljudem predstaviti in pojasniti bistvo poslanstva Cerkve. V *Dogmatični konstituciji o Cerkvi* je zato predstavljen tudi nov pogled katoliškega nauka o odrešenju. Do drugega vatikanskega koncila je veljalo, da so zveličanja, tj. večnega življenja po smrti, deležni le katoličani. Tisti, ki ne pripadajo Cerkvi, tudi nekatoliški kristjani, večnega odrešenja po predkoncilskem nauku na noben način niso mogli doseči. Koncil je prinesel temeljno novost. Koncilski očetje so dejali, da imajo možnost odrešenja vsi, ki iščejo Boga, tudi nekatoliški kristjani in pripadniki nekrščanskih verstev.

Koncilski očetje so poudarili, da je Kristus luč vseh narodov in da lahko v Kristusu vsi narodi dosežejo edinost. Tako so priznali obstoj drugih verstev, kar je prvi korak v medverskem dialogu. V 8. členu 1. poglavja *Dogmatične konstitucije o Cerkvi* so zapisali: »ta Cerkev, na tem svetu ustanovljena in urejena kot družba, obstaja (subsistit in) v Katoliški Cerkvi, katero vodijo Petrov naslednik in škofje, ki so v občestvu z njim. S tem ni izključeno, da je zunaj njene organizacije mogoče najti več prvin posvečenja in resnice, ki kot darovi, lastni Kristusovi Cerkvi, nagibljejo k vesoljni edinosti« (C 8). V dokumentu *Gospod Jezus*² beremo, da je hotel drugi vatikanski koncil z izrazom »subsistit in« spraviti v medsebojno soglasje dve doktrinalni trditvi: na eni strani, da Kristusova Cerkev kljub razdeljenosti

² Kongregacija za verski nauk je pod vodstvom prefekta kardinala Jožefa Ratzingerja 6. avgusta 2000 objavila izjavo *Gospod Jezus*.

kristjanov še naprej v polnosti obstaja samo v katoliški Cerkvi, in na drugi strani, da je zunaj njene vidne organizacije mogoče najti več prvin posvečenja in resnice (Kongregacija za verski nauk, 209).

V 13. členu 2. poglavja *Dogmatične konstitucije o Cerkvi* so koncilski očetje izpostavili vesoljnost Cerkve in zapisali, da je Bog v začetku ustvaril eno človeško naravo. Ljudje so se med seboj ločili in Bog želi svoje otroke, ki so se razkropili, zbrati v eno skupnost. Na zemljo je poslal svojega Sina, Kristusa, da bi bil učitelj in odrešenik vesoljnega ljudstva Božjih otrok. K edinosti Božjega ljudstva so poklicani vsi ljudje, katoličani, protestantje, pravoslavci ter vsi drugi, ki si želijo Božjega zveličanja: »Med vsemi narodi zemlje torej prebiva eno samo Božje ljudstvo, iz vseh narodov privzema svoje državljane, seveda državljane kraljestva, ki ni zemeljsko, marveč nebeško. Vsi po svetu razkropljeni verniki so v Svetem Duhu z drugimi povezani v občestvo, in tako tisti, ki prestoluje v Rimu, ve, da so Indijci njegovi udje« (C 13). V 16. členu 2. poglavja pa je zapisano: »Tisti namreč, ki brez lastne krivde ne poznajo Kristusovega evangelija in njegove Cerkve, a iščejo Boga z iskrenim srcem in skušajo pod vplivom milosti v dejanjih spolnjevati njegovo voljo, kakor jo spoznavajo po glasu vesti, morejo doseči večno zveličanje« (C 16). Tudi tisti, ki niso prejeli evangelija, so del Božjega ljudstva. Odrešenje velja za vse, ki verjamejo v Boga. Odrešenja so lahko deležni tudi muslimani, saj so tako kot kristjani izpovedovalci Abrahamove vere in častijo edinega, usmiljenega Boga, ki bo na koncu sodil vse človeštvo. Prav tako so odrešenja lahko deležni pripadniki drugih religij. Z omogočanjem možnosti zveličanja vseh ljudi je Cerkev postavila temelj za medverstveni dialog z drugimi verstvi. Cerkev v konstituciji ne trdi, da druge vere posedujejo polno resnico, ampak si prizadeva v drugih verah najti skupne točke in na teh točkah, ki dve različni veri povezujejo, graditi dialog (Osredkar, 2013).

Na temelju trditve, da tudi v nekatoliških krščanskih Cerkvah in v nekrščanskih religijah obstajajo prvine posvečenja in resnice, ponavljamo, ker se nam zdi zelo pomembno: 16. člen *Dogmatične konstitucije o Cerkvi* pove, da »so na različne načine naravnani na Božje ljudstvo tisti, ki evangelija še niso sprejeli. Ker Odrešenik hoče, da bi se vsi ljudje zveličali« (C 16), in v nadaljevanju za merilo odrešenja (ki je bilo do koncila izključno pripadnost Cerkvi) postavi človekovo vest: »Tisti namreč, ki brez lastne krivde ne poznajo Kristusovega evangelija in njegove Cerkve, a iščejo Boga z iskrenim srcem in skušajo pod vplivom milosti v dejanjih spolnjevati njegovo voljo, kakor jo spoznavajo po glasu vesti, morejo doseči večno zveličanje« (C 16). Ko je Rimokatoliška cerkev priznala možnost večnega zveličanja za ljudi, ki niso njeni člani, je omogočila enakopraven dialog z drugimi verstvi, v katerih odkriva »žarek Resnice, ki razsvetljuje vse ljudi« (N 2). Cerkveno učiteljstvo torej ne uči, da imajo druge religije v posesti polno resnico, priznava jim le »žarek Resnice, ki razsvetljuje vse ljudi«! Cerkev od tedaj v drugih verstvih išče to, kar nas povezuje, in ne poudarja tistega, kar nas razdvaja. Zato *Dogmatična konstitucija o Cerkvi* bolj kot o pripadnosti Cerkvi govori o tem, da je

lahko zveličan vsak človek, ki si prizadeva delati dobro, kakor to spozna po glasu vesti. Tak človek na nek način namreč že živi v občestvu s Cerkvijo. Ekleziologija pripadnosti preide v ekleziologijo občestva. Prvič v zgodovini katoliško učiteljstvo izrecno prizna, da Bog deluje tudi v nekrščanskih religijah in »ne zameta ničesar od tistega, kar je v teh verstvih resničnega in svetega«. (N 2) Poudariti moramo, da cerkveno učiteljstvo na zadnjem cerkvenem zboru ne razveljavlja dvatisočletnega učenja, da »zunaj Cerkve ni zveličanja«. Nikakor ne. Dokumenti drugega vatikanskega cerkvenega zbora ne nasprotujejo tej formuli. Dodajajo le, da so tisti nekatoličani, ki se trudijo delati dobro, kakor spoznajo po glasu vesti, na nek način, recimo nepopoln način, že v Cerkvi, in zato so lahko deležni večnega zveličanja. Kristus je odrešil tudi njih.

Drugo poglavje: Utemeljitev misijonske dejavnosti

Ob spoznanju, da se lahko vsi ljudje zveličajo, če se trudijo delati dobro, kakor jim veleva glas vesti, po kateri Bog nagovarja človeka, pa se postavi vprašanje: Zakaj misijon, če se lahko zveličajo tudi tisti, ki ne poznajo Kristusa?

Razvoj nauka o odrešenju je bil potreben. Ponavljamo, omogočil je medverski dialog, ki je danes pomemben element izražanja evangeljske vere. Na temelju nove interpretacije nauka o odrešenju, da zunaj Cerkve ni zveličanja, je omogočeno iskreno spoštovanje in sprejemanje drugače verujočih. Nikakor ne moremo katoličani muslimanom reči, da smo bratje, in v isti sapi dodati, da se bomo mi zveličali, oni pa se ne morejo, ker pač niso krščeni v katoliški Cerkvi. Tu se uresničuje evangeljska zapoved ljubezni do slehernega drugega in drugačnega. Koncilski in pokoncilski dokumenti pa so si edini, da je misijonska dejavnost Cerkve še vedno potrebna. Najprej zato, ker Kristusovo odrešenje ne zavzema samo večnega zveličanja, temveč tudi tuzemsko odrešenje. Francoski teolog Guy Lafon uporablja izraz »živeti odrešeno«. Kristjani smo torej poklicani, da vsem ljudem oznanjamo, kako živeti, da bodo resnično lahko dosegli »polnost življenja«, ki jo obljublja Kristus, oz. da bodo lahko »živeli odrešeno« tukaj in sedaj. Kristjani moramo oznanjati »pot, resnico in življenje«, to je Kristusov evangelij, ki edini vodi v polnost življenja na tem in onem svetu. Kristus je edini odrešenik, ker je Beseda odpuščanja, brezpogojne ljubezni, ki sicer vodi na križ, toda za velikim petkom pride velika noč. Da pa bomo kristjani verodostojni oznanjevalci evangelija, je potrebno pričevanje. Ravno to pa je nov način misijonarskega dela, o katerem govorijo koncilski in pokoncilski dokumenti. Pričevanje je njihovo središčno sporočilo. Ni več nasilja in nasilnega spreobračanja, temveč pričevanje, da Bog ljubi vsakega človeka. Ljudje pa lahko Božjo ljubezen občutijo v ljubezni, ki jo kristjani izkazujemo tudi drugače mislečim in drugače verujočim. Lahko jo občutijo, če jih spoštujemo in sprejemamo takšne, kakršni so. Le tako oznanjevanje lahko odseva naše prepričanje, da je Kristus edini resnični odrešenik človeka.

Morda se danes mnogim kristjanom zdi sprejemanje drugače verujočih in njihovo spoštovanje do te mere, da jim omogočamo, da nadaljujejo svojo versko

prakso v našem okolju, samomorilsko. Imajo prav. Ljubezen vedno vodi na križ. A to je edini način življenja po evangeliju. Le evangelij namreč omogoča preživetje posamezniku in človeštvu – ljubezen do bližnjega, odpuščanje, sprejemanje in spoštovanje. To je pričevanje, sporočilo nekristjanom, da evangelij omogoča življenje in preživetje. In ravno to je središčno sporočilo dokumentov, ki jih predstavljamo.

Tretje poglavje: predstavitev dokumentov

Koncilski odlok *O misijski dejavnosti Cerkve (Ad Gentes)* postavlja na prvo mesto teološko utemeljitev misijske dejavnosti Cerkve. Ta utemeljitev je trinitarična. Bog Oče je poslal na svet svojega Sina, ki je od Očeta na svet poslal Svetega Duha. Kristus pa pošilja apostole in vse kristjane, naj učijo vse narode in jih krščujejo (prim. Mt 28,19-20). Res je, tudi takšne ljudi, ki brez svoje krivde ne vedo za evangelij, more Bog po sebi znanih poteh privedi k veri, brez katere ni mogoče biti Bogu všeč. Kljub temu pa je Cerkvi naložena nujnost in hkrati sveta pravica oznanjati evangelij (M 7). Cerkev mora vsem ljudem ponuditi skrivnost odrešenja in življenje, ki prihaja od Boga (M 10). Da pa bo v tem prizadevanju uspela, mora pričevati z življenjem in dialogom. Celotno drugo poglavje dokumenta govori o nujnosti pričevanja kot načina oznanjevanja Kristusovega evangelija. Zadnje, šesto poglavje spodbuja vse krščene k takšni pričevalski misijski dejavnosti. Vsi verniki, vse »Božje ljudstvo« in »sinovi Cerkve« smo poklicani k živemu zavedanju svoje odgovornosti za svet in potrebe dela evangelizacije, ki se začne z našim lastnim globokim krščanskim življenjem in nadaljuje s skupnim sodelovanjem za izgradnjo Božjega kraljestva.

Dokument torej v drugem poglavju spregovori o misijski dejavnosti sami in izpostavi pričevanje: z življenjem in dialogom. Posebej bi podčrtali dialog. Krščansko spričevanje je v tem, da znamo drugače misleče spoštovati in sprejemati.

Apostolska spodbuda papeža Pavla VI. *O evangelizaciji (Evangelii nuntiandi)* že v prvem poglavju izpostavi poklicanost Cerkve k pričevanju za Kristusov evangelij. V nadaljevanju avtor spregovori o evangelizaciji kultur in kot rdečo nit prepleta pomembnost pričevanja z življenjem. Ko navaja moderna tehnična in komunikacijska sredstva, ki so nam na voljo, izpostavlja pomen osebnega stika pri evangelizaciji. Vsa Cerkev je misijonarska. S tem izpostavi koncilski vidik: poslanstvo oznanjevati evangelij ima vsa Cerkev (M 35) prek Petrovega naslednika, škofov in duhovnikov, redovnikov in ustanov posvečenega življenja, do raznovrstnih laičkih služb in drugih ustanov, vendar se papež obrača posebej na družine in mladino.

Okrožnica *Odrešenikovo poslanstvo* papeža Janeza Pavla II. (*Redemptoris missio*) najprej poudari, da je Jezus Kristus edini zveličar, ki vodi vsakega človeka in človeštvo v Božje kraljestvo. Ne pozabi poudariti, da je Kristus Božje kraljestvo postavil v sedanost. Zato lahko Cerkev z oznanjevanjem evangelija naredi veliko dobrega. Pa ne s svojo močjo; Sveti Duh je voditelj misijske dejavnosti Cerkve.

V petem poglavju Janez Pavel II. spregovori o poteh misijonstva in na prvo mesto postavi pričevanje: »Prva oblika evangelizacije je pričevanje,« (42) ter nadaljuje: »Evangeljsko pričevanje, za katero je svet najbolj občutljiv, je pozornost do oseb in usmiljenje do revnih in malih« (42). Prav tako avtor ne pozabi v kontekst pričevanja vključiti dialoga z drugimi verstvi: »Dialog med verstvi je del evangelizacijskega poslanstva Cerkve« (55). Pod naslovom *Odgovorni za misijonsko pastoralo in njeni izvrševalci* (6. poglavje) poudari prvotnost apostolske občestvene evangelizacije ter izpostavi hierarhično in neposredno odgovornost: najprej je za evangelizacijo odgovoren škofovski zbor (po posebnem apostolskem poklicu) s Petrovim naslednikom na čelu. Škofje so prvi dolžni misijonsko dejavnost pospeševati, voditi in usklajevati. Vsaka krajevna Cerkev in škofovske konference so se dolžne odpirati potrebam drugih Cerkev za negovanje in rast misijonskih poklicev in premagovanje vsakovrstnih *težav*. Misijonarji in ustanove »ad gentes« so po svojih močeh zavezani službi evangelizacije. Škofijski duhovniki kot škofovi sodelavci naj bodo za potrebe vesoljnega misijona pripravljene na začasno službo v misijonskih Cerkvah, vsi pa naj z molitvijo in evharistično daritvijo podpirajo skrb Cerkve za vse človeštvo, odprti tudi za najbolj oddaljene in za nekrščanske skupine; k temu naj bo usmerjena tudi priprava bogoslovcev. Prav tako naj bodo za misijonsko delovanje na voljo ustanove posvečenega življenja, ki se z življenjem po evangeljskih svetih popolnoma darujejo Bogu: kontemplativne ustanove naj ustanavljajo hiše pri mladih Cerkvah in pričujejo z navzočnostjo, s kontemplativnim življenjem, z askezo in iskanjem Boga ... Ustanove, ki se posvečajo aktivnemu pastoralnemu delu, pa naj delajo za širjenje Božjega kraljestva s pristnim služenjem. Skratka, vsi laiki so misijonarji in v moči krsta zavezani oznanjevanju, zlasti pa v razmerah, ko ljudje ne morejo srečati evangelija in spoznati Kristusa drugače kakor po njih – predvsem v svetu politike, sociale in gospodarstva na krajevni in meddržavni ravni. V prvi vrsti pa so laiki evangelizatorji kot katehisti. Poživljeni z apostolskim duhom so zlasti v misijonskih deželah nenadomestljivi. Srce misijonske dejavnosti katoliške Cerkve, *Kongregacija za evangelizacijo narodov*, naj skrbi za oživitvev misijonov *ad gentes*, za presojo načrtov, pobud, usmerjanje in usklajevanje. S to ustanovo Svetega sedeža naj sodelujejo vse škofijske, redovne in laiške ustanove.

Zaključek

Nobena beseda nima take teže, kot jo ima pričevanje z življenjem. Vsi trije dokumenti, *Ad gentes*, *Evangelii nuntiandi* in *Redemptoris missio*, izpostavljajo krščansko pričevanje kot najpomembnejšo metodo misijonske prakse in dolžnost vseh krščenih, da oznanjajo Kristusa. Samo s pričevanjem lahko ljudem povemo, da je Jezus Kristus edini zveličar oz. da samo njegov nauk ljubezni in odpuščanja omogoča življenje. Nekoč so se misijonarji postavljali in vrednotili po številu krščenih. Danes se mnogi ne morejo hvaliti z velikimi številkami, ampak svoje poslanstvo dobro opravljajo, če so žive priče Kristusovega evangelija.

Bibliografija

- Dogmatična konstitucija o Cerkv (C). 1980. V: Koncilski odloki, 2. vatikanski cerkveni zbor.
Izjava o razmerju Cerkve do nekrščanskih verstev (N). 1980. V: Koncilski odloki, 2. vatikanski cerkveni zbor.
- Janez Pavel II., Odrešenikovo poslanstvo, CD 46, 1991. Družina, Ljubljana.
- Kongregacija za verski nauk. 2000. Dominus Iesus. Izjava »Gospod Jezus« o enosti in odrešenjskozveličavni vesoljnosti Jezusa Kristusa in Cerkve. V: *Communio* (Ljubljana) 10:193–221.
- Odlok o misijonski dejavnosti Cerkve (M). 1980. V: Koncilski odloki, 2. vatikanski cerkveni zbor.
- Osredkar Mari Jože, 2013. Medverski dialog – izbira ali nujnost? V: *Bogoslovni vestnik* 2013/2, str. 289–296.
- Pavel VI., O evangelizaciji današnjega sveta, 1976, Ljubljana.
- Sveto pismo, Nova zaveza in psalmi, 2010. Teološka fakulteta, Ljubljana.

Povzetek: Misijonsko poslanstvo je temeljna dejavnost Kristusove Cerkve, ki se odvija že dve tisočletji in se bo do konca sveta. V različnih obdobjih zgodovine pa lahko opazamo različne načine oznanjevanja. Po zadnjem vesoljnem cerkvenem zboru, ki je poudaril, da je življenje po vesti merilo večnega odrešenja, teologija išče novo utemeljitev in nove načine misijonske dejavnosti Cerkve. Koncilski in pokoncilski dokumenti utemljujejo potrebo po oznanjevanju evangelija, da bi ljudje lahko tudi v tem življenju »živeli odrešeno«. Njihova rdeča nit je poklicanost vseh krščenih k oznanjevanju evangelija s pričevanjem krščanskega življenja.

Ključne besede: misijonska dejavnost, dokumenti drugega vatikanskega cerkvenega zbora, poklicanost vseh krščenih, pričevanje

Abstract: Missionary work is a fundamental activity of the Church of Christ. This objective has been going on for two millennia and will last until the end of the world. In different periods of history, moreover, a variety of ways of preaching can be observed. After the last Church council, which emphasized that a measure of eternal salvation is life following the human conscience, theology seeks a new justification for missionary activities and new ways for the Church to realized its objective to realize its missionary mission.

Council and post-council documents justify the need to preach the Gospel so that people might “live a life of salvation” even in this life. Their common point is that all Christians are called to preach the Gospel through their testimony of Christian life.

Keywords: Missionary activity, documents of the Second Vatican Council, missionary vocation of all baptized, testimony.

1.2.2.1.1 Razprava na predavanju dr. Osredkarja

- *Na vprašanje povezovalca simpozija, ali razglasitev izrednega misijonskega meseca oktobra 2019 s strani papeža Frančiška pomeni zaključek določenega obdobja (na kar mogoče nakazujejo migracije, begunska kriza, bliskovit tehnološki napredek ...), podobno kot je izdaja misijonske okrožnice Maxim illud papeža Benedikta XV. iz leta 1919 (in na katero se papež Frančišek tako zelo sklicuje), sovpadala s koncem I. svetovne vojne, propadom velikih kolonialističnih imperijev in na nek način tudi koncem novega veka, je dr. Osredkar odgovoril sledeče:*

»Bodimo pripravljeni na prelome. Cerkev je ‚semper reformanda‘ – se mora vedno spreminjati, razvijati, odgovarjati na aktualna vprašanja, tako tudi danes. Danes se ne srečujemo samo z migracijami. Poglejte samo sinodo v Amazoniji. Papež Frančišek ima čudovite, celo revolucionarne ideje, kako bi Cerkev danes na bolj prikladen način oznanjala evangelij. Kakšni so ti predlogi, veste. Zato moramo biti pripravljeni na uresničitev njegovih predlogov. Jaz se ne bom šel nekega preroka oz. napovedovalca prihodnosti, ampak osebno upam in sem trdno prepričan, da bo Sveti Duh, o katerem je prej nuncij tako lepo govoril, navdihoval ne samo papeža, ampak tudi kardinale in teologe in vse, ki imajo besedo v Cerkvi, da se bo Cerkev lahko tako spreminjala in da bo lahko odgovarjala na vprašanja današnjega časa.

Ni treba, da smo pozorni samo na učenje papeža Benedikta XV. izpred 100 let. Razlike glede na današnji čas oz. spremembe so več kot očitno razvidne že iz samih skript iz začetka delovanja TEOF v Ljubljani pred II. vaticanskim koncilom – kakšna sprememba, kakšna razlika z današnjim učenjem, predvsem v odnosu do drugače verujočih, predvsem v misijonski dejavnosti; kakšna razlika oz. kako drugačen ton! Prepričan sem, da kakor se je v Cerkev 100 letih spremenila, se bo spremenila tudi v naslednjih 100 letih ali še prej, ali pa, da bomo še mi dočakali kakšne revolucionarne spremembe. Vsekakor, prvi namen je, da se Kristusov evangelij oznanja oz. se oznanja na takšen način, da ga bodo ljudje današnjega časa razumeli.«

- *Na vprašanje g. Mujdrice, ali so druge Cerkve, druge religije, imele kaj podobnega, kot smo imeli katoličani, namreč II. vaticanski koncil, je dr. Osredkar odgovoril:*

»Ko govorim z muslimani, bodisi doma bodisi v svetu, vedno, vedno, vedno slišim iste stvari – pri razumnih ljudeh, seveda: ‚Tudi mi potrebujemo II. vaticanski koncil.‘ Npr.: ‚Muslimani potrebujemo korenito reformo, korenite spremembe ...‘ Čeprav je to v islamu problem, ker je razdeljenost še hujša kot pri kristjanih. Muslimani čutijo, čutijo potrebo po neki spremembi, po nekih dokumentih. Dokument, ki ga je papež Frančišek v Abu Dabiju letos februarja podpisal z velikim imamom egiptovske islamske univerze, ki je akademsko najbolj vplivna ustanova v islamskem svetu, se mi zdi dober temelj novega sodelovanja in tudi za reforme v islamu. Pred tednom

dni smo imeli simpozij o medreligijskem dialogu v Ljubljani, na katerega smo povabili veliko muslimanov, tudi iz Irana. Šiitski islam se razlikuje od sunitskega, predvsem glede organizacije. Šiiti v Iranu imajo tudi center medreligijskega dialoga, ki je sicer državna ustanova, ampak se trudijo za dobre odnose. Pred tednom dni mi je nuncij rekel, da je dobro, da smo povabil tudi šiite, ker moramo predramiti ‚naše sunite‘ s šiitsko miselnostjo o sodelovanju, o medreligijskem dialogu.

Določene stvari se spreminjajo in želja je po še večjih spremembah, tudi v drugih religijah. Kdaj in kako bo pa to izgledalo, pa prepustimo v Božje roke.«

1.2.2.2 MISIJONAR DANES (p. Janez Mujdrica)

Beseda misijonar je latinska beseda, ki pomeni poslanec. Od koga si poslan? Zakaj si poslan? Kako naj to poslanstvo opravljaš danes? Rad bi odgovoril na ta vprašanja z vidika religiozne vzgoje (RV). Že 45 let sem misijonar in moje glavno delo je poučevanje religijske vzgoje na učiteljskišču. Religijska vzgoja v Zambiji je šolski predmet, tako kot sta matematika in zgodovina.

Religijska vzgoja ni verouk. V religijski vzgoji poučujemo, kaj imajo velike religije skupnega in kako se razlikujejo. Govorimo pa tudi o religiji na splošno: o religiji in smislu življenja, o religiji in kvaliteti življenja, o religiji ter moderni znanosti.

Ta članek ima dva dela: prvi je misijonsko delo z vidika religije na splošno; drugi del je pa misijonsko delo z vidika krščanske religije. Kar misijonar počne, je nekaj zelo religioznega, krščanskega in seveda katoliškega.

1. del: RELIGIJA NA SPLOŠNO

Religija je pomembna

Življenje je komplicirano, polno vprašanj in problemov, ki potrebujejo modre odgovore in rešitve. Želja po sreči je največja želja vsakega človeka. Kaj pri naša srečo? Neumno je le jesti, piti in uživati! So pa še druga velika življenjska vprašanja, ki potrebujejo razumne odgovore: Kdo smo? Od kod smo? Kam gremo? Zakaj živimo? Zakaj trpimo? Je posmrtno življenje? Je Bog? Kaj Bog želi?

Religije dajejo odgovore na ta najpomembnejša življenjska vprašanja, in tako tudi smisel življenja. Odgovori se dokaj razlikujejo, zaradi tega imamo različne religije. To je srce religijske vzgoje. Beseda religija pride iz latinske besede »religare«, ki pomeni povezovati. Kakšna je povezanost med stvarnostjo in temeljem stvarnosti, med stvarstvom in Stvarnikom, med človeštvom in Bogom?

Skupno vsem religijam je zlato pravilo: stori drugemu to, kar bi rad, da bi drugi tebi storil. To poudarjajo vse velike religije: krščanstvo, islam, budizem ... Torej lahko sklepamo, da si Bog najbolj želi, da se vsi ljudje spoštujemo in se imamo radi. Ali ne bi bilo življenje na tem svetu lepo, če bi vsi ljudje ravnali po tem zlatem pravilu?

Religijska vzgoja poudarja, da je moderno zlato pravilo Splošna deklaracija človekovih pravic, ki jo je izdala OZN leta 1948 kot »skupen ideal vseh ljudstev in narodov«. »Vsi ljudje se rodijo svobodni ter imajo enako dostojanstvo in pravice. Dana sta jim razum in vest, in bi morali drug z drugim ravnati v duhu bratstva.« (1. člen). Vsi ljudje, in ne le kristjani, smo si bratje in sestre! »Vsakdo ima pravico do svobode misli, vesti in vere ... da lahko izraža svojo vero in jo tudi spremeni, če tako želi.« (18. člen). Tudi musliman lahko postane kristjan! Zanimivo je, da ima ta najpomembnejši dokument v današnjem svetu religiozno ozadje. Ta dokument ti tudi daje pravico, da si lahko misijonar kjerkoli na svetu. Tudi v Iranu si lahko misijonar!

V religijski vzgoji tudi dokazujemo, da veselje ni nastalo slučajno, ampak je v ozadju čudovita Božja modrost, moč in ljubezen – da je razumno verovati v Boga. Življenje na zemlji razodeva veliki Božji um, dobroto in lepoto.

Religijska vzgoja tudi poudarja, da lahko imamo lep osebni odnos do Boga. Sv. Avguštin je dober zgled: precej let je iskal smisel življenja, in končno prišel do spoznanja: da je nemirno naše srce, dokler se ne spočije v Bogu; da ni večje sreče na svetu kot biti zaljubljen v Boga in doživljati njegovo bližino, ljubezen in moč.

Religija je večznačna

Seveda, odgovori na velika življenjska vprašanja se razlikujejo, kar je glavni razlog, da imamo različne religije. Kakšen je Bog in kakšen je njegov odnos do nas? Jezus pravi, da je Bog naš Oče in mi smo njegovi otroci. Mohamed pa pravi, da je Alah veliki gospod in mi smo njegovi sužnji. Jezus naglašuje ljubezen; za Mohameda je pa najpomembnejša pokorščina.

Religije so nastale pred več tisoč leti, ko je bilo suženjstvo, mnogoženstvo in diktatura vladarjev nekaj normalnega. Takrat ni bilo modernih znanosti, kot sta sociologija in biologija. Mi pa živimo v 21. stoletju. Kaj pomeni biti sodobni kristjan, musliman in hinduist? Mnogi smo prepričani, da nam Bog govori tudi danes: vse, kar je resnično, dobro in lepo, je od njega.

Pri religijski vzgoji poudarjamo, da moramo imeti moder odnos do religije in razločevati, kaj je pomembno in kaj ni, kaj je pozitivno in kaj ne, kaj je sveto in kaj ne. Le če znamo »razlikovati duhove«, kot pravi Ignacij Lojolski, nam religija lahko pomaga do boljše kvalitete življenja posameznika in družbe.

Kako naj obravnavamo druge religije? Religijska vzgoja naglašuje, da moramo biti ekumenisti, ne fundamentalisti. Beseda ekumenizem pride iz grške besede »oikomene«, ki pomeni iz ene hiše. Ekumenist je prepričan, da so vsi ljudje iz »ene Božje hiše« – tudi člani drugih religij, celo ateisti, so Božji.

2. del: KRŠČANSKA RELIGIJA

Pri religijski vzgoji poudarjamo, da je krščanstvo ena od velikih religij, katere začetnik je Jezus, najčudovitejši človek, ki je kadarkoli hodil po tej zemlji. Kristjani tudi verujemo, da je Jezus učlovečeni Bog.

Jezus ima čudovite odgovore na velika življenjska vprašanja, ki jih imenuje evangelij ali veselo oznanilo. Tukaj je povzetek evangelija: »Hodi za menoj, bodi moj učenec in zaživi polnost življenja. Bog te neizmerno ljubi: tudi ti ljubi Boga z vsem srcem in svojega bližnjega kakor samega sebe. Oznanjaj evangelij vsem ljudem!« Kristjan naj bi bil moder in srečen; obenem pa naj bi pomagal drugim, da najdejo veliko življenjsko modrost in srečo.

Kristjan se mora znati inkulturirati – se dati na nivo posameznikov in skupnosti, ki jih sreča, da jim veselo oznanilo lahko napravi relevantno. Tako je kristjan misijonar, kjerkoli je, ne le z besedo, ampak predvsem z svojim zgledom. Ali lahko oznanjamo Jezusovo veselo oznanilo, če smo brez upanja in veselja?

Apostol Pavel, eden od največjih misijonarjev, poudarja predvsem dve stvari. Prva je, da moramo biti odprti in previdni: »Vse preskušajte in kar je dobro, obdržite« (1 Tes 5,21). Druga pa je, da moramo graditi boljši in lepši svet s tem, da povemo resnico na ljubezniv način (prim. Ef 4,15). Misijonar mora biti kritičen in konstruktiven.

Jezus pravi, da je zlato pravilo najpomembnejše pravilo v krščanski religiji. »Vse, kar hočete, da bi ljudje storili vam, tudi vi storite njim! To je namreč postava in preroki« (Mt 7,12). Zato mora vsak misijonar biti zelo prijazen in dobrotljiv – velik ekumenist, in ne fundamentalist.

Zaključek je, da sem lahko dober misijonar, če ravnam v skladu s tem, kar poudarja naša religijska vzgoja v Zambiji. Misijonar danes mora biti moder, prijazen, korajžen in srečen – kot je bil Jezus, ko je hodil po tej zemlji pred 2000 leti.

1.2.2.2.1 Razprava na predavanje g. Mujdrice

- *Verska vzgoja pri nas se pri večini kristjanov zaključi z osnovnošolskim veroukom. Na vprašanje povezovalca simpozija, ali bi bil predmet religijska vzgoja primeren tudi za naše okolje, zlasti za naše srednješolce oz. tiste mlade, ki obiskujejo mladinske veroučne skupine, ter tudi za odrasle v smislu vseživljenjske kateheze in mogoče celo za formiranje laičkih misijonarjev, g. Mujdrica odgovarja:*

»Zelo pomembno je, da si mladi postavljajo velika življenjska vprašanja, kot npr. ‚Zakaj živimo?‘, ‚Je naše življenje res zaklad?‘, in da iščejo odgovore na ta velika življenjska vprašanja tudi v religiji. Glavni razlog, zakaj v Evropi ni večjega zanimanja za religijo, za krščanstvo, je to, da si ljudje ne postavljajo več velikih življenjskih vprašanj. Religija namreč daje odgovore na ta velika vprašanja. A če teh vprašanj sploh ni, so potemtakem odgovori, ki jih religija ponuja, nepomembni. In ker si ljudje ne zastavljajo več velikih življenjskih vprašanj, potem tudi religija ni več pomembna. Če npr. rečem: ‚Lojzek,‘ to nima nikakršnega smisla. Če pa vprašam: ‚Kako je ime

tvojemu bratu?‘ in ti odgovoriš: ‚Lojzek,‘ potem ima ‚Lojzek‘ smisel. Religija, Jezus, daje odgovor, v čem je skrivnost, polnost življenja. Če tega vprašanja nimam, potem Jezusov odgovor nima smisla, nekako ni pomemben.«
Treba je torej pričeti z »*odrinjanjem odrinjanja na globoko*« (op. ur.).

- *Komentar g. Jožeta Kopeiniga, duhovnika v Tinjah: »V Wittenbergu je neka protestantka postavila čudovito diagnozo za današnji čas: ‚Ljudje, izgleda, so brez Boga srečni – dokler nam gre dobro.‘ Druga diagnoza za današnji čas pa je zelo značilna in se glasi: ‚Ljudje so pozabili, da so pozabili na Boga.‘ Dostikrat v dialogu z ljudmi to tudi čutimo – da ni ‚antene‘ za Boga. Od prvega predavanja pa do sedanjega pričevanja je to tista govorica (pričevanje in religijska vzgoja namreč – op. ur.), ki jo sedANJI človek še najlaže sprejme.«*
- *Na vprašanje obiskovalke: »Kakšen je odnos mladih in družin v Zambiji do tega predmeta? Ker pri nas vemo, da je odpor, in to celo pri vernih starših, in nočejo, da bi bil tak predmet v šoli ...«, pa g. Mujdrica odgovori:*
»Religijska vzgoja je sprejeta, zdi se nekaj normalnega. A mi, ki ta predmet poučujemo, bi ga radi posodobili, saj je isti, kot je bil pred 35 leti. Življenje v Zambiji se je spremenilo. Zato smo organizirali raziskavo, kakšni so mladi Zambijci. Kako ljudje razumejo, prakticirajo krščanstvo; kaj je lepo, kaj je slabo; kako ljudje prakticirajo tradicijo, staro miselnost; kaj je pomembno, kaj se mora ohraniti, kaj pomeni biti moderen Zambijec? S tega vidika smo predlagali ministrstvu za šolstvo, kako bi posodobili religijsko vzgojo. Bil sem v Angliji in tudi tam uvajajo nov pristop do religijske vzgoje. Osredotočili se bodo na ‚world views‘ (na ‚svetovne nazore‘), saj je vlada prepričana, da če bodo mladi bolje razumeli, da obstajajo različni svetovni nazori, bo življenje lepše, več bo razumevanja in manj napetosti med ljudmi.«
- *Obiskovalec simpozija (komentar in vprašanje): »G. Zvone Šeruga v eni izmed svojih knjig opiše srečanje z enim misijonarjem. Temu misijonarju je razlagal, da so misijonarji popolnoma pokvarili ljudi, za katere skrbijo. Kako bi vi in ostali vaši somisijonarji ljudem, kot je g. Zvone Šeruga, razložili koristnost misijonarjev?«*
»Jaz g. Šeruga ne poznam, in da bi lahko dobro odgovoril na to vprašanje, bi moral biti o tem, kaj g. Šeruga misli o misijonarjih, boljše informiran. Vsekakor pa misijonarji nismo svetniki, čeprav bi bilo to zelo lepo. Ampak vsak misijonar ima nekaj lepega in ima tudi kakšen problem, slabost. Če je misijonar odprt za to, da išče resnico, in če resnico tudi drugim pove na lep način, se bo tudi sam misijonar zamislil in se bo potrudil, da bo boljši. Kot je gospod (verjetno msgr. Speich – op. ur.) rekel, smo najprej misijonarji samemu sebi, da vzamemo zares veselo oznanilo Jezusa in da ga poskušamo razumeti, ureničevati. In če to res delamo, potem smo lahko res dobri misijonarji.«

- *G. Podkrajšek, misijonar v Zambiji, sedaj na dopustu v Sloveniji, sprašuje: »Kakšna je razlika med religiozno vzgojo in religiozno izobrazbo? Vzgoja se zdi, da vključuje vrednote in jih tudi želi propagirati, vcepljati, razlagati, misijonariti z njimi – kot en noviciat v razredu. Izobrazba pa je propaganda, informativno gledano, saj brez tega ne moreš ‚reševati križank‘. Med tema področjema je napetost. V Evropi je ta napetost bolj izrazita, saj se zdi, da bi ljudje radi sprejeli zgolj informativno vlogo religiozne vzgoje, ne pa tudi formativne oz. vzgojne vloge religiozne vzgoje. Kako bi ti to razluščil?«*

»Paulo Freire, eden velikih modernih pedagogov, pravi, da izraz ‚education‘ ne pomeni samo informacije, ampak predvsem transformacijo, da se človek spremeni, da postane boljši, da postane najboljši, kot lahko postane. In to v moderni religiozni vzgoji v Zambiji stalno ponavljamo, da je religiozna vzgoja pomembna. Religiozna vzgoja je o tebi in ti si pomemben. Religiozna vzgoja je čudovita, ker religiozna vzgoja je o tebi in ti si nekaj čudovitega, nekaj čudovitega tako biološko, psihološko, religiozno. Ti si Božji, Bog te ima rad. Torej, želimo si, da ne bi samo religiozna vzgoja naglaševala transformacije posameznika, družbe, ampak da bi to počele tudi šole, univerze – ne pa, da bi samo podajale informacije družbe o različnih religijah, o zgodovini ...«

- *Ravnatelj MSS g. Matjaž Križnar sprašuje: »Kako današnjega človeka oz. mlade spodbuditi, da bi se pričeli spraševati o teh stvareh? Tudi sam imam to izkušnjo, da ko se enkrat nekdo prične spraševati, potem se stvari popolnoma spremenijo.«*

»Nekako je ljudi treba pripraviti na to, da bi se ‚dali‘ na vprašanja. Ko poučujemo, lahko začnemo ali čisto suhoparno – zgolj informativno, ali pa lahko začnemo s kakšnim velikim, pomembnim vprašanjem in se študentje zamislijo, malo pogovarjajo. Potem je lekcija dosti bolj relevantna, zanimiva, koristna. Mogoče bi tudi pridige lahko začeli s kakšnim velikim vprašanjem.«

1.2.2.3 MISIJONI IN IDENTITETA SLOVENCEV (dr. Blaž Jezeršek)

SUMARIJ

Še preden začnemo govoriti o vplivu misijonske dejavnosti na identiteto Slovencev – tako naj bi se glasil naslov predavanja –, si moramo razjasniti, kaj identiteta sploh je. Slovar slovenskega knjižnega jezika pravi, da je identiteta skladnost, ujemanje podatkov z resničnimi dejstvi, istovetnost. Vendar je identiteta še dosti več kot to. Je zavest o samem sebi; to, kar si in kar te dela enkratnega, neponovljivega, torej različnega od drugih. Identiteta se tako začne oblikovati šele, ko se srečam z drugim, drugačnim; ko ob soočenju z drugim spoznam, kje so moje meje, v čem se razlikujem, katere lastnosti me definirajo in po čem se izraža moja enkratnost.

Za vzpostavitev zavesti o sebi, o svojem obstoju in svoji identiteti mora najprej priti do srečanja z nekom ali nečim, kar je drugačno od mene. Kolikor nas različnost po eni strani ogroža, saj predstavlja nekaj, česar ne obvladamo in je zato nepredvidljivo, nas po drugi strani tudi vzpostavlja, saj se šele ob njej (različnosti) zavemo svojega obstoja in s tem svoje identitete. Za različnost zato pravimo, da je konstitutivna. Le zato, ker smo različni, dejansko obstajamo.

Z odkrivanjem novih celin – gledano z evropske perspektive – v 16. in 17. stoletju se je evropski človek začel zavedati drugih (drugačnih) kultur. Kolikor je za evropsko predstavo o človeku to po eni strani pomenilo določen šok, je po drugi strani vzpodbudilo tudi interes za proučevanje novoodkritih kultur in poglobljeno razmišljanje o medkulturnih razlikah. Dve skupini ljudi sta se k proučevanju teh kultur čutili poklicani na poseben način: na eni strani trgovci, ki so v novoodkritih deželah zaslužili mogoč vir zaslužka, in na drugi strani Cerkev, ki se je »brezbožnim« ljudstvom čutila dolžna predstaviti krščanstvo kot edino pravo pot odrešenja.

Spoštovane in spoštovani!

Kadar ne vem, kako začeti predavanje, si rečem: »Začni na začetku.« Drži? Pa dajmo. Kaj je na začetku? V začetku je Bog ustvaril nebo in zemljo. Ste se kdaj vprašali, kako to, da ni ustvaril le ene stvari, ampak dve? Na primer: »V začetku je Bog ustvaril zemljo!« Preprosto zato, ker kadar neka stvar JE, mora biti tudi nekaj drugega, kar ta stvar NI. Če se vam zdaj zdi, da filozofiram, potem imate še

kako prav. Današnje razmišljanje bo, vsaj prvih nekaj minut, vse kaj drugega kot opisovanje dela naših misijonarjev. Razmišljali bomo bolj teoretično, recimo bolj filozofsko-teološko. Velja?

Torej: nebo in zemlja. Judovsko-krščanska tradicija pozna zgodbo o stvarjenju sveta, ki se zelo dobro znajde v svetu grške filozofije. Da nekaj obstaja, mora biti tudi nekaj, ob čemer to stoji. Že sama etimologija besede »obstajati« nam govori, da mora nekaj, če želim za to reči, da obstaja, stati ob nečem drugem, ob nečem, kar ni ono samo. Ta logika nam kaže, da če želimo govoriti o obstajanju, moramo imeti najmanj dve stvari – preprosto: »nebo in zemljo«. Vse, kar je zemlja, ni nebo, in kar je nebo, ni zemlja. In zdaj kar v srčiko stvari samo: »Zato da nebo je to, kar je, potrebuje zemljo, in zato da je zemlja to, kar je, potrebuje nebo. Nebo je vse, kar ni zemlja, in zemlja je vse, kar ni nebo. Različnost je tako nujna (tudi v ontološkem smislu), če želimo, da nekaj obstaja.

Za trenutek zdaj zapustimo ontologijo in stopimo na oder psihologije. Ja, drži, ta je bolj majav, a vseeno ... Da lahko rečem: »To sem jaz,« moram trčiti ob nekaj, kar jaz nisem. Šele ob soočenju z nečim, kar nisem jaz, se zavem svojih meja. Vse na notranji strani te meje, vse, kar bolj ali manj obvladam, sem jaz. Vse ostalo, kar torej nisem jaz, je svet okrog mene. Da torej pridem do zavesti o tem, kaj in kdo sem, potrebujem svoje nasprotje, nekaj, kar nisem jaz, nekaj, kar me omejuje, pa hkrati ravno s tem tudi konstituira.

Kakorkoli nas različnost po eni strani ogroža, saj predstavlja nekaj, česar ne obvladamo, in je zato nepredvidljivo, nas po drugi strani tudi vzpostavlja, saj se šele ob drugem, ob nečem, kar nismo mi, zavemo svojega obstoja in s tem svoje identitete. Za različnost zato pravimo, da je konstitutivna. Le zato, ker smo različni, dejansko obstajamo.

Vrnimo se zdaj k naslovu predavanja: o identiteti Slovencev naj bi govorili. Kot smo videli, posameznik zavest o svojem obstoju črpa iz srečevanja z nekom, ki ni on, z nekom, ki je drugačen. Podobno bi lahko rekli tudi o identiteti naroda. Narod je v prvi vrsti skupina posameznikov, ki zaradi nekaterih podobnih lastnosti (govorjenje istega ali podobnega jezika, ista ali bolj ali manj podobna kultura, bolj ali manj podoben vrednostni sistem ...) gravitirajo skupaj. Vendar to dejstvo za oblikovanje narodne identitete še ni dovolj. V isti meri, če ne še bolj, na vzdrževanje identitete določenega naroda vpliva to, da smo različni od naših sosedov. Silnice, ki botrujejo nastanku narode istovetnosti, identitete, tako kažejo v dve strani. Prve so, recimo jim, kohezivne: ista kultura, isti jezik, podoben vrednostni sistem nas povezuje, združuje v nekakšno kolektivno telo – narod. Po drugi strani pa nas ravno te naše lastnosti razlikujejo od tistih, s katerimi teh lastnosti ne delimo. Različnost nas torej definira, zariše naše meje in nas s tem ustvarja, konstituira. Tipičen, ampak res tipičen, šolski primer tega pravila je Izrael – izvoljeno ljudstvo Stare zaveze. Mojzes se je še kako dobro zavedal, da bo razdrobljeno zasužnjeno ljudstvo lahko povezal v eno le z močnim poudarkom na tem, kar nas združuje in hkrati ločuje od vseh drugih. Krvavo znamenje na podbojih

in naddurjih vrat njihovih domov je prvi od identifikacijskih simbolov. Po njem se domovi Izraelcev razlikujejo od vseh drugih, v pretežni meri egiptovskih domov. Drugi, daleč pomembnejši identifikacijski faktor je bilo dejstvo, da so bili med vsemi narodi na Zemlji ravno oni odbrani za Božje ljudstvo, za Božjo lastnino. To, da so izbrani, jim je dokazovala Postava, ki so jo med vsemi narodi sveta le oni prejeli od Boga. Posedovanje postave tako človeštvo deli na izvoljeno ljudstvo na eni in »narode« na drugi strani. In spet smo pri različnosti. Resda je neprijetna, ker nas omejuje, a je nujno potrebna, da sploh vemo, kdo smo.

Slovinci smo do zavesti o samih sebi, do identitete, prihajali najprej preko srečevanj s sosedi. V zgodovini so bili to najbrž najprej Rimljani, ki so se pred poganškimi hordami izpod Kavkaza umikali proti zahodu. Potem so bili tu Obri, ki so na nas pritiskali od vzhoda, pa Bavarci, h katerim smo se zatekli po pomoč v boju s prej omenjenimi. Mimogrede: veste, zakaj smo pripadnike germanskih plemen Slovenci poimenovali za Nemce? Zgolj zato, ker so govorili jezik, ki ga naši predniki niso razumeli, in so bili za nas tako rekoč nemi: od tod Nemci. Tudi v tem se kaže, kako nas ravno različnost od drugih – in jezik pri tem igra pomembno vlogo – utrjuje v naši istovetnosti.

V novejši zgodovini nas kot Slovence določajo kulturne meje z Madžari na vzhodu, Avstrijci na severu, Italijani na zahodu in, do neke mere, s Hrvati na jugu. Slednja delitev je kljub težavam, ki jih zadnjih nekaj desetletij zaznavamo v mejnih sporih s Hrvaško, še najmanj očitna, saj razlike še zdaleč niso tako izrazite kot v primerjavi z drugimi narodi. Imamo skupno vero, jezika sta do določene mere podobna in v desetletjih, ki smo jih preživeli v skupni državi, smo se tudi Slovenci žal navzeli balkanskih navad. Še najočitnejša razlika je v tem, da so Hrvati z osamosvojitveno vojno v devetdesetih letih prejšnjega stoletja doživeli nekakšno katarzo in se spravili med seboj, medtem ko pri nas zgodovinske rane še niso in po vsej verjetnosti še dolgo ne bodo zaceljene.

Toliko o sosedih. Vendar to še zdaleč ni vse, kar je oblikovalo slovensko narodno identiteto. Slovenci smo se prepoznavali tudi v zrcalu oddaljenih kultur. Do neke mere so nas z njimi povezovali diplomati, ki so bolj ali manj v konzularnih službah držav, ki smo jim pripadali, opravljali svoje poslanstvo. Tu preprosto ne moremo mimo Žige Herbersteina (1486–1566), ki je bil eden pomembnejših diplomatov habsburških vladarjev Maksimilijana I., Karla V. in Ferdinanda I. Za vrhunec njegove kariere veljata potovanja v Rusijo, na katerih je skušal urediti zavezništvo med Rusijo in Avstrijo. Omeniti kaže Antona Lavrina, generalnega konzula habsburške monarhije v Aleksandriji, pa Josefa Schwegla (Švegla), konzula v Carigradu. Ta se je v svoji karieri povzpел celo do kandidata za zunanjega ministra. Schweglov nečak Ivan je bil večkratni konzul v Kanadi in ZDA, kjer je deloval tudi generalni konzul v San Franciscu Josip Goričar. Vsi ti so bili, čeprav v službi večjih državnih tvorb, vendarle v prvi vrsti Slovenci: nekakšni neformalni predstavniki našega naroda v tujini, pa hkrati tudi oči in ušesa tega naroda, saj so

o svojem delovanju med drugimi ljudstvi pogosto poročali v domovino in Slovence seznanjali z dogajanjem onkraj naših obzorij.

Prav posebno mesto v seznamu imen, ki so prispevala k oblikovanju slovenske narodne identitete – seveda v odnosu do tujih kultur –, pripada slovenskim misijonarjem. Ti so (vsaj večina od njih) z občudovanja vredno predanostjo v svojih pismih seznanjali rojake ne le s svojim delom, pač pa tudi z okoljem, kulturo, navadami in vrednotami ljudstev, med katere so bili poslani. Pisma so bila tako zasebne kot javne narave. Slednja so radi objavljali slovenski časopisi – naj ob tem omenim vsaj katoliški list *Zgodnja danica* –, marsikdaj pa je v javnost prišla tudi ta ali ona novica iz zasebne korespondence. Nekateri med misijonarji so rojake o kulturi narodov seznanjali tudi z etnološkim gradivom, raznimi uporabnimi predmeti, ki so jih pošiljali iz svojih misijonov in jih danes po večini hrani etnološki muzej v Ljubljani. Iz Severne Amerike so ta gradiva pošiljali predvsem škof Baraga, pa tudi njegova sodelavca Franc Pirc ter Ivan Čebul. Iz Afrike imamo še danes v etnološkem muzeju precejšnjo zbirko (preko 200 eksponatov), ki jo je od tam med svojim obiskom v Evropi prinesel Ignacij Knoblehar. Mimogrede: z njim je bilo v sudanskem misijonu tudi 5 Slovencev duhovnikov in 6 laikov, obrtnikov. Vsi razen Jerneja Mozgana, ki je tam preživel 7 let, so po dveh ali treh letih pomrli.

Iz Indije so o tamkajšnjih ljudeh in svojem delu med njimi poročali slovenski jezuiti p. Mesarič, brata Vizjak, p. Podržaj, br. Drobnič, p. Demšar in še vrsta drugih. Ti so v Bengalijo prišli leta 1925. Od tam so poročali kar z občasno prilogo časnika *Glasnik Srca Jezusovega*, Bengalski misijonar.

Stikov med misijonarji in Slovenci v domovini je bilo obilo, zato mi dovolite, da se med njimi dotaknem le dveh primerov, ki utegneta biti vzorčna za razumevanje vpliva, ki ga je delo naših misijonarjev imelo na oblikovanje slovenske identitete.

Brez dvoma ne moremo mimo enega prvih slovenskih misijonarjev, marquetteškega škofa in apostola severnoameriških Indijancev, častitljivega Božjega služabnika Ireneja Friderika Barage. (Mimogrede: prvega imena sam ni nikoli uporabljal.) Lik, ki pred nami vstaja iz njegovih tromesečnih poročil Leopoldinini ustanovi in zasebnih pisem sorodnikom, predvsem sestri Amaliji, je očarljiv. Baraga ni bil velik le zato, ker se je v apostolski službi razdal do zadnjega vlakna, pač pa tudi zaradi svojega publicističnega in jezikoslovnega delovanja. Že pred odhodom v misijone je v slovenščini izdal več duhovnih knjig in molitvenikov (omenimo le 10-krat ponatisnjeni molitvenik *Dušna paša*), v otavanskem jeziku je izdal molitvenik (prvi molitvenik v enem od indijanskih jezikov) ter knjigo *Jezusovo življenje*, v očipvejščini pa prvo slovnico tega jezika in slovar, knjigo *pridig* ter katekizem o zapovedih in zakramentih. Za našo temo pa je v prvi vrsti pomembna njegova knjiga *Zgodovina*, značaj, šege in običaji severnoameriških Indijancev. V nemškem izvirniku in slovenski priredbi je v Ljubljani izšla leta 1837, v francoskem prevodu 1845 in v popolnem slovenskem prevodu 1970. »Delo je prava etnološka monografija in prva slovenska knjiga, ki je bila v celoti posvečena

opisu kakega tujega ljudstva,« je zapisano v Enciklopediji Slovenije v sestavku o Baragi. (Ste vedeli, da so Evropejci v njej prvič spoznali zgodbo o indijanski princesi Pokahontas?) S to knjigo je Baraga vzpostavil nekakšen most med Indijanci in Evropejci ter s tem bistveno zaznamoval pogled evropskega človeka na bogato kulturno izročilo severnoameriških Indijancev. Ne pozabimo: pisalo se je leto 1837 in po Evropi je že vel prvi veter pomladi narodov.

Drugi, nadvse pomemben Baragov prispevek k oblikovanju slovenske narodne identitete mnogokrat ostaja prezrt. Ste se kdaj vprašali, kakšno sporočilo je Baraga položil na srce Slovincem s svojima knjigama Slovar očipvejskega jezika ter Teoretična in praktična slovnica očipvejskega jezika? Nedvomno je bil to ogromen prispevek za indijansko pleme Očipva, to je očitno na prvi pogled. Posredno pa to njegovo desetletno delo sporoča nekaj, kar ni tako očitno, vendar je vseeno pomembno: namreč, da so kulture in jeziki majhnih skupnosti (recimo maloštevilnih narodov ali etničnih skupin) prav tako pomembne ter vredne pozornosti kot kulture velikih. Baragovo zavzemanje za ohranjanje očipvejskega jezika ni imelo zgolj evangelizacijskega namena. Dobro se je namreč zavedal etnocidne naravnosti takratne uradne ameriške politike in nevarnosti, da val prodirajoče bele hegemonije pred seboj uniči vse, kar je drugačnega, pa četudi je to tam navzoče že tisočletja. Slovnica in slovar sta več kot stabilen temelj, na katerem lahko etnična skupina, narod, utrdi svoj položaj pred prodorom večinske ideologije. S svojimi prizadevanji za kulturni pluralizem in zaščito manjšin je dal lekcijo vsem, ki so bili pripravljene bogastvo različnih kultur žrtvovati kot ceno za uniformiranje družbe in človeka ter obvladovanje sveta iz človeku odtujenih centrov kapitalске in politične moči.

A da ne bo pomote. Baraga se tega kolosalnega dela ni lotil iz političnih nagibov. Ključni motiv je bil zgolj in samo evangelijski. Dejansko se je po Jezusovem zgledu postavil na stran šibkejših proti močnim tega sveta. S to svojo držo Baraga ni podprl le plemena Očipva, pač pa posredno vse, ki so se (tudi v Evropi) borili za ohranitev svoje istovetnosti pod plazom kulturnega imperializma. Baragovo delo je tako poklon vsem, ki se posvečajo zaščiti deprivilegiranih, in zgled, kako se zoperstaviti poskusom kulturne in posredno tudi nacionalne nadvlade. Kot bi brez besed Slovincem položil na srce: »Majhni ste, a v Božjih očeh ste dragoceni. Ne dovolite, da vas veliki povozijo.«

To Baragovo sporočilo med Slovenci ni ostalo brez odmeva. Ob njem se je za misijonsko delo navdušila cela vrsta mladih Slovencev, od že omenjenih Pirca in Čebula pa vse do Lovrenca Lavtižarja, Ignacija Mraka, Andreja Skopca in Otona Skole. Je pa Baraga s svojim zgledom nedvomno pomembno vplival na odločitve za misijone tudi pri drugem primeru, ki se ga želim danes dotakniti: pri mladem in pogumnem mladeniču iz Škocjana na Dolenjskem, Ignaciju Knobleharju.

Njegove sanje so bile, da bi postal misijonar v Indiji, vendar ga je Božja previdnost privedla med temnopolte Afričane v porečju Belega Nila. Poleti 1848 je skupina misijonarjev pod vodstvom Poljaka p. Rylla prispela v Kartum. Po pred-

stojnikovi smrti je odgovornost za nastajajoči misijon sprejel Ignacij, ki mu je bilo takrat 29 let. V mnogokrat peklenskih vremenskih razmerah, hudih nasprotovanjih s strani arabskih trgovcev s sužnji in ognju političnih preigravanj med takratnimi evropskimi velesilami je v desetih letih uspel zasejati in vsaj zagledati, če že ne obrati, prve sadove misijonskih prizadevanj. V evangelizacijskem smislu sudanski misijon ni pomenil posebno bleščečega dosežka katoliških misijonskih prizadevanj. Dejstvo, da je Južni Sudan danes pretežno muslimanski, je za to zgovoren dokaz. Se je pa Knoblehar med elito raziskovalcev črne celine zapisal s svojim raziskovalnim delom. Po beli reki je napredoval dlje kot pred njim katerikoli drug beli raziskovalec, in si s tem pridobil velik ugled v akademskih krogih.

Namen tega predavanja ni v podrobni predstavitvi njegovega dela, zato mi dovolite, da se tu posvetim le enemu od eksperimentov, s katerim je Knoblehar želel utrditi katoliško zavest med sudanskim ljudstvom. O njem v svoji knjigi *Sudanska misija* obsežno piše dr. Marko Frelih.

Omenili smo že, da se narodova identiteta oblikuje ob srečevanju z različnim. K temu so kot rečeno nedvomno v veliki meri pripomogla pisma naših misijonarjev ter eksponati, ki so se jim Slovenci čudili in jih občudovali v tem ali onem muzeju. Na prav poseben način pa je narod zaznamovalo srečanje s povsem konkretnimi predstavniki temnopoltih Afričanov. »Namen prihoda afriških otrok v Ljubljano – pa tudi druga evropska mesta – je bil del misijonskega načrta,« piše dr. Frelih. »Otroke naj bi vzgojili za duhovnike in nune in jih nato poslali nazaj v Afriko. Toda načrt se ni uresničil, ker otroci niso prenesli hladnih zim in jih je veliko umrlo za pljučnico. Cerkev je spoznala, da je tako početje nekoristno, in misijonarji poslej otrok niso več pošiljali v severne kraje.«

Ste se kdaj vprašali, od kod otroška pesmica »In pet zamorčkov šlo je«? Po vsej verjetnosti niste nikdar pomislili na to, da bi utegnila imeti svoj izvor v povsem konkretnih dogodkih sredi 19. stoletja. In kot v pesmici se tudi v realnosti usoda zamorčkov ter z njo ves misijonski eksperiment ni prav posrečeno iztekla. Je pa ostala zapisana v kolektivnem spominu naroda, a po vsej verjetnosti drugače, kot so si sprva predstavljali misijonarji. Prihod poganskih črnih otrok, ki bodo med nami prejeli krst in civiliziran način življenja, je med ljudmi prej kot sočutje budil triumfalizem. Krst teh izgubljenih in zdaj najdenih otrok je bil za pravoverne kristjane manifestacija zmage krščanstva nad poganstvom. Nekakšna potrditev civilizacijske večvrednosti. Paradoksalno ji tudi po krstu med nami živeči Afričani niso ušli. Tisti, ki se jim je uspelo prilagoditi neugodnim vremenskim razmeram, so vseskozi ostali zaznamovani z barvo kože in svojo pogansko preteklostjo: »Ljudje so jih prezirali in jim zaradi drugačnosti vzbujali občutek sramu,« še za piše dr. Frelih.

Ta poskus se je sicer izkazal za ponesrečenega, najbrž za Evropejce kakih sto let prezgodnjega, a je vendarle treba priznati, da je na svojstven način sooblikoval slovensko narodno identiteto. Z njim smo stopili na pot srečevanja, ne več le z različnimi kulturami in jeziki, pač pa tudi drugimi rasami, ki smo jih dotlej

poznali le iz pisem misijonarjev in pripovedovanj redkih popotnikov. Bolj ko se je z napredkom tehnologije in višanjem življenjskega standarda povečevala možnost mednarodnih in medcelinskih potovanj, večja je postajala tudi toleranca do drugačnih.

Kaj reči za konec? Če se identiteta naroda oblikuje skozi srečanja z drugim in drugačnim, je očitno, da so k njenemu oblikovanju v veliki meri pripomogli tudi naši misijonarji. Bili so in so še kot nekakšne tipalke, s katerimi narod zaznava svet, sredi katerega živi. Danes, ob poplavi elektronskih orodij, seveda drugače kot pred stoletjem ali dvema, vsekakor pa njihova vloga pri tem tudi danes ne more biti prezrta. Če so v Baragovem in Knobleharjevem času misijonarji predstavljali zlasti vir informacij o svetu onkraj naših obzorij, potem so danes naši misijonarji v prvi vrsti dokaz, da kljub svoji majhnosti v širnem svetu nismo nepomembni, saj prav preko njih lahko sodelujemo pri ustvarjanju boljšega sveta, pa najsi bo to s kopanjem vodnjakov v Burundiju ali s prodajanjem krofov med pustno Sobotno iskrico.

1.2.2.3.1 Razprava na predavanje dr. Jezerška

- *Komentar misijonarke s. Agate Kociper: »Lepo pozdravljeni. Prihajam iz Amazonije, iz severne Brazilije. Ko govorimo o identiteti, ki smo jo izoblikovali tukajle v Sloveniji in opazovali druge kulture, s katerimi smo se soočali v naši preteklosti, sem se spomnila tudi na identiteto naših indijanskih ljudstev. Sedaj, ko poteka sinoda o Amazoniji v Rimu in o novih poteh Cerkve v tem delu sveta, se spominjam tudi, kako živimo z našo identiteto tam med Indijanci in tudi kako mi v Evropi lahko gojimo različne vidike identite ter jo oblikujemo in to vedno na podlagi preteklih izkušenj.*

Glede identitete Indijancev smo skozi zgodovino imeli veliko različnih vidikov: kdo so Indijanci, kako so živeli pred kolonizacijo, kako živijo danes? Tudi v tem času – tam sem že 36 let – opažam spremembo in spreminjanja glede na to identiteto. Ko sem tja prišla, so bili še v tisti dobi, ko so doživljali pritiske s strani države, da bi bili priključeni Braziliji kot člani Brazilije. V zadnjih desetletjih pa kot misijonarji delamo na tem, da ne bodo izgubili domačega jezika, domačih kultur, kar so v preteklosti pod pritiskom morali zapustiti. Tudi misijonarji sami so v preteklosti k temu pripomogli, saj so kot učitelji morali v šolah poudarjati, da je portugalsčina pomemben predmet, da se je treba pogovarjati samo v portugalskem jeziku, saj se bodo s tem naučili tega jezika in bodo tudi oni priključeni in del družbe ter bodo tako – kot vsi drugi – imeli enake pravice in enako vrednost. Kar pa ni res, kajti vsak v svoji kulturi mora imeti svoje pravice in biti kot tak cenjen in valoriziran.

V zahodnem svetu (Evropi) še vedno obstajajo predsodki o tem, kdo so naši prebivalci Amazonije: ‚Kako da se jih ne bojiš, ali niso strašni ...?‘ Ljudje pač ne vedo, kdo ti ljudje so, in zato takšni predsodki ostajajo. Tudi mi se danes spreminjamo, kot se spreminja Slovenija glede svoje identitete.

Moje vprašanje pa je sledeče: Kdo smo danes, kdo smo bili v preteklosti kot kristjani? Kajti misijonarji opažamo – ko pridemo domov –, da tudi tisti, ki so bili zavestni kristjani, in družine, vzgojene v trdnem krščanskem duhu, vidimo, da gredo zadeve v drugo smer, v druge ideale, cilje; da jim Bog ni več tisto, kar je bil prej.»

Dr. Jezeršek odgovarja: »Hvala lepa, sestra, za vaše pričevanje. Identiteta je nikoli zaključen proces. Dejansko se ves čas spreminja, in ob srečevanju, ki ga je v zadnjem času dosti več kot prej, se narod spreminja. Nagibi za to so lahko tudi politične narave, se pravi interesi držav, da nekako zavestno spreminjajo identiteto določene etnije. Vsekakor pa vsako srečevanje povzroča spremembo identitete na obeh straneh. Če mi pošiljamo misijonarje, recimo v Amazonijo, se na nek način Slovenci ob tem spreminjamo, ko spoznavamo življenje v tistem delu sveta, njihovo kulturo. Hkrati pa naši misijonarji tudi spreminjajo identiteto tistega ljudstva. Vsako srečevanje vpliva na obe strani in nas spreminja. Vprašanje pa je, kaj je v ozadju oz. kaj nas nagiba k temu, da odhajamo k drugemu. Ali je to nek plemenit nagib, ki želi pri drugem nekako spremeniti način življenja, da bo kvalitetnejši, ali pa je to nagib, ki je zgolj politične narave, češ da bi se določena etnija s spremembo svoje identitete nekako prilagodila večinskemu narodu? Gotovo je vprašanje, kakšen je nagib, zelo na mestu. Zagotovo pa vsako srečevanje povzroča spremembo identitete na obeh straneh. To, kam gremo Slovenci zdaj, je zelo dobro vprašanje; v katero smer se razvija naša identiteta? Vsekakor tako, kot je bilo pred 50 leti, ne bo nikoli več. To lahko pomeni neko resignacijo in slabo voljo na naši strani, po drugi strani pa spet prinaša nove izzive, tudi Cerkvi, da na impulze, ki vplivajo na našo identiteto, začenja odgovarjati na primeren način in skuša izkoristiti te priložnosti bodisi za evangelizacijo bodisi za utrditev krščanstva v našem prostoru. Je pa zelo na mestu, da se o tem ves čas sprašujemo, kot ste rekli, sestra: Kam gremo sedaj?«

- *Komentar povezovalca simpozija: »Kot inženirju gozdarstva mi je ta tematika zelo blizu, saj smo na fakulteti veliko govorili o biodiverziteti, se pravi o različnosti drevesnih vrst. Različnost namreč omogoča stabilnost. Če gozdni sestoj tvori zgolj ena drevesna vrsta (monokultura), kot je to v primerih čistih smrekovih nasadov, in pride škodljivec (npr. lubadar), lahko le-ta uniči celoten gozdni sestoj. Če pa so gozdnemu sestoju primešane še druge drevesne vrste, se lahko uničenje zaustavi, saj nenapadena drevesa druge vrste že zgolj s svojo prisotnostjo pomagajo napadenim drevesom (npr. smrekam), saj fizično preprečijo škodljivcu (lubadarju), da bi poletel z drevesa na drevo. Zadeva se tako stabilizira in ohrani.*

Cerkev tako lahko smatram kot velik gozd, kot velik biosistem, tak – zelo širok. Hvala lepa.»

1.2.2.4 KUSTOS IN MISIJONAR (dr. Marko Frelih)

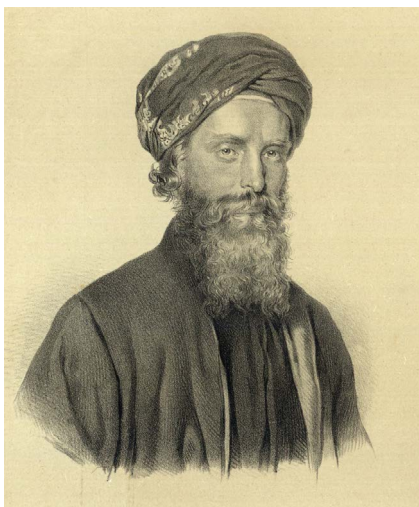
Že dobrih petnajst let sem v Slovenskem etnografskem muzeju zaposlen kot kustos za afriške in ameriške zbirke. Med bogatim muzejskim gradivom ima posebno mesto zbirka misijonarja dr. Ignacija Knobleharja, ki šteje okoli 230 predmetov. Znani slovenski misijonar je leta 1850 iz južnega Sudana v Ljubljano pripeljal več kot tristo predmetov in v nekdanjem liceju postavil na ogled prvo javno razstavo o kulturni dediščini različnih ljudstev ob Belem Nilu. Z razstavo afriških predmetov je hotel Knoblehar rojake seznaniti z načinom življenja ljudi, med katerimi je sam živel daleč proč od domovine. Po eni strani je želel pokazati, kako se materialna kultura Afričanov razlikuje od tiste, ki jo poznajo njegovi rojaki. Toda z določenimi predmeti je opozoril tudi na podobnosti, saj so jih za isti namen uporabljali tako Afričani kot Slovenci (npr. zapestnice, pručka, žaga, posode itd.).

Čas Knobleharjevega misijonskega delovanja v južnem Sudanu sodi v zelo zanimivo poglavje zgodovine slovenskih stikov z drugimi ljudstvi. Vse skupaj pa se je začelo z vizijo mladega fanta, ki se je odločil, da bo nepredvidenim oviram navkljub uresničil svojo željo, da postane misijonar in odpotuje v neznani svet. Ignacij Knoblehar se je rodil leta 1819 v vasi Škocjan na Dolenjskem. Po končanem študiju teologije v Ljubljani se je odpravil v Rim in se na posebni ustanovi, ki se je imenovala Urad za širjenje vere (Propaganda), začel pripravljati za delo v katoliških misijonih. Tam so ga določili za misijon v Afriki, kjer je bil že leta 1846

ustanovljen Apostolski vikariat za centralno Afriko s sedežem v Kartumu. Jeseni 1849 se je Knoblehar skupaj s sodelavci po Belem Nilu odpravil v južni Sudan, da bi poiskal primerne kraje za misijonske postaje.

Na tem potovanju se je seznanil z nilotskimi ljudstvi, kot so Dinke, Šiluki, Nueri, Kiki, Juri in Barijci. Povsod je bil sprejet z velikim zupanjem, saj je bilo očitno, da namen njegovega obiska ni trgovanje s sužnji in slonovino. O geografskih razmerah in o etničnih skupinah južno od Kartuma se je že med študijem v Rimu poučil iz literature. Toda pravo predstavo o tamkajšnjem prostoru in ljudeh si je ustvaril šele na prvem potovanju proti ekvatorju. Z leti si je nab-

Dr. Ignacij Knoblehar (1819–1858)

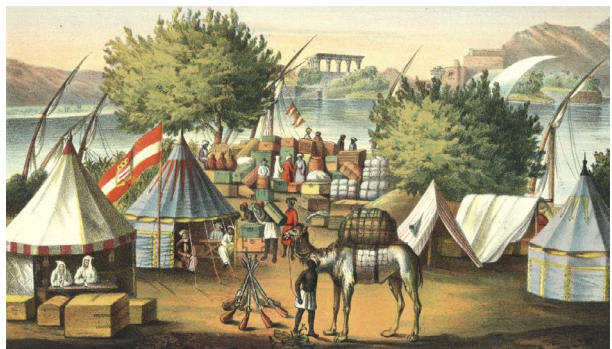
Knoblehar je ladjo z železnim trupom kupil v Kairu in jo imenoval Stella matutina (Zvezda danica). Na njej si je uredil bivalne prostore, saj je tam preživel večino svojega življenja v Sudanu. Ladjo je narisal Knobleharjev tajnik Jakob Šašel.

ral ogromno izkušenj in s sproščeno, neposredno komunikacijo ter s tekočim znanjem jezika domačinov so se mu odpirale poti do poglavarjev. Iz zapisov njegovih sopotnikov je razvidno, da je vzdolž Belega Nila, med Kartumom in Gondokorom, užival velikanski ugled in je bil tam ena najbolj karizmatičnih oseb sredi 19. stoletja.

V Kartumu je bila trgovina s sužnji na vrhuncu in mladi misijonar se je med bivanjem v Sudanu odločno upiral izkoriščanju in trpinčenju ljudi. Njegov boj proti suženjstvu je veliko prispeval k dokončni prepovedi te krute oblike človeškega poniževanja. Misijonarji so namreč začeli na suženjskem trgu v Kartumu odkupovati predvsem dečke, ki so nato postali prvi gojenci v šoli kartumskega misijona.

Poleg misijonskega centra v Kartumu je Knoblehar s sodelavci ustanovil še misijonsko postajo Sv. Križ med ljudstvom Kik (angl. Kyk) in postajo med ljudstvom Bari v vasi Gondokoro. Misijonska postaja Sv. Križ je bila že v nekaj letih po Knobleharjevi smrti zapuščena. Zadnji misijonar, ki je občasno še živel na njej, je bil tirolski misijonar Franz Morlang. Postajo Sv. Križ so domačini imenovali Kanisa, tj. *cerkev*, njena natančna lokacija pa ni znana; bila je blizu zaselka Abū Kūka, med naseljema Shambe in Bor. Morlang je nekaj časa skrbel tudi za postajo v Gondokoru, toda kmalu je obupal, saj iz Evrope ni dobil nikakršne finančne in materialne pomoči. Tudi novih sodelavcev ni bilo od nikoder.

Po prihodu Angležev se je Gondokoro preimenoval v Ismailio in postal vojaško-trgovsko središče province Ekvatorija (Aequatoria), ki je bila leta 1871 priključena Egiptu. Knobleharjeva postaja je nekoč stala blizu obrežja, pozneje pa je Nil spremenil strugo, ljudje so sledili reki in kraj zapustili. Proti jugu so se naselili nedaleč od nekdanjega misijona v kraju, iz katerega je zraslo mesto Džuba, ki je danes prestolnica leta 2011 ustanovljene Republike Južni Sudan.

Na poti v Kartum se je Knoblehar s sodelavci leta 1853 ustavil v Filah blizu Asuana, kjer je na otoku stalo svetišče boginje Izide.

Risbo je narisal misijonar Josef Gostner s Tirolske.

Knobleharjevo pionirsko misijonsko delovanje v južnem Sudanu sredi 19. stoletja sodi med najbolj svojevrstna poglavja afriške, evropske in slovenske zgodovine. Pri izpolnjevanju prvotnega poslanstva je bil misijon popolna polomija, saj katoliška Cerkev ni dosegla ciljev, ki si jih je zastavila. Misijonarji so se znašli v neznosnih okoliščinah, ki so jih krojile težke bivalne razmere na obrežju Belega Nila, nevarne bolezni in sovražni trgovci s sužnji. Te so Knoblehar in njegovi sodelavci uspešno obvladovali, toda vsi skupaj so bili nemočni proti smrtonosni malariji.

Zamisel o sudanskem misijonu bi se verjetno uresničila, če bi takrat že imeli učinkovito zdravilo proti malariji. Brez zdravil pa so mladi fantje drug za drugim umirali, nekateri samo nekaj mesecev po prihodu v Sudan. V slabih desetih letih je v misijonu umrlo veliko ljudi, med njimi skoraj dvajset duhovnikov in redovnikov. Knoblehar je preizkušal različne načine zdravljenja, tudi homeopatijo. Na svoji ladji je tako imel vrsto zdravil, ki mu jih je priporočil avstrijski zdravnik Wenzel M. Streinz. Toda jeseni leta 1857 je začutil, da tudi njegovo zdravje peša, in se takoj odpravil na pot v domovino, kjer naj bi se okreplil v domači oskrbi. Zaradi zelo slabega počutja je moral v Neaplju zapustiti ladjo in v samostanu bosonogih avguštincev je 13. aprila 1858 našel večni mir. Star je bil 38 let.

Knoblehar je iz Kartuma šestkrat odplul v skoraj 1600 kilometrov oddaljeno vas Gondokoro in kmalu postal eden najboljših poznavalcev mogočne afriške reke. Potem ko mu je leta 1850 Geografsko društvo na Dunaju priskrbelo vse potrebne merilne inštrumente, se je med prvimi lotil načrtnih hidroloških raziskav. V tistem obdobju v Evropi ni bilo pretiranega zanimanja za raziskovanje reke Nil, in prav s poročili, ki jih je pošiljal v Evropo, je Knoblehar obudil razpravo o njenih izvirih. Na svojem prvem potovanju je priplul do 4° 40' severne širine, štiri leta zatem, v maju 1854, pa se je še bolj približal ekvatorju in prišel skoraj do tretje stopinje. Čeprav si je zelo prizadeval, da bi dosegel izvir Nila, mu to žal ni uspelo. Veliko odkritje sta opravila John Hanning Speke in Richard Francis Burton, ki sta dobro poznala poročila o Knobleharjevih raziskavah velike afriške reke!

H Knobleharjevemu slovesu je v 19. stoletju še najbolj prispeval ameriški pesnik in potopisec Bayard Taylor, ki ga je v letih 1851 in 1852 večkrat obiskal v Kartumu. Ker se je zanimal tudi za južni Sudan, mu je Knoblehar odstopil svoje popotniške dnevnik in skice. Taylor je pokazal veliko navdušenje nad raziskovalnimi poročili ter jih opisal kot zelo temeljita in bistveno bolj popolna v primerjavi z zapiski drugih raziskovalcev. Leta 1854 je Taylor v knjigi *A Journey to Central Africa: Life and Landscapes from Egypt to the Negro Kingdoms of the White Nile* podrobno opisal Knobleharjevo raziskovanje Belega Nila, o samem misijonarju pa je izrekel: »Mož je nadvse učen, govori več jezikov in se odlikuje po poglobljenem znanju, zato bodo njegova prihodnja raziskovanja dragocena za ves svet. Med bivanjem v Kartumu sem ga večkrat obiskal; od njega sem veliko zvedel o deželah in prebivalcih Sudana.«

Taylorjev potopis je v anglosaškem svetu zelo odmeval. O njegovi eksotični vsebini so poročali številni časopisi v Evropi in Ameriki in poročevalci so neredko opozorili tudi na raziskovalne dosežke slovenskega misijonarja. Minilo je že več

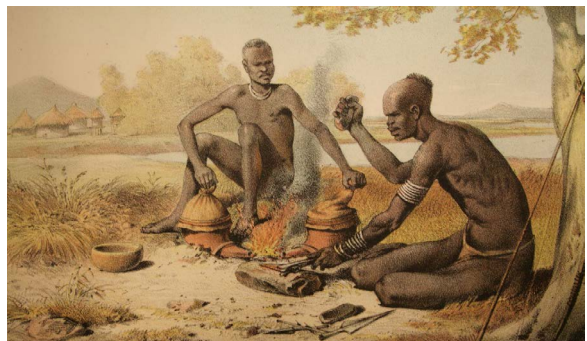
let od srečanja s Knobleharjem, ko je Taylor 15. novembra 1875 pripravil predavanja za člane Ameriškega geografskega društva (American Geographical Society). Takrat je bila v akademskih krogih razprava o izviri Nilu še vedno živahna in Taylor je obudil spomin na Knobleharja ter ameriške geografe opozoril na njegovo pionirsko delo.

Preden je zaslovel z gradnjo Sueškega prekopa, je Francoz Ferdinand de Lesseps raziskoval Nil in pri tem mu je bil Knoblehar v veliko pomoč. Tudi znani nemški naravoslovec Alfred Brehm se je ustavil pri njem v Kartumu ter bil navdušen nad bogatim arhivom zapiskov, meritev in skic, ki jih je Knoblehar naredil med plovbo po Nilu med Kartumom in Gondokorom.

Knobleharjev sloves je segel tudi do francoskega pisatelja Julesa Verna, ki ga je omenil v pustolovskem romanu z naslovom *Pet tednov v balonu*. Prizor je postavil v elitni popotniški klub The Traveller's Club na londonskem Pall Mallu, kjer so priredili zdravico v čast najslavitejšim raziskovalcem Afrike. Kozarce, napolnjene s francoskim vinom, so vzdignili tudi v spomin na Knobleharja. Zaradi zaslug pri raziskavah Belega Nilu ga je Geografsko društvo na Dunaju 13. oktobra 1857 imenovalo za častnega člana.

Med Slovenci je Knoblehar znan kot pionir med afriškimi misijonarji in po najstarejši afriški zbirki na Slovenskem. Glavnina zbirke je danes shranjena v Slovenskem etnografskem muzeju, medtem ko je del zbirke že sam leta 1850 odnesel na Dunaj, kjer so načrtovali postavitev Nubijskega muzeja. Tega muzeja Dunaj nikoli ni videl, 65 Knobleharjevih predmetov pa je danes shranjenih v Muzeju sveta (Weltmuseum Wien).

Afriška zbirka dr. Ignacija Knobleharja je na videz arhaična, na prvi pogled zelo preprosta, brez mask, kipov ali slikovitih barvnih oblačil, ki jih poznamo predvsem iz zahodnoafriške umetnosti. Toda v sebi nosi bogato vsebinsko sporočilo, saj nas povezuje z različnimi ljudstvi, ki se jim je življenjsko okolje predvsem zaradi političnih razmer v 20. stoletju močno spremenilo. Knobleharjeva zbirka v Slovenskem etnografskem muzeju že 170 let tke nevidno vez med Slovenci in kulturami v južnem Sudanu. V zadnjem času je vse bolj aktualna, saj ponuja izvrstno izhodišče za raziskavo medkulturnih povezav in preučevanje slovenske prevzetosti nad Knobleharjevim življenjem in delom v deželi ob Belem Nilu sredi 19. stoletja.

Kovače pri delu je narisal nemški slikar Wilhelm von Harnier leta 1860. Risba prikazuje izdelavo sulične osti s kamnitim kladivom.

Poglavarski stolček je izdelan iz enega kosa lesa

Spiralno zavita železna zapestnica. V zarezah so sledovi rdeče okre, s katero so si domačini barvali kožo. V Knobleharjevi zbirki prevladujejo železni izdelki, predvsem nakit.

Tudi v Knobleharjevem jubilejnem letu 2019 je bila njegova afriška zbirka iz Slovenskega etnografskega muzeja večkrat omenjena in predstavljena javnosti v obliki razstav, objav in predavanj. Ob tem zapisu mi je še posebej dragocen spomin na predavanje v okviru simpozija o Ignaciju Knobleharju v Baragovem domu v Novem mestu. Sam sem govoril o Knobleharjevi muzejski zapuščini, toda pred menoj je za govorniškimi odrom stala sestra dr. Ivanka Tadina, ki je širšo javnost večkrat s predavanji in zapisi seznanila z bogastvom Knobleharjeve duhovne zapuščine. Sestra Tadina je bila namreč izvrstna poznavalka Knobleharjevega življenja, saj je več let preučevala njegovo arhivsko gradivo v Rimu in na Dunaju. Lastno raziskovalno delo je strnila v disertacijo, ki je bila objavljena leta 1991. Po končanem predavanju sva s sestro spregovorila nekaj besed in ugibala, kje se bova naslednjič srečala, saj sva v letu 2019 sodelovala na treh dogodkih, povezanih s Knobleharjem. Toda nihče od naju pa ni pomislil, da se vidiva zadnjič. Na drugo adventno nedeljo v Knobleharjevem letu je sestra Tadina za vedno zapustila meje zemeljskega bivanja.

Kot muzejski kustos še naprej raziskujem delo našega slavnega misijonarja, saj se zavedam, da obstaja še veliko neznanih poglavij iz njegovega življenja. Tudi Knobleharjev duhovni svet mi je slabo poznan in v tem pogledu se bom moral še vračati k študiju bogate ustvarjalne zapuščine sestre dr. Ivanke Tadina. Vsi smo ji lahko hvaležni za njeno prizadevno delo o dr. Ignaciju Knobleharju!

Risbe Jakoba Šasla hrani Mestni muzej v Karlovcu.

Drugo slikovno gradivo je iz dokumentacije Slovenskega etnografskega muzeja.

1.2.2.4.1 Razprava na predavanje dr. Freliha

- *Povezovalec simpozija in tajnik MSS: »Misijonska pisarna v Ljubljani hrani veliko misijonskih eksponatov. V tem kontekstu sprašujem, kako ocenjujete te eksponate, ki se nahajajo v naši pisarni, in če lahko poveste kakšno besedo več na to temo.«*

Dr. Frelih odgovarja: »V sodelovanju z misijonsko pisarno sem se seznanil tudi z nekaterimi eksponati – tudi zunaj jih lahko nekaj vidimo (čas

simpozija je bila v avli Zavoda sv. Stanislava postavljena potujoča misijska razstava – op. ur.). Zelo pomembno se mi zdi, da bi daljnoročno razmišljali o nekem t. i. muzeju slovenskih misijonarjev oz. o slovenskem misijskem muzeju, kjer bi dejansko lahko pokazali to izjemno število misijonarjev in misijonark in kar je zunaj samo kataloško omenjeno (na panojih potujoče misijske razstave so kronološko predstavljeni tudi vsi slovenski misijonarji od začetka 14. st. pa vse do danes – op. ur.). Tako bi bili ljudje na enem mestu seznanjeni ne samo z materialno dediščino, ampak tudi s kulturami, s katerimi se misijonarji srečujejo. Ravno danes smo slišali, kako so se doktrine misijskega dela skozi stoletja spreminjale – kako je bilo od Barage do danes. To je danes tudi vse bolj aktualno. Če se spomnite prvega predavanja, lahko rečem, da je Knoblehar delal ravno v tem duhu. On je bil tisti človek, ki je s svojim vzorom, svojim načinom življenja, svojo vero pristopil do teh ljudi – nič ni bilo nasilnega pokristjanjevanja, niti najmanj. S sobivanjem z domačini je ustvarjal neko pozitivno energijo, in če se lahko tako izrazim – bil je vzornik. Bil je vzor s svojim načinom življenja, prav tako je to zahteval od vseh svojih spremljevalcev, da naj enostavno z vzorom dajejo drugim zgled, kako naj živijo – da je to tista prava pot. Mislim, da je današnje razmišljanje o misijskem delu zelo podobno tistemu delovanju, ki ga je misijonar Knoblehar dejansko prakticiral.

Predvsem pa se mi zdi primerno, da bi se razmišljalo o nekem takem centru predstavitve misijske zgodovine v smislu misijskega muzeja, predvsem pa to, da bi na enem mestu pokazali izjemno bogastvo misijske zgodovine na Slovenskem. V svojih predstavvah Barage in Knobleharja v tujini moram povedati, da je odziv publike zelo presenetljiv, ker sploh ne vedo, kakšne ljudi smo imeli, kaj so naredili. Za en tak majhen narod smo lahko namreč izjemno ponosni na naše misijonarje in misijonarke.«

(Tudi apostolski nuncij za Slovenijo msgr. Jean-Marie Speich je v svojem uvodnem nagovoru izrazil izjemno osuplost nad tem, da je naš narod, ki ni tako velik, bil sposoben imeti takšno zgodovino, da ima takšne osebe, o katerih ni nobenega spomenika v Sloveniji. – op. ur.)

Potujoča misijska razstava v avli
Zavoda sv. Stanislava

1.2.3 OMIZJE SLOVENSКИH MISIJONARJEV

Drugi del simpozija je bil bolj konkretno misijonarski, saj je s. **Hermina Nemšak**, bivša misijonarka na Slonokoščeni obali, vodila omizje osmih misijonarjev, in sicer aktivnih, bivših ter tudi laičkih, ki so predstavili izkušnje in videnja svojega dela v misijonih. Omizja so se udeležili *g. Jože Andolšek*, salezijanski duhovnik, ki dejavno podpira misijonske projekte v Etiopiji, *s. Metka Kastelic* in *s. Agata Kociper*, ki delujeta v Braziliji, *mlada zakonca Kaja in Janez Novljan*, ki sta kot prostovoljca slabo leto dni delovala v Zambiji, sežanski župnik *g. Aleksander Skapin*, ki je pred leti deloval na Slonokoščeni obali, ter *zakonca Tantely in Alojz Gaberšček*. Alojz je bil laički misijonar na Madagaskarju, kjer je tudi spoznal svojo ženo Tantely, sedaj pa živita v Tolminu.

Omizje misijonarjev z voditeljico s. Hermino Nemšak

s. **Hermina Nemšak**

»Najprej prav vse lepo pozdravljam, posebej pa prav vse tiste, ki ste vztrajali do konca, ker vemo, da se še nismo vsi dovolj navzeli te afriške vztrajnosti – tega nam morda manjka (*v Afriki nedeljske svete maše lahko trajajo tudi več ur – op. ur.*). Malo pogledamo tja in malo tam in potem hitimo naprej. Ampak sedaj nam bodo spregovorili o svojem pogledu na misijonsko tematiko in o svojem delu v misijonih pa tudi o svojem misijonarjenju doma naslednji – tukaj prisotni – misijonarji, in sicer:

- **G. Jože Andolšek**, salezijanski duhovnik, profesor na gimnaziji v Celovcu, misijonar na daljavo. Zadnjih 21 let se je zapisal Etiopiji. ‚Prisrčnost domačinov,‘ pravi, ‚se ne da kupiti, darovana ti je.‘ Zaradi njih se vedno znova vrača v Etiopijo. Velikokrat je že prišel in odšel. Nikoli ne pride praznih rok, vedno domačine razveseli z darovi, ki jih darujejo dobri ljudje iz Slovenije in avstrijske Koroške. Pravi, da pomaga najmanjša kapljica pomoči v oceanu revščine.

- **S. Metka Kastelic**, salezijanka, aktivna misijonarka v Braziliji že 5 let, v mestu Araras (v notranjosti zvezne države San Paolo). Njeno poslanstvo je evangelizacija v šolstvu in socialnem centru. Pred časom je o sebi zapisala: ‚Preprosto sem našla, kar sem iskala. Pravzaprav je Bog mene našel in ob tem srečanju so bile vse ovire in odpovedi neprimerno majhne. Našla sem zaklad, in to mi zadostuje.‘ Ali kakor je dejala Terezija Velika: ‚Bog sam mi zadošča.‘
- **Mlad zakonski par Janez in Kaja Novljan**. Drugo leto po poroki sta preživela pri p. Stanku Rozmanu v Zambiji. S svojim darovanjem odgovarjata predvsem na Božji klic, ki sta ga začutila že ob samem začetku zveze. Namreč, Jezus si bolj kot vsega drugega želi, da se ljubimo med seboj, tako kakor je on nas ljubil. Najprej se moramo seveda darovati za druge v domačem okolju, nato pa sledi tudi klic po tem, da ne pustimo na cedilu tistih, ki niso imeli sreče, da bi bili rojeni v enem takem obdobju, kot ga imamo mi. Njuno vodilo je t. i. zlato pravilo: ‚Stori drugemu, kar želiš, da bi drugi storil tebi.‘ Zdi se, da bi bilo veliko lepše na tem svetu, če bi ga vsi uresničevali. Zato si želita z dobrim zgledom privabiti še koga v način življenja, ki na prvo mesto postavlja bližnjega.
- **Aleksander Skapin**, duhovnik iz koprške škofije. V letih 1999–2008 je deloval kot misijonar na Slonokoščeni obali v Zahodni Afriki. Sedaj je že več kot 10 let župnik v župniji Sežana. Z njegovo pomočjo je župnija poglobila skrb za misijone tako z molitvijo kot z darovi. In to poslanstvo nadaljuje še danes.
- **Zakonca Tantely in Lojze Gabršček** iz Tolmina. Že ob pogledu nanju se v nas prebudi misijonski duh. Lojze je kot laiški misijonar od aprila 1990 do aprila 1993 delal v mizarški delavnici v Ranomeni na Madagaskarju. Ob vrnitvi v Sloveniji je s seboj pripeljal ženo Tantely. Tam je delovalo veliko laiških misijonarjev in misijonark.
- **S. Agata Kociper**, salezijanka, mesto Manaus – Amazonija. S. Agata je sicer že imela daljši komentar na predavanje dr. Jezerška, ki se je dotikal njenega misijonskega dela v Amazoniji (op. ur.).
- **Janko Kosmač**, duhovnik ki je nekaj časa deloval na Madagaskarju, potem na Slonokoščeni obali, in sedaj se je že vrnil domov.«

1.2.3.1 G. JOŽE ANDOLŠEK

- **S. Hermina Nemšak:** »Pa predajam besedo gostom, in sicer najprej povabim, da o svojem delu na gimnaziji na Koroškem, v Sloveniji, za misijone v Etiopiji spregovori Jože Andolšek. Zagotovo je botrstvo tisto, ki naj bi nagovorilo in vključilo v misijone vsakega izmed nas?«

V svoji predstavitvi je g. Andolšek omenil številne projekte, ki jih salezijanci izvajajo v tej deželi (op. ur.).

G. Jože Andolšek: Najprej bi rad povedal veselo novico. Včeraj ob 15.00 je Jure Sešek na radiu Ognjišče povedal, da ima Etiopija nobelovega nagra-

jenja za mir. Jure je takoj dobil povezavo z mojim sobratom Estifanosom v Etiopiji, ki je povedal, da je **Abi Ahmed** pravi človek, na pravem mestu (**Abi Ahmed** je sedanji predsednik etiopske vlade - op. ur.). Zelo podpira katoliško Cerkev, vse humanitarne ustanove, ki jih imamo redovniki, redovnice in nasploh celotno Cerkev v Etiopiji. In tega smo vsi zelo veseli. *APLAVZ*

Sam sem pa hvaležen Bogu, da lahko delam za revne v **Etiopiji**. Prav tako sem hvaležen, da lahko delam z mladimi, posebno s tistimi, ki jim ne gre najbolje. To mi omogoča Misijonsko središče Slovenije (v nadaljevanju MSS) in misijonska pisarna v Celovcu. Poleg tega sva skupaj s sobratom **Hanzejem Rosenzopfom** dejavna tudi v Angoli in Mozambiku, preko t. i. *Iniciativ Angola*. Preko te iniciative se mlade pripravljajo na to, da kot prostovoljci gredo v ti dve deželi. Tam običajno ostanejo mesec dni, lahko pa tudi dlje. Obenem imamo v gimnaziji v Celovcu najrazličnejše skupine mladih, ki pripravljajo tudi različne koncerte.

Ravno v času lanskega oktobra (torej v času *izrednega misijonskega meseca oktobra 2019*, v sklopu katerega je tudi potekal ta misijonski simpozij – op. ur.) je potekala dobrodelna akcija z naslovom **Topel obrok za otroke v Etiopiji**. S Hanzejem sva namreč spoznala, kako zelo pomembno je, da mladi dobijo priložnost, da naredijo nekaj dobrega. Mladim dijakom po uvodni predstavitvi akcije razdelimo list z dvojezičnim opisom le-te, s katerim hodijo od hiše do hiše po južni Koroški in v mesecu oktobru zbirajo darove za svoje vrstnike v Etiopiji. Naloga katehetov na gimnaziji pa je, da pri urah verouka z dijaki in dijakinjami molijo za tiste, ki bodo deležni tega sadu. Hkrati gimnazijci z učitelji pri zgodovini in zemljepis obravnavajo temo o Etiopiji.

Eden zelo vidnih projektov, s katerim salezijanci pomagamo mladim v Etiopiji, je **botrstvo**. (*Botrstvo je projekt, ki se izvaja v okviru MSS in preko katerega se omogoči šolanje mladine in otrok, zlasti sirot in tistih iz velikih družin po ce-*

lem svetu – op. ur.). Salezijanci imamo namreč po šolah v Etiopiji kar 12.000 mladih, od tega 1.500 na tehniških šolah.

Ravno veliko število mladih v šolah me je privedlo do spoznanja, da je treba graditi oz. delati na **odnosih**. V ta namen sem pred dvema letoma šel na *Študijsko-raziskovalni center za družino (ŠRCD)*, k dr. Katarini Erzar, in jo prosil, če bi v Addis Abebi v okviru tega inštituta za vse redovnike, redovnice in za vse družbe (v Etiopiji deluje 68 redovnih ustanov) organizirali seminar o *teologiji telesa, o odnosih*. Zaposleni z inštituta so zato pred letom dni šli v Etiopijo in s svojim delom *vzpostavili eno res močno gibanje, ki ga sedaj ni mogoče ustaviti*. Posledica tega ‚neustavljivega‘ gibanja pa je, da se bodo zaposleni z inštituta naslednje leto ponovno vrnili v Etiopijo. Ves avgust bodo posvetili redovnikom, redovnicam in škofijskim duhovnikom, ki delajo za mlade (teh je preko 700 ustanov), jim predavali o družini (predvsem o mladini) ter jih seznanili s številnimi stranpotmi, na katere mladi lahko zaidejo. Predvsem se mi zdi pomembno, da mladim, ki jih je v Etiopiji ogromno (Etiopija je 53-krat večja od Slovenije in ima preko 107 mio. prebivalcev), damo »hrano«. To pomeni, da jih usmerimo na pravo pot, na pot, *kako danes živeti kot mladi*.

Prav tako imamo tudi projekt **Bosco children**, v okviru katerega delamo z otroki in mladimi, ki so na cesti. Ob tej priložnosti se zahvaljujem ravnatelju MSS-ja g. Matjažu Križnarju, da je poslal Polono Dominik, ki *nad vse dobro dela s temi otroki*. Mnogi mladi, ki vsakodnevno hodijo v ta don Boskov center, spoznajo, da je to pot njihovega življenja, in se odločijo, da bodo po njej hodili.

Dejavni smo tudi na **področju kmetijstva**, kjer je dr. Anton Ivančič kot strokovnjak s tega področja pri sestrah uršulinkah (severno od Addis Abebe) že zaključil z enim kmetijskim projektom, naslednje leto pa bo pri salezijancih (južno od Addis Abebe) izvedel še en velik kmetijski projekt.

Aktivni smo v **zdravstvu**, vodimo dve kliniki. Eno kliniko imamo pri že omenjenih sestrah uršulinkah, kamor dr. Tadeja Kotar v okviru Medicinske fakultete v Ljubljani (sekcija Tropska medicina) pošilja svoje študente na usposabljanje. Seveda študenti v okviru prakse naredijo tudi veliko dobrega. Sedaj pa so ti študenti že dve leti prisotni še 360 km južno od Addis Abebe, pri sestrah frančiškankah v kraju Buccama, kjer imajo drugo kliniko. Tu smo tudi posneli film *Junakinje iz vasi Buccama*. Ravno včeraj (misijonski simpozij je potekal 12. 10. 2019 – op. ur.) je ob ogledu tega filma en dijak na celovski gimnaziji vprašal: ‚Zakaj so te sestre tako vesele?‘ Po kratkem skupnem razmišljanju pa je neki vrstnik odvrnil: ‚*Jaz mislim, da zato, ker so pri Jezusu.*‘

Naslednji projekt, ki ga vodimo salezijanci v Etiopiji, je **botrstvo za študente**, predvsem za tiste, ki študirajo medicino. Osnovna leta izobraževanja so otroci oz. dijaki financirani v okviru klasičnega, že omenjenega botrstva (preko MSS), ki pa se zaključí s končanjem srednje šole. Po opravljeni maturi pa salezijanci iščemo ljudi, ki bi bili pripravljene te študente spre-

mljati tako molitveno kakor tudi gmotno. Trenutno imamo 6 študentov medicine, trije pa so študij že zaključili. Naj ob tem povem prigodo z mlado domačinko Shawith, ki sem jo pred leti srečal pri sestrah Matere Terezije in ki mi je rekla: *„Maturo sem končala, rada bi postala zdravnica.“* *„Zakaj pa?“* jo vprašam. Odgovorila je: *„Ker so starši umrli – niso imeli zdravil, jaz bi jih pa rada pozdravila.“* Tako je postala zdravnica, in ne samo to: specializirala se je v eni od vej pediatrije. V tem letu bo na Medicinski fakulteti v Addis Abebi celo predavala eno vejo iz pediatrije.

Vse to so majhni uspehi, ki pa so zame zelo zelo pomembni.

Naslednji projekt, ki smo ga razvili preko Radia Ognjišče, je **Dekleta na cesti**. Skupaj z don Boskovimi prostovoljkami, ki jih je trenutno 10, ta dekleta resnično naredijo svoje življenje nadvse lepo. Ena od njih je za Radio Ognjišče povedala, da se zahvaljuje Bogu, da je našla fanta, ki jo spoštuje, prav tako se tudi zahvaljuje botru, ki ji je finančno pomagal do poklica, in vsem tistim, ki so zanjo molili.

Naslednji projekt so **Prostovoljci**. Prostovoljcev je kar veliko. V letu 2019 jih je iz Koroške bilo 5 – to so štirje bivši dijaki –, ki se s pomočjo tistih, ki so že bili v Etiopiji, pripravljajo in resnično dosegajo nekaj neverjetnega. Ti ljudje, ki gredo, so resnično služabniki teh otrok, mladih.

Naj za konec povem, da ne bom nikoli pozabil misijonske pustne Sobotne iskricice pred dvema letoma, ko se je preko telefonskega zbiranja darov zbiralo za lačne otroke v Etiopiji – tisto leto je namreč v Etiopiji bila huda suša. Takrat sem, kot je rekel radijski voditelj Radia Ognjišče Jure Sešek *„lebdel med nebom in zemljo“*. Ganjen sem bil nad tem, koliko lepega in dobrega naredijo Slovenci v domovini za vse tiste, ki so pomoči potrebni.«

- **S. Hermina Nemšak:** »Takšni misijonarji smo lahko prav vsi. Ni pomembno, ali smo v Sloveniji ali na Koroškem, v Afriki ali na Madagaskarju, ampak povesod, kjer koli smo. Pomembno je, da imamo srce in tudi oči odprte za potrebe ter da znamo povezati med seboj tiste, s katerimi se srečujemo.«

1.2.3.2 S. METKA KASTELIC

- **S. Hermina Nemšak:** »S. Metko pa sedaj prosim, da nam posreduje nekaj svojih izkušenj, ki jih doživlja pri svojem poslanstvu, ki ji je zaupano, mor-da pove še, od kod črpa moč, kje se navdihuje, kakšne izzive premaguje in kaj pomeni biti misijonar, biti poklican in poslan v tem tretjem tisočletju ... Kaj pomeni akademsko, smo ves dopoldan poslušali, sedaj pa prisluhnimo, kaj bo aktivna misijonarka povedala, kako pa ona to doživlja.«
S. Metka Kastelic: »Za seboj imam pet let misijonskega dela v Braziliji. Delujem v provinci San

Paolo v kraju Araras, ki se nahaja tri ure vožnje v notranjost od Sao Paola proti severu. Delam v šolskem centru, kjer se v skladu z don Boskovo karizmo veliko ukvarjamo z mladimi. Salezijanci smo namreč vedno med otroki, med mladimi in tudi učitelji, ter tako predstavljamo nekakšno ‚navzočnost‘ med njimi.

Naj pričnem svojo predstavitev s prigodo, ki mi je segla globoko v srce. Ob zaključku nekega šolskega dne me je neki prvošolček ‚pocukal za rokav‘, me pripeljal do svojega očeta ter me predstavil s sledečimi besedami: ‚Oči, sestra **Metka pa v naši šoli predstavlja Boga.**‘ Ob tem naj povem, da so misijonarji, kakor tudi vsi ostali in vsi, ki smo krščeni, predstavniki Boga. *To, da si poklican, da si izbran in poslan, je nekaj najlepšega, kar si človek lahko želi.* Misijonarja namreč ne definira ne kontinent, ne kraj, ne jezik, ampak ta Božja ljubezen, ki ti je vlita v srce, in misijonska gorečnost, ki nas iz dneva v dan žene, da smo pristni, da smo njegove priče, kjerkoli smo. In to mora že od začetka biti močno prisotno v naši identiteti – **da smo misijonarji**, ker nas Gospod kliče, ker nas ljubi in ker nas pošilja. Spričevalo oz. to, kako mi odgovarjamo na Božji klic, na Božje poslanstvo, pa se bo pokazalo v sadovih našega dela.

Salezijanci smo, v skladu redovno karizmo in pokorščino, zavezani poslanstvu v vzgoji, izobraževanju in evangelizaciji. Sicer večina redovnih družb, ki so dejavne na področju celotne Latinske Amerike, deluje v šolstvu in zdravstvu, pa tudi v župnijski pastoralni. Salezijanke pa smo še bolj globoko poklicane, da zaznamujemo, da damo svoj doprinos v vzgoji, šolanju, izobraževanju, in to predvsem tam, kjer država ne poskrbi za osnovne strukture. Naše delovanje je bodisi z družinami bodisi z mladimi in otroki, ki izhajajo iz različnih kontekstov, tako ekonomskih kakor socialnih.

Moja glavna izkušnja pri delu z mladimi v Braziliji je, da se mora misijonar znati učiti z ljudmi, med katerimi deluje oz. med katere je poslan. Pri teh ljudeh pa najbolj občudujem, kako izražajo svojo vernost, kako jim nič ni nerodno. Z vso pristnostjo pokažejo, kdo so in kaj so (kar bi lahko vsem nam v domovini bilo v velik poduk – op. ur.). Pri spremljanju otrok v šoli pa imam veliko stika in s tem v zvezi tudi pastoralnega dela tudi s starši.

V kraju, kjer delujem, imamo salezijanke poleg šolskega centra na skrbi tudi socialni mladinski center. Dnevno se vanj zgrinja skupina mladih, ki jim z različnimi dopolnilnimi dejavnostmi pomagamo pri celoviti vzgoji njihove osebnosti. To so otroci, ki obiskujejo državne ali občinske šole, pri nas pa imajo še dodatno možnost, da preko vzgojne dejavnosti dobijo tisto, česar jim družina ne omogoča. Struktura družin, kjer delujemo, je namreč resnično zelo šibka.

V tem centru jim torej nudimo tisto, česar ne dobijo doma.

Ob večerih v socialnem centru izvajamo tudi poklicne tehnične tečaje za osebe, ki nikoli niso imele možnosti, da bi si pridobile kakršnokoli izobraz-

bo. Srečujemo se tudi z osebami, ki ne znajo niti pisati niti računat in ki se zaradi tega primanjkljaja v življenju zelo težko znajdejo.

V veliko zadoščenje nam je zato gledati ljudi, ko ob koncu leta dobi-jo spričevalo. S tem namreč dobijo potrditev, da so dosegli neko točko v izobraževanju. Tako salezijanke pomagamo tem družinam pri njihovem vsakdanjem življenju tudi na ‚uraden‘ način, saj s tem spričevalom lažje pridobijo zaposlitev, ki jim omogoči, da lahko materialno preskrbijo svojo družino.

Prav tako pa dajemo velik poudarek delu z ženami, z materami, da bodo znale in zmogle poskrbeti za svojo družino, saj v okolju, v katerem deluje, ženska figura resnično potrebuje posebno skrb.

Zelo zanimivo je dejstvo, da je v tem okolju in med ljudmi, ki v bistvu sami še vedno zelo potrebujejo misijonarje in njihovo pomoč, misijonska zavest zelo močna. Tako v svoji provinci skrbim tudi za delo z mladimi misijonarji prostovoljci, saj sem, preden sem odšla v Brazilijo v misijone, delala tudi na področju spremljanja mladih študentov, ki so se med počitnicami odpravljali na misijonska poslanstva za 1–2 meseca ali pa tudi za več časa.

V lanskem letu pa smo naredili prav zanimiv projekt. Med zainteresiranimi učitelji, ki so zaposleni v naših šolskih centrih, smo naredili selekcijo in jim omogočili pripravo, da so se lahko julija odpravili v Angolo. Angola je namreč salezijanska provinca, ki je bila ustanovljena ravno s strani Brazilije, saj je v Angoli portugalsčina, kakor tudi v Braziliji, uradni jezik. Učitelji so tako neposredno spoznali, da lahko tem ljudem pomagajo tudi preko širjenja znanja, torej preko podelitve dobrin, ki niso nujno materialne narave. S tem jim namreč omogočijo neko formacijo oz. usposabljanje in posledično lažjo pot do zaposlitve. Na tak način tudi pomagajo njihovim drugim misijonom v Afriki – ne samo salezijanskim. Tako smo lani s skupino 12 učiteljev naredili seminar. Imamo pa željo in zagon, da s tem delom nadaljujemo.

Kot sem že povedala, je v Braziliji misijonski duh zelo močan. Po šolah in socialnih centrih imamo razne skupine otrok, najstnikov, mladih, ki živijo v tem misijonskem duhu. Zanje imamo različne pristočasne dejavnosti, da med počitnicami odhajajo na periferije, v favele, v obrobja mest in so kot misijonarji v tistih četrtih. Med drugim obiskujejo družine, prinašajo Božji blagoslov, ob večerih pa tudi pripravljajo svete maše in druge pobožnosti.

Želja, da bi bil misijonar tudi tisti, ki je iz misijonskega območja, in da bi prinašal Božje sporočilo drugim, je zelo močna. Logika, da prihajajo misijonarji samo iz Evrope in razvitega zahodnega sveta, je že dolgo stvar preteklosti. Ta misijonska zavest je sedaj živa oz. se prebujata tudi v Latinski Ameriki kakor tudi v Afriki. Mnogi iz teh dežel zato želijo širiti veselo oznanilo tudi po drugih kontinentih.«

1.2.3.3 MLAD ZAKONSKI PAR KAJA IN JANEZ NOVljan

- **S. Hermina Nemšak:** »Kako sta prišla na idejo, da gresta v misijone? Kaj mislita, da sta tja prinesla, oz. kaj sta tam delala in kaj sta posredovala ljudem, s katerimi sta se srečevala? Morda tudi, kaj sta od ljudi tam prejela in kakšen je vaju pogled na misijone po vrnitvi v domovino ter kakšno sporočilo imata za tiste, ki razmišljajo, da bi za nekaj mesecev ali let posvetili ljudem v tretjem svetu?«

Kaja: »Z Janezom sva že na začetku zveze nekako čutila, da želiva pomagati ljudem tudi v tretjem svetu. Ta želja je v naju vedno bolj rasla, vse do zaključka mojega dodiplomskega študija, ko se je pojavilo vprašanje, kam naprej, kot neke vrste priložnost, da bi si mogoče eno leto vzela prosto od študija. Ta želja je nato nekako prešla na višjo stopnjo, saj sva jo vedno bolj

pričenjala čutiti kot Božji klic, in ne samo kot neko mladostno željo, da bi se eno leto imela lepo, da bi potovala itd., ampak bolj kot leto, ki bi ga darovala za druge. Obrnila sva se na MSS, kjer so naju lepo sprejeli. Uslužbenci MSS-ja so nama pomagali iskati misijonarja, ki bi naju bil pripravljen sprejeti. Kljub številnim zapletom in veliki verjetnosti, da to ne bo izvedljivo, nismo obupali, nakar se je izkazalo, da naju bo sprejel p. Stanko Rozman, ki deluje v Zambiji. V Zambiji sva tako ostala 10 mesecev.«

Janez: »Prav vse do zadnjega tedna nisva vedela, ali bova dobila vizo. Kljub temu sva ves čas zaupala rekoč, da če je to Njegova volja, bova šla, če ne, pa bo tudi tako prav. *Kaj sva tja prinesla?* Hm, glavna stvar, s katero sva se soočala na začetku, je bilo, da sva v sebi sprejela oz. razumela dejstvo, da nisva ‚dol‘ prinesla ‚ničesar‘. Vse, kar sva nesla s seboj, je bilo v najinih srcih. Bila sva midva sama, najino življenje in Bog, ki ga nosiva s sabo. V sebi sva morala narediti in nato sprejeti razkorak med lastno željo, da bi kaj dobrega storila, in dejstvom, da tam praktično ne moreva spremeniti ničesar, še posebej ne v tako kratkem obdobju. Na začetku je bilo to zelo težko sprejeti, še posebej zato, ker *greš, da bi konkretno pomagal – si pač imel nek namen, da greš dol.*

Sčasoma sva se vedno bolj vključila v delo na župniji, ki je bilo zelo raznoliko. Nisva imela kakšne posebne, lastne vloge, saj kakršen koli utečen program za prostovoljce, ki pridejo v misijone, ne obstaja. Vsi skupaj smo *orali ledino* – ampak je bilo kljub vsemu lepo. Župljani so naju tudi lepo sprejeli in so nama ob najinem slovesu presenetljivo povedali, da največ, kar so prejeli od naju, niso bile materialne stvari, ampak vzor. Vsak dan

so naju videli pri sv. maši in to se jim je zdelo nekaj res lepega, saj so s tem tudi njihovi mladi imeli nek vzor. Mladih med tednom res ni bilo pri maši, čeprav so ljudje bolj verni kot pri nas doma.

Bila sva opažena!

A kljub vsemu sva vseeno razvila neko konkretno, materialno stvar, z oprijemljivimi pozitivnimi posledicami. Ves čas sva namreč na spletu pisala blog, s katerim sva želela navdušiti k *načinu življenja kot prostovoljec* zlasti mlade, in to predvsem tiste, ki ne verujejo. Verujoči oz. tisti, ki se gibljemo v cerkvenih krogih, smo glede prostovoljstva resnično nagovorjeni s tisoč in ene strani, medtem ko neverujoči cerkvenim in drugim humanitarnim organizacijam niti ne zaupajo. Kot taki so neaktivni in ne dajo svojega doprinosa, ki bi ga mogoče lahko dali. Želela sva jih navdušiti, da lahko tudi oni konkretno naredijo kak prispevek za dobrobit ljudi. S p. Stankom smo se zato dogovorili, da s Kajo ne bova zbirala prispevkov za kakšno cerkev oz. za kaj podobnega – kar je mogoče na misijonih ustaljena praksa –, ampak da si želiva narediti nekaj takšnega, kamor bi lahko vključili tudi ateiste. Tako sva pričela zbirati denar za vodnjake. Osnovni cilj je bil, da se postavi dva vodnjaka. Sedaj pa sva izvedela, da je bil zgrajen celo že šesti in da se delo še nadaljuje. To spoznanje je bil en res lep Božji odgovor na najin občutek ‚neuporabnosti‘.«

Kaja: »Večkrat danes smo že slišali, da če sta dve kulturi v stiku, zagotovo pride do spremembe v človeku oz. v ljudeh, in to na obeh straneh. Tako sva se spremenila tudi midva. Domov se nisva vrnila enaka. Težko sicer povem, kaj vse se je spremenilo, ampak videla sva predvsem to, da če se *daruješ, ti je to stotero povrnjeno*. In to lahko resnično potrdiva.«

Janez: »Najino bivanje v Zambiji je bila res ena Božja pustolovščina. Bog že ima nek plan, kako lahko narediš res maksimalno za druge. Obenem pa s tem, ko se predaš v Njegove roke, tudi On v tebi nekaj spremeni. S to afriško izkušnjo bova zagotovo tudi v Sloveniji lahko dosti boljša kristjana in državljana, kot sva bila doslej.

Svoje bivanje v Zambiji težko ovrednotim, saj stvari ‚*niso za izmeriti*‘, ampak če je to Njegova volja, bo ta dogodivščina gotovo prav prišla.

Prav tako pred nama dolgo časa ni bilo nobenega laiškega misijonarja, a želiva, da bi se tudi drugi mladi opogumili za odhod v misijone. Pred tem so laiški misijonarji odhajali v misijone za tri leta, midva pa sva imela na razpolago samo eno leto. Meniva, da so v tem življenjskem ritmu, ki je še hitrejši, kot je bil nedolgo nazaj – v težnji, da vsak doštudira in da si pri 25-ih letih že počasi prične ustvarjati družino –, tri leta res dolgo obdobje. Sebe zato doživljava kot neke vrste eksperiment in upava, da naju je Bog uporabil tudi zato, da bi se uveljavil ta ‚nov načina‘ pošiljanja oz. odhajanja laiških misijonarjev v misijone. (Svet je namreč danes resnično povezan in misijoni

danes niso isto, kot so bili misijoni npr. v Knobleharjevem času – op. ur.) Želiva, da bi v prihodnosti mladi dobili neko podporo, pa tudi če samo za eno leto, ker vidiva, da če je Bog z nami, so rezultati vidni – ne glede na časovno obdobje.«

- **S. Hermina Nemšak**

»Iz Kajine in Janezove predstavitve je razvidno, da se način misijonarjenja spreminja in da je pomembno, da znamo tudi tisti, ki smo doma, odpreti oči in srce in se temu prilagoditi. Pomembno je, da se znamo organizirati. V času, ko sem bila sama v misijonih, smo bili tega sposobni. Zorganizirali smo se, se dobili (za 2–3 dni se nas je zbralo celo 80 misijonarjev), si izmenjevali izkušnje in mnenja. Vzeli smo si čas, se spoznali, in posledično so se tudi rodile nove ideje, kako naprej ... Sedaj tega enostavno ni več. Tudi to omizje devetih misijonarjev je daleč premajhno, prav tako pa je na voljo samo dobra ura pogovora – absolutno nezadostno. A vseeno bolje to kot nič.

Zelo se strinjam z zadnjim Janezovim pogledom glede krajšega časa delovanja laičkih misijonarjev v misijonih. Med drugim sem po vrnitvi iz misijonov 10 let delovala v skupini SLED, ki je pripravljala laičke misijonarje. In že takrat smo proti koncu tega desetletnega obdobja verjetno razmišljali o tej stvari. Po drugi strani pa je negativna posledica krajšega obdobja misijonarja ta, da je precej težje najti lokacijo, kamor bi pošiljali laičke misijonarje. Če namreč ti misijonarji ne znajo jezika (pa s tem ni mišljeno poznavanje lokalnega jezika, ampak vsaj govorjenje angleškega, francoskega, portugalskega jezika), potem takšnih misijonarjev nima nikakršnega smisla pošiljati za 10 mesecev v misijone, ker bodo ‚stalnim‘ misijonarjem bolj v breme kot pa v pomoč. Sicer je še nekaj stalnih misijonarjev, ki delujejo na angleško govorečem področju, kamor bi se take lahko poslalo, saj mladi danes praktično vsi govorijo angleško.

Znanje jezika je namreč osnovni pogoj, da lahko grejo v misijone.

Obenem pa pri teh ljudeh najbolj občudujem njihovo pripravljenost, to, da se *vržejo v vodo in zaplavajo*. Včasih se tudi malo ‚*utopijo*‘, saj so malo razočarani, ker se seveda ne odvija vse tako, kot so si zamislili, a iščejo in tudi najdejo druge, nove načine in ponovno pridobijo tisto navdušenje. Tudi pisanje bloga – kot sta to počela Kaja in Janez – nadvse navduši, tako njiju kot tudi ostale. Je pa za to treba imeti vsaj nekaj časa, pa četudi je to ponoči. In seveda mora biti internet na voljo itd. V času, ko sem bila misijonarka na Slonokoščeni obali, smo morali namreč dvakrat mesečno iti po pošto 120 km daleč, o kakršnem koli radiu, telefonu ali celo internetu takrat seveda ni bilo ne duha ne sluha. Danes pa so popolnoma drugi časi, saj smo vsak trenutek ‚povezani‘.

A kljub vsemu temu sama vsebina misijskega poklica ostaja in bo vedno ista: *pričevanje, oznanjevanje, ostaja vedno; način – tudi čas – pa je popolnoma drugačen*.«

1.2.3.4 G. ALEKSANDER SKAPIN

- **S. Hermina Nemšak** nato nadaljuje: »In sedaj bomo prisluhnili kakšnemu utrinku iz misijonskega življenja bivšega misijonarja, ki je svoje misijonsko poslanstvo opravljal na Slonokoščeni obali. Približno 2 leti sva bila skupaj. Kaj je najbolj misijonskega, kar je ostalo v tebi, Sandi? V čem se najbolj razlikuje življenje, delo in oznanjevanje tukaj, na župniji v Sežani, kjer si sedaj približno toliko ali pa celo že dalj časa, kot si bil na Slonokoščeni obali, in kaj je tisto, kar daje misijonarju pogum darovati sebe za oznanjevanje vesele novice? Ta pogum je potreben v Afriki, v Južni Ameriki in v Sloveniji. In kako je s stiki z župljani tukaj in pa tam?«

G. Aleksander Skapin: »Leta 1999 sem koprškega škofa Metoda prosil za dovoljenje, da grem v misijone, a ga na začetku nisem dobil, vse dokler ni iz Slonokoščene obale prišla prošnja za novega misijonskega sodelavca. Takrat sta na Slonokoščeni obali delovala brata Pavel in Ivan Bajec ter Janko Kosmač – vsi so bili duhovniki koprške škofije. S strani škofa sem nato dovoljenje za odhod kmalu tudi dobil. A škofova želja je bila, da bi vsi bili na enem kraju, na skupnem misijonu – da bi bili povezani med seboj. Na tak način je namreč lažje ohraniti stike in poiskati morebitno pomoč, če bi bilo to potrebno, kot če bi ločeno delovali npr. v drugih škofijah ali celo v drugih državah. Tudi samo dogovarjanje glede odhoda misijonarjev iz ene škofije v drugo škofijo (t. i. ekskardinacija in inkardinacija – op. ur.) je precej enostavnejše, saj je le-to škof Pirih sklepal samo z enim škofom. V nasprotnem primeru bi bilo treba iskati kontakte in sklepati pogodbe s številnimi drugimi škofi iz misijonskih škofij širom po svetu.

V Slonokoščeni obali sem deloval kot kaplan pri g. Pavletu Bajcu. Delovali smo po principu župnije. Nismo delovali kot klasični misijonarji. Sicer smo hodili v mesta in vasi, a pravi stik z ljudmi so pravzaprav imeli domačini. Po vaseh so domačini sami vabili svoje prijatelje, svoje sorodnike itd. k molitvi, v skupnost, k delu za skupnost, h gradnji cerkve. V mestih pa so glavno misijonsko delo opravljali mladi. Mladi, ki so obiskovali srednjo šolo (pri njih se srednja šola začne malo prej – pri 13 oz. 14 letih) in ki so prihajali iz vasi in širokih področij iz zaledja, so sami povabili prijatelje, ki so si jih pridobili v srednji šoli. Tako so se tudi ti vključili razne mladinske organizacije ter v skavtske in ostale podobne skupine. Mi na misijonu samo nekaj organizirali, da so se ti mladi imeli kje srečevati. Prav tako smo jim tudi podajali vsebino srečanj. A pravi misijonarji so vendarle bili mladi

sami. In ravno to je bilo tisto, kar je mlade najbolj nagovorilo, da so se znali med sabo povabiti, saj so čutili, da je to nekaj pomembnega.

Na misijonu v mestih so v glavnem bili prisotni mladi, in sicer tisti, ki so se odločili za katehumenat. Osnovnošolcev je bilo tudi kar nekaj, tudi verouka so se udeleževali, ampak v manjši meri. Največ je bilo mladih katehumenov. Starejših katehumenov je bilo tudi precej, ampak nekoliko manj kot mladih. Po vaseh pa so v glavnem bili prisotni samo starejši.

Kmalu, ko sem iz koprške škofije šel v misijone, pa se je neka gospa iz Kopra samoiniciativno angažirala, povabile še druge ljudi in ustanovila koprsko misijonsko skupino, za obstoj katere na začetku še sam nisem vedel. Pozneje sem bil s to skupino povezan ‚na daljavo‘. Člani skupine so molili, se skupaj dobivali in govorili ne samo o Slonokoščeni obali, ampak tudi o drugih misijonih. Tudi ko sem že prišel nazaj iz misijonov, so še kar vztrajali na tej poti. In ta misijonska skupina iz Kopra je po dvajsetih letih še danes aktivna.

Glede ohranjanja stikov z misijonom, kjer sem deloval, pa lahko povem, da še vedno ohranjam stike s tremi oz. štirimi katehisti. Sedaj, ko imajo tudi oni telefon, komunikacija ne predstavlja nobenega problema več. Pogovarjamo pa se o čisto običajnih stvareh – kakšne so razmere v misijonu, kakšne so njihove družinske razmere in situacije, npr. če je njihov otrok zaključil šolo, dobil zaposlitev, se poročil ... Včasih me seveda še vedno vprašajo, če jim lahko pomagam, da bi si lahko kupili kakšno stvar. Še vedno je namreč prisoten ta element navajenosti na prejemanje (smeh) ... Pa jim dam! Ogromno sem prejel od njih, in če nekaj dam v ta namen, ni v tem nič slabega. Na tak način pa seveda tudi ohranjam stik z njimi.

Misijoni so na meni pustili velik pečat. Prav ta misijonska zavest in življenje v misijonih mi je tudi samo Sveto pismo predstavilo v nekakšni drugačni luči. Afričani namreč vse povedo skozi zgodbe. In ravno tako – skozi zgodbe – sedaj tudi jaz dojemam Sveto pismo. Skozi afriško izkušnjo zgodbe sedaj Jezusove prilike veliko bolje razumem, kot če te izkušnje ne bi imel. Zaradi tega mi je Sveto pismo bližje, in sicer ravno zaradi načina, ki ga je Jezus uporabljal. Nekatere stvari v Afriki, npr. način peke kruha, so namreč še danes takšne, kakor so bile v Izraelu v Jezusovem času in kot so opisane v Svetem pismu.

V župniji Sežana, kjer sedaj delujem, sem skupaj z nekim dekletom tudi ustanovil misijonsko skupino, ki jo sedaj to dekle vodi. Dobivamo se enkrat mesečno in vsakič na skupini nekdo izmed udeležencev pripravi eno misijonsko temo. V teh 10 letih, odkar sem se vrnil iz misijonov, smo tako imeli že približno 80 misijonskih tem, v katerih predstavijo ali misijonarja ali državo ali pa kakšno misijonsko področje. Nato se o predstavljeni vsebini še malo pogovorimo. Sama tema traja približno 30–45 minut, na koncu pa skupaj zmolimo še misijonski rožni venec.

Poleg tega se vključujemo tudi v akcije, ki jih organizira MSS. Trudimo se animirati ljudi, predvsem za Adventno in Trikraljevsko akcijo kakor tudi za druge nabirke. Vse te akcije in nabirke skušam malo ‚afriško‘ obarvati s svojim misijonom, s svojo misijonsko izkušnjo ter ljudi navdušiti za to, da čutijo misijone, da molijo in seveda, da darujejo.«

- **S. Hermina Nemšak** je nato hudomušno povzela Aleksandrovo predstavitve rekoč: »Kar nekaj naših župnikov bi bilo treba za nekaj časa poslati v misijone. Ni sicer potrebno, da bi ostali v misijonih tako dolgo, kot je bil Aleksander, ampak samo toliko, da bi si nabrali nekaj prepotrebnih misijonskih izkušenj, da bi potem bilo pri njih več tega misijonskega navdušenja.

Prav tako velikokrat opažam, da je pri laikih prisotnega več navdušenja za misijone kot pa pri kakšnem župniku. To je verjetno posledica tega, ker imajo župniki že s svojim delom na župniji dosti oz. preveč dela, zato delo za misijone ni njihova prvenstvena skrb. Ampak: *Bogu hvala za tiste, ki so navdušeni, da potem navdušujejo. Če vržemo kamen, ne bo razburkal celega jezera, ampak samo tam okrog. In zdi se mi, da tisti, ki čutimo ta klic, smo poklicani, da tam, kjer smo, širimo in izžarevamo to navdušenje. Gospod pa je tisti, ki blagoslavlja in daje rast.*«

1.2.3.5 ZAKONCA TANTELY IN LOJZE GABRŠČEK

- **S. Hermina Nemšak**: »Sedaj pa sta z nami tudi zakonca Gabršček. S čim nas želita obogatiti, kaj želita z nami podeliti? Gotovo živeti z ljudmi drugačne kulture, običajev in navad ni vedno enostavno. Pa vendar, kot smo tudi danes slišali, je tisto, kar nas povezuje, obogati. Pa vama dam besedo.«

Lojze: »Izviram še iz tistih časov, ko še ni bilo ne telefonov in ne ostalih podobnih stvari. V misijone sem odšel za tri leta, kar je takrat veljalo za kratek čas. Na začetku sem verjetno bil malo v breme stalnemu misijonarju, ker sem se seveda moral najprej privaditi na razmere. Največjo preglavico mi je povzročalo nepoznavanje jezika. Kljub temu da je poleg malgaščine uradni jezik tudi francoščina, se le-ta na podeželju, kjer sem deloval, zelo redko uporablja. Po poklicu sem mizar, in zato sem – da sem lahko korektno opravljal svoje delo – moral seveda tudi kontaktirati z ljudmi, v glavnem v zvezi z nabavo lesa. Na začetku mi je pri tem pomagal stalni misijonar, a mi je po pol leta rekel: *Oprosti, jaz se zdaj nimam več časa ukvarjati s tabo. Kje je denar, veš; koliko deske stanejo, veš – znajdi se.* Ni mi preostalo nič drugega,

kot da plavam. Čez dober mesec mi je misijonar dal spisek stvar, ki sem je moral nabaviti, in mi rekel: *Glej, tu imaš spisek. Fianarantsoa, 400 km severno – veš, kje je. Vse to imaš za opraviti, za nabaviti. Tu so ključi od avta. Adijo.*

Za pomoč pri jeziku pa se imam za zahvaliti predvsem otrokom, ki so prihajali na misijon. To so bili moji prvi učitelji in od njih sem se tudi največ navadil. Na začetku je bila komunikacija precej težavna, saj slovensko-malgaški slovar ne obstaja in si je bilo treba pomagati z malgaško-francoskim in nato še s francosko-slovenskim slovarjem, da sem sploh razumel, kaj mi pravijo. Seveda je vsa stvar potekala v obratnem vrstnem redu, če sem hotel tudi sam kaj povedati. Začetki so bili težavni in zamudni, a spoznal sem, da bolj ko se jim hočeš približati, bolj ko hočeš biti z njimi enak, bolj te sprejmejo. Ta vzajemnost, ta sprejetost s strani domačinov je izvirala prav iz tega, da sem jim želel biti podoben in sem jim želel pomagati, tudi s svojim zgledom. Sicer sem konkretno pomagal s svojimi rokami, s svojim zgledom pa sem dajal zgled krščanskega življenja, kar pa so tudi sprejemali kot nekaj pozitivnega. Različnost se je nekako izenačevala samo s tem, ko sem se jim hotel približati. In to je sedaj moja žena, ki sem jo spoznal na Madagaskarju, tu v Sloveniji tudi sama dobro spoznala. Jaz sem bil misijonar na Madagaskarju tri leta, ona pa sedaj v Sloveniji ‚misijonari‘ že 25 let.« (smeh)

Tantely: Pričela je s hudomušno opazko: »Misijonar Knoblar je v domovino prinesel številne eksponate, Lojze pa je iz misijonskih dežel v domovino prinesel res konkreten ‚eksponat‘. (smeh) V Sloveniji živiva že 26 let. Kar se misijonarjenja tiče – za tipično misijonarjenje še vedno nekako velja, da gredo misijonarji iz Slovenije oz. Evrope v Afriko oz. v dežele tretjega sveta. A obenem smo s krstom prav vsi prejeli poslanstvo misijonarja. Jaz tako opravljam »netipično« misijonarsko delo, ki ga uresničujem skupaj z možem s svojim življenjem. Ker imava pet otrok, je najino poslanstvo v glavnem vezano na družino, seveda s številnimi težavami in pripetljaji, ki spremljajo družinsko življenje. Otroci so sedaj že malo večji, nagajajo, tudi provocirajo in nama seveda kravžljajo živce ... Tudi to poslanstvo zna biti precej naporno.

Župnija Tolmin pa je moj drugi dom. Sprejeli so me zelo lepo. Mi je pa bilo na začetku zelo nenavadno, ker je bilo pri maši tako tiho; kako je mogoče, da je maša tako tiha? Zato sem, ko se je med mašo pelo aleluja, pričela peti zelo na glas. Sedaj v teh 20 letih so se tega župljani že malo navadili, mogoče jih malo moti, ker včasih prehitro in previsoko pojem. Obenem pa rečejo, da je res moral nekdo iz Afrike priti k njim, da jim ohrani to ljudsko petje. *APLAVZ*

V cerkvi se počutim prav domače in v župniji se nikoli nisem počutila tujka, ampak prav lepo sprejeto in domačo. Včasih sva z Lojzetom tudi veliko hodila naokrog in pričevala, potem pa so prišli otroci in sva pričevanje dala malo na »mirovanje«. Sedaj, ko so otroci že malo zrastle, pa razmišljava, da

se bova ponovno usmerila malo bolj navzven in aktivneje oz. bolje rečeno bolj vidno pričevala.«

Lojze: »Veliko vlogo pri tem, da se žena Tantely v župniji počuti domače, je imel takratni župnik Dominik Bizjak. Na župnijo sva prišla na veliki četrtek in najprej nama je – zanimivo – rekel sledeče besede: *„Zdaj, čez te velikonočne praznike, bosta v zakristiji, po veliki noči pa vaju bomo predstavili župniji, da ne bo vsa pozornost usmerjena na vaju, ampak naj bo velika noč le velika noč.“* Po veliki noči pa je župljanom predstavil Tantely z naslednjimi besedami: *„To pa je naša nova župljanka.“* S tem je dobesedno dal vedeti, da je naša, tolminska. In to je najbolj prispevalo k temu, da se Tantely v župniji počuti domače.« **APLAVZ**

1.2.3.6 S. AGATA KOCIPER

- **S. Hermina Nemšak:** »*Sedaj pa dajmo besedo še s. Agati.*«

S. Agata je sicer že imela daljši komentar na predavanje dr. Jezerška, ki se je dotikal njenega misijonskega dela v Amazoniji (op. ur.).

S. Agata: »Delujem v Amazoniji, na severu Brazilije. Delovala sem že v številnih različnih krajih na indijanskih področjih in sem, prav tako kot s. Metka, v skladu z našo redovno karizmo dejavna na področju vzgoje, saj imamo na skrbi številne šole. Salezijanke – Hčere Marije Pomočnice smo prve in še vedno skoraj edine, ki delujemo v teh predelih Amazonije. Drugih kongregacij praktično ni. Sicer je ena kongregacija poskušala, da bi se uveljavila, pa se nekako ni izšlo, ker je potrebna res velika moč in pripravnost, da vztrajaš v tem okolju. Z izjemnimi napori je namreč treba opravljati, če ne celo premagovati tiste stvari, ki se nam tukaj doma zdijo najbolj osnovne in same po sebi umevne.

Veliko je vožnje s čolni in z ladjami. Misijonarji smo kot neke vrste pastirji, saj hodimo na zelo oddaljene, odročne kraje, kjer živijo indijanska plemena. Tam smo dejavni 20 dni, kar pomeni, da hodimo od enega do drugega plemena. S seboj ne nosimo skorajda nič hrane, saj računamo na to, kar bomo našli spotoma. V glavnem se zato prehranjujemo s poljskimi pridelki, s sadeži, ki jih naberemo, ribolovom itd. Sama prehrana je seveda precej odvisna tudi od sezone, kar pomeni, da včasih ne najdemo skorajda ničesar in se moramo prehranjevati samo z najbolj osnovno hrano, ki je iz manioke in ki je vsakdanji kruh prebivalcev Amazonije. Mogoče pa tudi z ribami, ki pa jih je sedaj zaradi pretiranega ribolova precej manj, kot jih je bilo včasih.

Na tem amazonskem področju smo dejavne na vzgojnem, pastoralnem in tudi socialnem področju. Na področju socialnega dela smo svojo dejavnost razširile tudi v mesto São Gabriel de Cachoeira, ki je edino mesto v naši škofiji. To mesto je 200–300 km oddaljeno od naših centrov, kjer imamo pet misijonov. V mesto pridemo tudi, da nabavimo živež, in sicer kar s čolni, saj večjih ladij, ki bi plule k nam, ni. In to mnogim misijonarjem ne uspeva, kar pomeni, da so se številni misijonarji, ki so delovali na tem področju, enostavno preselili oz. umaknili. Do l. 2006 smo bile tudi edine učiteljice teh Indijancev, sedaj pa smo vodstvo šol predale domačinom in so domačini tudi direktorji šol. S tem je učni proces postal še bolj ‚indijanski‘. Pomembno je namreč zavedanje, da smo misijonarji tam zaradi domačinov, in ne obratno. Vse se mora vrteti okoli domačinov. Zelo pomembno je, da si domačini vcepijo v zavest, da je njihov jezik vrednota, da je njihova kultura vrednota, prav tako so vrednota tudi njihovi plesi in obredi. Vse to se je namreč do sedaj zelo zapostavljalo in posledično tudi izgubljalo. Sedaj, v teh časih, pa se njihova kultura ponovno oživlja.

Lansko leto je v Rimu potekala sinoda o Amazoniji. Najprej je bilo mišljeno, da bi potekala v Braziliji, na enem takem središču, kamor bi vsi iz Amazonije in Panamazonije lahko prišli. A je papež Frančišek odločil, da je treba sinodo prenesti v Rim, da se bo slišala po celem svetu. Stvari, ki zadevajo to področje, namreč niso zgolj stvari, ki bi zadevale le lokalno Cerkev, ampak ‚razmišljanje‘ te Cerkve zadeva razmišljanje celotne Cerkve po vsem svetu. V sklopu priprave na sinodo smo zato po naših cerkvah in po naših misijonih imeli številne priprave. Na sinodi je prisostvovalo tudi 40 žena – Indijank – iz teh sedmih držav, ki so bile na sinodo izbrane oz. izvoljene kot predstavnice svojega plemena ali pa so bile celo poklicane od samega papeža. Iz naše inšpektorije v Manausu, ki ji pripadam, sta se sinode udeležili inšpektorica, ki jo je mati poklicala na sinodo, ter ena Indijanka, ki je hčerka Marije Pomočnice in je bila izbrana s strani papeževe komisije. Tako je lahko ta sestra v svojem imenu in v imenu drugih plemen pričala o tem, *kaj je Cerkev med njimi* in kaj jim pomeni zgodovina; kaj jim pomeni, da so prišli do tega, da so danes krščeni in da so aktivni, enakopravni in da lahko na svoj način izražajo svojo vernost.

Na misijonarjih pa je predvsem naloga, da te ljudi razumemo, da se učimo njihovih jezikov, da razumemo njihov način obredov in vse tisto lepo, kar se je v preteklosti zanikalo. Včasih so namreč vse metali v en koš rekoč, da je grešno. Danes je zato nujno treba znati razločevati tisto, kar je resnično grešno, od tistega, česar misijonarji pri domačinih do sedaj niso razumeli.

- **S. Hermina Nemsak:** »Še v svojem imenu se zahvaljujem za vaša pričevanja, za vaš odgovor na Božji klic in upam, da tudi v bodoče v Sloveniji ne bo zmanjkalo ljudi, ki bi bili pripravljene iti iz sebe in tudi iz domovine ter uresničevati Jezusove besede: ‚*Pojdite po vsem svetu in oznanjujte evangelij vsemu stvarstvu.*‘

2. USMERITEV

Število slovenskih misijonarjev, ki delujejo po svetu (*ad gentes*), vztrajno pada in se je v zadnjih 15 letih prepolovilo. Trenutno je dejavnih točno 50 naših misijonarjev (tako posvečenih kot laikov). Trend zmanjševanja števila misijonarjev pa zagotovo sovpada z vsesplošnim trendom upadanja vernosti pri nas ter tudi povsod po zahodnem svetu.

V ta namen v MSS *izredni misijonski mesec oktober 2019* bolj kot poziv k evangelizaciji ljudstev, ki se z Jezusom še niso srečala, razumemo **kot spodbudo in povabilo papeža Frančiška k poglobitvi in okrepitvi verskega življenja nas Slovencev v globaliziranem in prepletenem svetu**. Prepričani smo, da se bo le tako ta negativni trend slovenskih (*ad gentes*) misijonarjev obrnil in bomo Slovenci nadaljevali s svojim izjemno bogatim misijonskim delom po svetu, izpričanim že tekem naše zgodovine.

Smernice oz. usmeritve, ki jih na tem mestu predlagamo, so zato izrazito pastoralne narave in se dotikajo marsikaterega področja, ki presega ožji okvir Misijskega središča Slovenije. Zato srčno upamo, da bo ta zbornik s predlaganimi smernicami služil kot spodbuda ostalim cerkvenim institucijam in službam ter nasploh življenju Cerkve na Slovenskem, da se bodo tudi one usmerile v misijonsko pastoralo naših vernikov in vseh prebivalcev Slovenije.

Preden nanizamo konkretne smernice in predloge, pa menimo, da si moramo prav vsi, predvsem pa tisti, ki tvorimo institucionalni okvir Cerkve, »naliti čistega vina«. Vprašanje torej je: *Ali si v resnici sploh želimo lotiti se jedra problema in slediti smernicam papeža Frančiška, ali pa želimo, da pride samo do dekorativnih sprememb v smislu ‚vse se naredi, da se nič ne spremeni‘?* Papež Frančišek si tega gotovo ne želi. Lepotni popravki namreč ne pomenijo nič drugega kot prikrito težnjo po ohranitvi obstoječega stanja.

Naj na tem mestu ponovimo papeževe besede:

»Sanjam o ‚misijonarski izbiri‘, to je o misijonarskem zagonu, ki je zmožen preoblikovati vse, da bi navade, slogi, urniki, govorica in vsaka cerkvena struktura postali ustrezen prevodnik za evangelizacijo sedanjega sveta, bolj kakor za njeno samoohranitev. Prenovo struktur, ki jo terjaja pastoralno spreobrnjenje, je mogoče razumeti v tej luči: kot del prizadevanja, da bi vse strukture postale bolj misijonarske in bi bila redna pastorala v vseh svojih zahtevah bolj odkrita in odprta. V vseh pastoralnih delavcih naj spodbuja trajno željo, da bi šli na delo, in tako pospeši pozitiven odgovor vseh tistih, ki jih Jezus kliče k prijateljstvu s seboj.«

papež Frančišek (*Veselje evangelija* 27)

S temi besedami papež Frančišek nikakor ne misli samo spremembe v srcih posameznih in preprostih vernikov, ampak predvsem tistih, ki tvorimo institucionalni okvir Cerkve. Voditelj misijonske dejavnosti Cerkve je Sveti Duh, ne mi. Bistveno je torej, da ohranimo držo razpoložljivosti in odprtosti delovanju Svetega Duha. Pod nobenim pogojem ne smemo samovšečno zakrkniti svojih src. Drugače bomo, kot pravi papež, »*vsi končali v muzeju*«.

Naj na tem mestu ponovimo besede papeža Benedikta XV., izpostavljene že na začetku zbornika: »*Kdor hoče obnoviti in poglobiti versko življenje v škofiji ali župniji, mora začeti z misijonskim delom.*«

2.1 SMERNICE

2.1.1 SVETOST ŽIVLJENJA KRISTJANOV

Papež nas z izrednim misijonskim mesecem 2019 spodbuja, da bi poglobili svojo vero, šli globlje vase in zaživelih svoje krstno poslanstvo. Podaja globlje in širše razumevanje pojma misijonarjev in misijonstva. Misijonarji nikakor niso zgolj izjemni posamezniki, možje in žene, ki odhajajo v neurejen in še nepokristjanjen tretji svet širit evangelij Jezusa Kristusa. Prav tako misijoni niso zgolj geografsko zaokroženo področje, kjer krščanstvo še ni pognalo močnih korenin.

Papež zato pove, kaj je bistveno: da se zavemo, da smo v prvi vrsti *mi sami misijon*. To pomeni, da *smo istočasno misijonarji in misijon – in sicer, mobilni misijon*. Misijonarji smo in moramo biti prav vsi krščeni, in sicer že tu doma oz. kjerkoli že smo. Misijonar je namreč vsak, ki nosi v sebi Jezusa. S tem, ko imamo v sebi Jezusa, ga nehote izžarevamo in razdajamo drugim. Tako postaja bolj sveto vse okoli nas – stvari, ljudje, delo. Sveto pa je vse, kar obdaja našega Zveličarja Jezusa Kristusa. Z Jezusom v srcu smo tabernakelj, monštranca in tempelj Svetega Duha (prim. 1 Kor 9,19) – smo **MISIJON**. Le kot taki – *sveti* – bomo lahko resnično posvečevali svet in že tu na zemlji gradili nebeško kraljestvo v smeri »novega Jeruzalema« in eshatološke dovršitve sveta. Kristjani – misijonarji nismo potemtakem nič drugega kot prinašalci in »prenašalci« Jezusa, »Kristonosci«, kakršen je bil nam vsem znani svetnik sv. Krištof.

Klic k svetosti in svetemu življenju se nam morda zdi pretiran. A ta klic nikakor ni novost. Poklicanost vseh članov Cerkve k svetosti je trajna in bistvena sestavina Cerkve. Vnovič jo je priklical v spomin 2. vatikanski koncil in za njim vsi pokoncilski papeži. Sv. Janez Pavel II. je v času svojega pontifikata razglasil kar 482 svetnikov, Benedikt XVI. 45, zdajšnji papež Frančišek pa že več kot 900. Pred Janezom Pavlom II. pa je bilo razglašanih vsega le 296 svetnikov. Janez Pavel II. je »nedvomno sledil 2. vatikanskemu koncilu in njegovim sklepom. Trdno je bil prepričan, da bi si za svetost morali prizadevati prav vsi ljudje, tudi laiki, in je zato mnoge od njih tudi razglasil za svete. (...) Janez Pavel II. je zato za blažene in svetnike razglasil tudi veliko laikov, ki so svetost dosegli v najbolj vsakdanjih oblikah življenja.« (Družina, 2019)

V zavest vseh mora priti, da je *biti svet* dolžnost in nuja za slehernega kristjana. Zgolj formalistično opravljanje krščanskih dolžnosti nikakor ne zadostuje. To je tudi sporočilo praznika Vseh svetih, torej vseh, ki so v nebesih, ne samo kanoniziranih svetnikov. Zagotovo vsi upamo, da so med njimi tudi naši bližnji pokojni, ki se jim bomo po smrti pridružili tudi mi.

Glavni cilj IMMO 2019 je, da bi kristjani poglobili svojo vero in bi se začeli bolj zavedati svojega poslanstva, ki smo ga prejeli s krstom. Kristjani smo poslani, kar pomeni, da smo vsi tudi misijonarji. Če nismo misijonarji, nismo kristjani in ne opravljamo svojih krstnih dolžnosti. Naša dolžnost pa je, da smo sveti, kakor nam naroča apostol Peter: »*Bodite sveti, ker sem jaz svet*« (1 Pt 1,16).

V nagovoru, na začetku simpozija v Ljubljani je apostolski nuncij za Slovenijo **Jean-Marie Speich** posredoval željo papeža Frančiška: da bi razumeli, da je misijon prvenstveno notranja stvar. Povedal pa je tudi, da je dandanes veliko težje pričevati o Jezusu tu, kjer živimo – se pravi biti misijonar že tu doma, v Sloveniji. K tej oživitvi misijonskega duha je poklicana vsa Cerkev, zlasti Cerkev v razvitem zahodnem svetu, ki ima krščanske korenine in za katerega se danes zdi, da je krščanski samo še na papirju.

Pravijo, da Evropa počasi postaja misijonska dežela in se bo misijonska smer kmalu obrnila, torej da bodo misijonarji iz tretjega sveta prihajali k nam oznanjat evangelij. A zakaj bi potrebovali tuje misijonarje, če je nas kristjanov tu več kot dovolj? Le dejavni moramo postati. Še zdaleč ni prepozno! S tem bomo dosledno upoštevali papeževe smernice in Jezusovo naročilo ob vnebohodu.

2.1.2 ANALIZA DUHOVNEGA OKOLJA

V tem kontekstu bi bilo zelo smiselno, da bi naredili poglobljeno **analizo okolja**, v katerem se danes Slovenci in Cerkev na Slovenskem ter tudi svet kot celota nahajamo.

Globalizacija, migracije in s tem v zvezi spreminjajoča se demografska in verska sestava Evrope, sekularizirana družba, izjemen tehnološki razvoj itd. – vse to že zaznamuje porajajočo se družbo prihodnosti. Zlasti pa se zdi problematično današnje »uniformiranje družbe« (pod krinko globalizacije) z ideologijo, ki zelo spominja na ideologijo bivšega totalitarnega sistema. V tem kontekstu igra ključno vlogo dovršena in še »neregulirana« tehnologija (oz. tehnologija, ki NI v službi človeka). Izkoreninjanje in raznarodovanje manjših narodov je zato zelo verjeten scenarij. Položaj, v katerem se danes nahaja Slovenija, se v številnih segmentih ne razlikuje tako zelo od položaja, v katerem je živel Lambert Ehrlich, o katerem je imel **dr. Janez Juhant** na Svetih Višarjah uvodno predavanje. Podrobnejše proučevanje Ehrlicha bi zato lahko pomagalo, da bolj spoznamo današnje razmere.

Ehrlich je namreč izjemno pronicljivo razčlenil stanje takratne družbe. Zaznal in tudi obelodanil je številna dejstva, ki so jasno kazala na to, da komunizem in

takratna italijanska okupacijska fašistična oblast prikrito, a dejavno sodelujeta proti slovenskemu narodu, kljub temu da se navzven prikazujeta kot zagrizena nasprotnika. S tem je Ehrlich postal zelo osovražena oseba na obeh straneh. Bil je namreč velik domoljub, kristjan, duhovnik, zavezan Cerkvi in narodu. Po besedah dr. Juhanta je Ehrlich *»že zelo zgodaj zaznal povezanost izgube osebne identitete z izgubo religiozne identitete. Praksa pa tudi pokaže, da na izgubo nacionalne identitete vpliva izguba verske identitete, ki bistveno zaznamuje osebnost.«*

Ta močna povezava obeh totalitarizmov še danes večini ljudi ni jasna, saj se nekateri na vse kriplje trudijo, da bi jo prikrili. Verjetno je ravno to pronicljivo poznavanje srčike fašizma, zlasti pa komunizma, botrovalo, da je bil Ehrlich s strani komunistične partije l. 1942 tudi likvidiran. Kot tak je namreč utiral novo, tretjo pot, ki bi kot alternativa komunistični revoluciji lahko vodila v organiziran in uspešen odpor proti fašističnemu okupatorju.

Ehrlich je namreč nasprotoval revoluciji. Trdil je, da se resnična reforma v človeku in družbi lahko zgodi samo **evolutivno**, po poti razvoja. Pri tem ima misijonstvo, ki bi se seveda moralo izvajati na evangeljski način, najpomembnejšo vlogo. Trdil je, kot navaja dr. Juhant, da je *»misijonstvo nujno potrebna protiutež proti razkrajajočim silam materializma, modernega poganstva, laicizma, sekularizma, navidežno znanstvenega ateizma, ki zastrupljajo kot najslabši evropski eksport dušo poganških narodov in pripravljajo svetovno revolucijo«*. Ehrlichu je šlo *»vedno za srž problema, kar bi danes lahko imenovali evangelizacija sodobnega sveta, ki se je bodisi odtujil krščanski veri kot v razvitem svetu, bodisi je pri prvotnih narodih še niso spoznali. V Evropi gre za nasilno prevratniško odtujitev totalitarnih režimov, drugod se uveljavlja praktično poganstvo, v misijonskih deželah pa se pod temi vplivi preprečuje, da bi prvotni narodi mogli srečati prek zavzetih krščanskih poslanev pristno veselo oznanilo Jezusa Kristusa«* (Ehrlich 1930/31, 114).

V tem kontekstu je za evangelizacijo današnjega sveta nujna že omenjena *»analiza okolja«* – da se pride do **srži problema**, kot je o Ehrlichu zapisal dr. Juhant. Le tako se bomo lahko pri našem delu evangelizacije pravilno utirili in se pogumno, predvsem pa uspešno soočili z izzivi današnjega sveta.

2.1.3 PRIČEVANJE

Svetost, veselje, pogum in pričevanje – to so lastnosti, ki pritičejo kristjanu. Za nas kristjane je bistveno, da smo **pričevalci**, tj. da z življenjem izpričujemo svojo vero. Dr. Mari Osredkar je v povzetku svojega predavanja (objavljenem v letaku za udeležence simpozija – op. ur.) zapisal: *»Koncilski dokumenti, na katerih temelji moderna misijonska dejavnost, namreč misijonarje usmerjajo prav k temu ‚novemu‘ (pričevanjskemu – op. ur.) načinu misijonarjenja. S tem, ko ljubimo in delamo dobro drugače verujočim, lahko le ti začutijo Božjo ljubezen preko našega spoštovanja, sprejemanja in bližine. S tako držo lahko kristjani pričujemo in svetu pokažemo, da je Kristus resnični odrešenik človeka oz. da samo evangeljski način življenja omogoča od-*

rešenje vsem. Evangelij z zapovedjo ljubezni do bližnjega, z naukom o odpuščenju in spoštovanju ter sprejemanju slehernega bližnjega omogoča preživetje posamezniku in človeštvu.»

Najboljši pričevalci smo seveda takrat, ko smo se v globini srca srečali z Jezusom in imamo z njim pristen osebni odnos. To srečanje je sicer po svoji naravi predvsem milost, podarjena od Boga, a srčno si želimo, da bi se ta milost v večji meri «razlila» na naše občestvo. Pri tem namreč nikakor nismo brez moči – ravno nasprotno. Jezus nas imenuje celo za svoje prijatelje (prim. Jn 15,9-17). V tem oziru smo Njegovi sodelavci in dejavni ustvarjalci zemeljske realnosti. S. Magda Burger je 8. 1. 2020 na mednarodni znanstveni konferenci z naslovom »O katehezi in pastoralni v času iskanja novega zaupanja v Cerkvi« povedala, da je *»usa kateheza usmerjena v to, da bi posameznik skušal s svoje človeške strani oblikovati osebni odnos z Bogom in ga nato živeti v rednem zakramentalnem življenju. Posameznikov pristen odnos z Bogom pa bo celotnemu občestvu prebudil zavest o odgovornosti za oznanjevanje in prizadevanje za svetost.»*

2.1.4 POGLOBITEV VERE

Bistveno je torej delati na vsebini, in ne le na kvantiteti oz. formalnem prakticiranju krščanskega življenja, ki mu kvaliteten notranji osebni odnos z Bogom ni pomemben.

K poglobitvi vere našega občestva bi lahko prispeval vzorec poslanstva, ki ga v Zambiji opravlja misijonar p. Janez Mujdrica. Predava predmet »religijska vzgoja«, ki je obvezen učni predmet samo v Zambiji in Angliji, in nikjer drugje na svetu. Religijska vzgoja za razliko od religijske izobrazbe, ki ponuja bolj ali manj samo informativni vidik razumevanja religij, omogoča formacijo oz. oblikovanje človeka – predvsem mladostnika. Ponuja torej neke vrste vzgojo. Ta predmet bi bil nadvse koristen tudi v našem prostoru, saj ponuja odgovore na osnovna, bivanjska, bistvena vprašanja, ki se postavljajo vsakemu človeku: *»Zakaj živimo? Kaj je naše življenje? Je naše življenje res zaklad? Kam gremo? ...«*

Težava današnje družbe je ravno v tem, da je izrazito plehka, in posledično si ljudje teh velikih življenjskih vprašanj sploh ne zastavljajo več. To plehkost načrtno spodbujajo mediji z raznovrstnimi resničnostnimi šovi in reklamno propagando. Religija – v našem primeru seveda Jezus – namreč daje odgovor na vprašanje, v čem je polnost življenja. Če nas to sploh ne zanima, potem Jezusov odgovor po besedah p. Mujdrice nima nobenega smisla in postane nepomemben. Da si ljudje ne zastavljajo več velikih vprašanj, pa je tudi glavni razlog, zakaj v Evropi ni večjega zanimanja za religijo in krščanstvo. Religija namreč v plehkem okolju postane nepomembna.

Glede na naše okolje se je torej najprej treba sploh začeti ukvarjati s tem vprašanjem, da bi se pričeli spraševati in razmišljati o smislu našega življenja, torej se ukvarjati z odrinjanjem *»odrinjanja na globoko«*.

Predmet religijska vzgoja bi v našem okolju zato zagotovo prišel zelo prav. Vsebino tega predmeta bi bilo smiselno upoštevati ne samo pri osnovnošolskem verouku, kjer je kateheza relativno močna in dobro zastopana, ampak predvsem v mladinskih skupinah, kjer so srečanja dokaj sproščena in zastopanost relativno nizka. Nenazadnje pa bi ta vzgoja zagotovo koristila tudi formaciji odraslih vernih v smislu vseživljenjske kateheze. Mladinska kateheza in tudi vseživljenjska kateheza za odrasle sta namreč področji, ki sta pomanjkljivo zastopani v življenju Cerkve.

2.1.5 KREPITEV NARODNE ZAVESTI IN LJUBEZNI DO DOMOVINE

Pri poglobljanju verskega in duhovnega življenja naših vernikov nikakor ne moremo mimo krepitve narodne zavesti. Cerkev je v naši zgodovini vedno predstavljala branik slovenskega naroda in slovenskega jezika. Že Lambert Ehrlich je namreč »zaznal povezanost izgube osebne identitete z izgubo religiozne identitete. Praksa pa tudi pokaže, da na izgubo nacionalne identitete vpliva izguba verske identitete, ki bistveno zaznamuje osebnost.«

Trdno smo zato prepričani, da bi Cerkev nujno morala ohraniti vlogo **branika** v tem globaliziranem svetu v smislu **ohranitve in krepitve slovenske identitete in slovenskega jezika**.

Posebnost krščanstva je ravno v tem, da je razvilo pojem osebe, izhajajoč iz dejstva, da Bog neskončno ljubi vsakega človeka. To seveda različnost tudi predpostavlja. A vendarle smo si v duhu vsi bratje in sestre. Zagotovo enotnost v smislu današnjega zgrešenega razumevanja globalizacije, ki zahteva zlitje v eno veliko zbanalizirano enoto in ki se danes silovito uveljavlja, ni tisto, kar bi si želel Jezus. On želi enotnost, a to je **enotnost v različnosti**. Različnost je namreč bogastvo – če seveda premoremo dovolj pameti –, obenem pa tudi garant stabilnosti (v našem primeru) Cerkve, saj je s tem neprimerno bolj odporna na napade. Sicer pa je raznolikost Cerkve, njenih nalog in darov lepo opisana v Pavlovem Prvem pismu Korinčanom (prim. 1 Kor 12,4-30).

Raznolikost kultur v Cerkvi je zato izjemno bogastvo. Inkulturacija, spoštovanje še tako neznatnih kultur ter razumevanje, da ljudje lahko izražajo svojo vernost na svoj način, je danes za vsakega misijonarja osnovni predpogoj za uspešno evangelizacijsko delo. Vsaka kultura predstavlja obogatitev za Cerkev, saj izpostavi marsikateri pomemben vidik vere, ki do sedaj morda ni bil v ospredju. In kot je v drugem delu simpozija na »omizju misijonarjev« povedala s. Agata Kociper, misijonarka, ki deluje med amazonskimi Indijanci, »na misijonarjih sloni predosem naloga, da te ljudi razumemo, da se učimo njihovih jezikov, da razumemo njihov način obredov in vse tisto lepo, kar se je v preteklosti zanikalo. Včasih so namreč vse metali v en koš rekoč, da je grešno. Danes je zato nujno treba znati razločevati tisto, kar je resnično grešno, od tistega, česar misijonarji pri domačinih do sedaj niso razumeli.«

V podkrepitev tega naj dodamo še besede g. Kopeiniga, ki je zapisal: »*Misijoni ne pomenijo, da mi prinašamo Boga k ljudem doma ali v daljnih krajih, temveč da odkrivamo Boga v njihovih srcih, kulturah in verstvih.*«

Slovenci ne predstavljamo številčnega naroda, zato je prav, da smo v znak solidarnosti do teh malih in žal velikokrat tudi izginjajočih kultur še posebej občutljivi. Raznolikost pomeni stabilnost, in naš prispevek k stabilnosti vesoljne Cerkve je potemtakem tudi v skrbi za lastno identiteto. Torej v skrbi za tisti del vesoljne Cerkve, ki ga predstavljamo mi, Slovenci in Cerkev na Slovenskem. V nasprotnem primeru bomo zatajili svoje korenine in s tem hkrati osiromašili vesoljno Cerkev.

Tej skrbi lahko brez dvoma dodamo še skrb za zvišanje rodnosti v Sloveniji, ne glede na mnenja mnogih, ki trdijo, da je na svetu že tako preveč ljudi. »Na mladih svet stoji« in dejstvo je, da se delež prebivalcev Slovenije, ki izvirajo iz našega narodnostnega, religijskega in kulturnega okolja, zmanjšuje, medtem ko se večja delež tistih, ki ne izvirajo iz tega okolja. To bo zagotovo vplivalo na prihodnje življenje Cerkve.

V razpravi po predavanju je dr. Blaž Jezeršek dejal, da je vprašanje, *kam gremo zdaj Slovenci*, zelo na mestu. Nato je nadaljeval: »*V kakšno smer se razvija naša identiteta? Vsekakor tako, kot je bilo pred 50 leti, ne bo nikoli več. To lahko pomeni neke vrste resignacijo in slabo voljo, po drugi strani pa lahko prinese nove izzive v Cerkvi, da na te impulze, ki vplivajo na našo identiteto, začneja odgovarjati na primeren način in skuša te priložnosti izkoristiti za evangelizacijo, bodisi za utrditev krščanstva v našem prostoru.*«

Romanje k Mariji Zvezdi v Novo Štífto 14. avgusta 2019

2.1.6 MOLITEV

»Alarmantni podatek kaže, da veljamo Slovenci v Evropi za narod, ki najmanj moli.« (Ognjišče, 2013)

Zelo sporočilne so besede apostolskega nuncija v Sloveniji msgr. Jeana-Marie Speicha, ki jih je izrekel na otvoritvi potujoče misijonske razstave, 1. oktobra 2019 v Zavodu sv. Stanislava v Ljubljani. Slednje je celo večkrat ponovil: »**Prosim vas, molite za Cerkev v Sloveniji! Cerkev v Sloveniji se mora vrniti k Jezusu.**« In molitev je po besedah papeža Frančiška »srce misijonov«. Slovenija pa je, kot je povedal škof msgr. Štumpf na misijonsko nedeljo 2019, že dolgo »misijonska poljana«.

Zato je nujno, da se ta negativen slovenski molitveni trend obrne – **molitveno življenje v Sloveniji se mora okrepiti!** Zlasti molitev rožnega venca, v katerem so zaobjete vse skrivnosti evangelija. Po Mariji namreč prihajamo k Jezusu. Kakor je Jezus naš Odrešenik, tako je Marija pot, ki nas vodi do Njega. »Rožni venec nam pomaga, da na poti upodabljanja po Kristusu rastemo naproti cilju, ki je svetost. Najpomembnejši razlog za ponovno odkritje in poživitev molitve rožnega venca je poklicanost vseh k svetosti (Katoliška Cerkev, 2019).«

Molitev nam torej pomaga, da se uravnamo na Božjo frekvenco, na Božje življenje. Preko molitve in molitvenega življenja – poleg zakramentalnega življenja – vstopamo v samo notranje življenje Presvete Trojice, ki je ena sama dinamika odnosov oz. dinamika ljubezni med Božjimi osebami.

V molitvi je, kot je na Svetih Višarjah povedal g. Jože Kopeinig, »počelo in vir vseobsegajoče ljubezni in življenja vsega človeštva«. Prav tako »ni človek tisti, ki išče Boga, marveč je Bog, ki kliče človeka, naj bo deležen njegove ljubezni«. Oče je poslal Sina, ne zato, da bi svet sodil, temveč da bi ga odrešil. Jezus je zato prvi in največji misijonar, in to poslanstvo širjenja evangelija in vstopanja ljudi v ljubezen Presvete Trojice je sedaj edina naloga Cerkve (prim. Mr 16,15; Mt 28,19–20). Edina naloga Cerkve je torej *zveličanje duš (salus animarum)*. Nebesa so naša večna domovina – ki pa je prihranjena samo za svete. A svetost nikakor ni nekaj nedosegljivega. Je naša dolžnost, obveza in smisel našega življenja, obenem pa tudi lepota življenja v občestvu Presvete Trojice že tu na zemlji.

G. Kopeinig nato nadaljuje: »*Ecclesia natura sua missionaria est.* Misijoni niso nekaj obrobnega, slučajnega, temveč so notranja dinamika Cerkve. /.../ Kakor je za ogenj bistveno, da gori, tako je za Cerkev bistveno, da je misijonska.«

A »misijonsko poslanstvo se lahko brez molitvene osnove izjalovi v goli humanitarni akcionizem, ki sicer ljudem v določenih stiskah in potrebah pomaga, a še ne izpolnjuje docela Jezusovega naročila«. Tako je že drugi vseslovenski simpozij, ki je potekal leta 1986 v Tinjah na avstrijskem Koroškem, predvidel tudi ustanovitev Misijonske molitvene zveze (MMZ) z namenom, da molivci, ki so včlanjeni v to zvezo, vsak dan zmolijo desetko rožnega venca za misijone, in sicer vsak dan

za eno celino. Po 33 letih ta zveza še vedno živi. Trenutno je včlanjenih 1.285 molitvev.

V tem duhu bi bilo zato primerno, če bi se podobna misijonska molitvena zveza vzpostavila tudi za našo domovino.

Nasploh bi bilo vsakršno spodbujanje k molitvenemu življenju, in sicer tako osebnemu kot tudi občestvenemu, več kot na mestu. Zlasti je pomembna družinska molitev. »Krščanska družina je prvi kraj vzgoje za molitev. Vsakdanja družinska molitev je posebej priporočena, ker je prvo pričevanje molitve Cerkve. Kateheza, molitvene skupine in duhovno vodstvo niso namreč nič drugega kot zgolj šola in pomoč za molitev.« (župnija Rogaška Slatina, 2017)

»Potrebujemo krščanstvo, ki se bo odlikovalo predvsem po umetnosti molitve. Krščanska občestva naj postanejo ‚pristine šole molitve‘ v novem tisočletju.«

(Janez Pavel II., 2002)

2.1.7 ZAKRAMENTI IN POZNAVANJE OSNOV VERE

V povezavi z molitvenim življenjem nikakor ne moremo mimo rednega in vrednega zakramentalnega življenja kristjanov, zlasti zakramentov svete evharistije in svete spovedi. V duhu današnjega časa in močno razširjenega zunajzakonskega partnerskega življenja – tudi med kristjani – bi bila zelo na mestu poglobitev razumevanja zakramenta svetega zakona. **Seveda pa je najprej treba ljudem razložiti, kaj zakramenti sploh so in zakaj so potrebni.** Na tem področju je – žal tudi med verujočimi – velika vrzel. Velika večina kristjanov ne pozna niti osnov naše vere, ki je vera v Presveto Trojico in jo izpovedujemo med vsako nedeljsko in praznično sveto mašo. Redno jo izpovedujemo tudi v najpogostejši molitvi *Slava Očetu in Sinu in Svetemu Duhu*, najpogosteje pa, ko napravimo znamenje križa. Prav tako je nujno tudi, da vemo, kdo naš Odrešenik Jezus Kristus sploh je – da se zavemo njegove osebe in obeh njegovih obeh narav (Božje in človeške). Nenazadnje je to v soočenju z drugače verujočimi in neverujočimi v tem globaliziranem svetu nujnost.

Treba je ponovno osmisliti našo najbolj vsakdanjo – iz vere izhajajočo – prakso, o kateri sploh ne razmišljamo, saj jo imamo za samoumevno.

2.1.8 FORMACIJA LAIKOV

Številčno laiki v katoliški Cerkvi izrazito prevladujejo. Posamezniki, ki so se odločili za posvečeno življenje, predstavljajo zgolj manjšinski delež vseh kristjanov. Krščansko usposabljanje oz. formiranje vernih laikov je zato nenadomestljivo, saj omogoča ljudem, ki so dejavni na različnih življenjskih področjih, da se v luči vere Cerkve soočijo z izzivi, ki jih predstavlja današnji svet. V tem kontekstu lahko govorimo o že omenjeni *vseživljenjski katehezi*, ki je zaradi neizogibnega so-

očanja z drugače verujočimi in neverujočimi v današnjem svetu nujnost. Zanje verni laiki predstavljajo prvi in obenem tudi najpogostejši stik s krščanstvom in Jezusom Kristusom.

Ob tem naj pripomnim, da že izraza *laik* in *klerik* dajeta ljudem misliti, da se člani Cerkve delijo na dva razreda, na manj in več vredne. Pod pojmom laiki nekateri še vedno razumejo neuko množico, ki jo je treba usmerjati, ji vladati in jo celo kontrolirati. Kot taki smo kristjani s strani družbe velikokrat ožigosani kot *poslušne*, *pohlevne* in žal tudi *nekompetentne ovčke* – drugorazredna bitja.

2.1.9 OBČESTVENO ŽIVLJENJE CERKVE

Preseganje polarnosti laik – klerik ponuja že 2. vatikanski koncil, ki Cerkev opredeli kot *občestvo* – *communio* in *Božje ljudstvo*. S tem so koncilski očetje želeli preseči do takrat veljavno in v Zakoniku cerkvenega prava formalno opredeljeno strogo razlikovanje med kleriki, redovniki in laiki. Dogmatična konstitucija o Cerkvi se namreč glasi: »*Skupno je dostojanstvo udov po njihovem prerobjenju v Kristusu, skupna je milost Božjega otroštva, skupna poklicanost k popolnosti, eno zveličanje, eno upanje in nedeljena ljubezen. V Kristusu in Cerkvi torej ni nikakršne neenakosti, kar zadeva rod ali narodnost, socialni položaj ali spol ...*« (čl. 32)

Bistvenega pomena torej je, »da se poslanstvo Cerkve izvaja kot **sad in znamenje skupnosti**, kot je povedal Janez Pavel II. v apostolskem pismu Ob začetku novega tisočletja, s katerim je nameraval »odpreti« novo tisočletje. V njem je skupnost opredeljena kot drugo veliko območje (prvo območje je usposabljanje oz. formacija laikov – op. ur.), v katerem bo treba izraziti odločno programsko zavezo tako na nivoju vesoljne kakor tudi lokalne Cerkve, ki uteleša in predstavlja samo bistvo skrivnosti Cerkve (42). To pomeni življenje v duhu skupnosti in ljubezni, nadaljuje Janez Pavel II., da se Cerkev kaže kot zakrament, tj. kot znamenje in orodje tesne povezanosti z Bogom in povezanosti oz. občestva z vsem človeštvom. Sveti poljski papež je intuitivno predvidel bistveno vlogo skupnosti znotraj Cerkve, posebno še njeno pomembnost pri zagotavljanju verodostojnosti in učinkovitosti oznanjevanja tako s strani posvečenih kakor tudi laikov, ali pa še boljše, s strani skupnosti, kjer tako eni kot drugi živijo Božjo besedo v skupnosti glede na svojo poklicanost, zbrani okrog evharistije, izvira enotnosti. Za ta namen je treba vse skupnosti (tako župnije, škofije, skupnosti, spontane skupine, bazična občestva in cerkvena gibanja) napraviti za hiše in šole občestva. Tukaj se kaže resničen izziv začetka tisočletja. Preden torej postavimo konkretne pobude (iniciative), je treba **spodbujati duhovnost občestva**, da se le-to vzpostavi kot vzgojno načelo povsod, kjer se pojavlja človek in kristjan (43). (Janez Pavel II., 2001)

Umestno se zdi, da bi *teologija občestva*, ki so jo koncilski očetje razvili že na 2. vatikanskem koncilu, prešla v vsakdanje življenje Cerkve. Cerkevno občestvo je skupnost, ki predpostavlja enakost vseh krščenih. Na tem mestu bi to občestvo

lahko razširili še na vse ljudi »dobre volje«, tj. na ljudi, ki ne pripadajo ožjemu krogu katoliške Cerkve, a živijo v skladu z nravnimi načeli, predvsem pa v skladu s svojo vestjo. Slednji sicer Cerkvi pripadajo na nepopoln način, kot je o tem zapisal že dr. Osredkar, a zveličanje zanje nikakor ni nedosegljivo. S tem bi naredili nekak prehod iz »ekleziologije pripadnosti« k »ekleziologiji občestva«. V 16. členu Dogmatične konstitucije o Cerkvi je zapisano: »Tisti namreč, ki brez lastne krivde ne poznajo Kristusovega evangelija in njegove Cerkve, a iščejo Boga z iskrenim srcem in skušajo pod vplivom milosti v dejanjih spolnjevati njegovo voljo, kakor jo spoznavajo po glasu vesti, morejo doseči večno zveličanje« (C 16). Dr. Osredkar v svojem članku zapiše: »Prvič v zgodovini katoliško učiteljstvo izrecno prizna, da Bog deluje tudi v nekrščanskih religijah in ‚ne zameta ničesar od tistega, kar je v teh verstvih resničnega in svetega‘. (N 2) Poudariti moramo, da cerkveno učiteljstvo na zadnjem cerkvenem zboru ne razveljavlja dvatisočletnega učenja, da *zunaj Cerkve ni zveličanja*. Nikakor ne. Dokumenti ne nasprotujejo tej formuli. Dodajajo le, da so tisti nekatoličani, ki se trudijo delati dobro, kakor spoznajo po glasu vesti, na nek način, recimo nepopoln način, že v Cerkvi, in zato so lahko deležni večnega zveličanja. Kristus je odrešil tudi njih.«

V tem pogledu bi bil razmislek o ekleziologiji pripadnosti in ekleziologiji občestva zelo na mestu. Zlasti o tem, kdo vse tvori Božje ljudstvo. Sojeni bomo namreč po vesti, ki nam bo v večnosti v polnosti razkrita. Gola formalna pripadnost katoliški Cerkvi z *neobrezanim srcem* nam ne bo v nobeno pomoč – prej nasprotno. »O tem je pisal že sv. Ciprijan iz Kartagine v 3. st. Cerkev uči, da vidna pripadnost Cerkvi sama po sebi še ne zagotavlja odrešenja, kakor vidna nepripadnost Cerkvi še ne pomeni pogubljenja. Že sv. Avguštín je zapisal: ‚koliko ovc je zunaj in koliko volkov je znotraj‘ (Homilija o Jn 45,12).« (Vidmar, 2020)

Za zveličanje je zato ključnega pomena poslušanje notranjega glasu vesti, za nas kristjane pa tudi stalen trud k poglobitvi naše vere in nenehno vzpostavljanje pristnega osebnega odnosa z Bogom, kar se navzven izkazuje v pričevanjskem življenju in svetosti življenja.

Kristjane veže dolžnost, da že tu na zemlji živimo kot kristjani, kar pomeni kot ODREŠENI. Kristjani namreč že na zemlji okušamo nebesa, in smo zato v tem oziru neizmerno privilegirani.

Ponudimo torej ta privilegij tudi drugim!

Luka Biščak,
tajnik Misijonskega središča Slovenije

REFERENCE

- Dogmatična konstitucija o Cerкви (C). 1980. V: Koncilski odloki, 2. vatikanski cerkveni zbor. Janez Pavel II. Ob začetku novega tisočletja CD 91, 2001. Družina, Ljubljana.
- Janez Pavel II. Rožni venec Device Marije CD 98, 2002. Družina, Ljubljana.
- Katarina Ropret. »Biti svetnik danes.« *Družina*, 3. november 2019, 3.
- Frančiček. Veselje evangelija. CD 140, 2014. Družina, Ljubljana.
- Vidmar, Bogdan, Zbornik, 29. januar 2020. Osebno sporočilo za Luka Biščaka. (pridobljeno 29. januarja 2020).
- Katoliška Cerkev. Domača stran. 1. 10. 2019. <https://katoliska-cerkev.si/molitev-roznega-venca> (pridobljeno 15. novembra 2019).
- Misijonsko središče Slovenije. Domača stran. <http://www.missio.si/wp-content/uploads/2019/09/LAIKI-IN-DRU%C5%BDINE-V-MISIJONIH-V-SVETU.pdf> (pridobljeno 18. decembra 2019).
- Ognjišče. Domača stran 1. 10. 2013. <https://radio.ognjisce.si/sl/147/slovenija/11777/> (pridobljeno 15. novembra 2019).
- Burger, Magda. Kateheza pri zagotavljanju zaupanja. Ljubljana, 8. januarja 2020. <https://www.vaticannews.va/sl/cerkev/news/2020-01/mednarodna-konferenca-o-katezi-in-pastorali-v-casu-iskanja-nov.html> (pridobljeno 22. januar 2020).
- Župnija Rogaška Slatina. Domača stran. <http://www.zupnija-rogaska.net/molitev.htm> (pridobljeno 15. novembra 2019).

2.2 PREDLAGANE SMERNICE

Smernice so obširneje podane že v prejšnjem poglavju. Na tem mestu jih predstavljam v strnjeni obliki.

- **PRIZADEVANJE ZA SVETOST ŽIVLJENJA**
(zavedanje misijonskega poslanstva vseh krščenihi)
- **POGLOBITEV VERE** (odrniti na globoko)
- **POUDAREK NA PRIČEVANJSKEM ŽIVLJENJU VSEH KRISTJANOV**
(ljubiti in delati dobro; posebna vloga pričevanja redovnikov in redovnic)
- **PRESOJA DUHOVNEGA OKOLJA (SLOVENIJA IN SVET)**
(praktično poganstvo, izkoreninjenost)
- **UTRDITEV KRŠČANSTVA V NAŠEM PROSTORU**
(znova odkriti naše krščanske korenine)
- **NOVA EVANGELIZACIJA** (evangelizacija drugače verujočih, neverujočih, od življenja Cerkve oddaljenih kristjanov v Sloveniji)
- **KREPITEV NARODNE (SAMO)ZAVESTI IN DOMOLJUBJA** (dejavna ljubezen do domovine in spoštovanje njene kulture)
- **MOLITEV** (pospeševanje molitvenega življenja: osebnega, skupnostnega, družinskega; samostani kot žarišča in »učilnice molitve«)
- **ZAKRAMENTALNO ŽIVLJENJE**
(cilj: zavedanje pomena zakramentov ter redno in vredno prejemanje le-teh)
- **FORMACIJA LAIKOV**
(seznanjanje z osnovami vere; uvajanje otrok in mladine v krščansko in misijonsko poslanstvo; vseživljenjska kateheza; religijska vzgoja; formacija laiških misijonarjev ...)
- **OBČESTVENO ŽIVLJENJE CERKVE**
(ekleziologija občestva na vseh ravneh: škofje – duhovniki, duhovniki – verni laiki; oblikovanje župnije kot »občestva občestev«; (spremenjena?) vloga laikov v Cerkvi; odnos: verni laiki – sekulariziran/globaliziran svet)
- **TEOLOŠKA FAKULTETA IN BOGOSLOVJE**
(akademsko formiranje in informiranje študentov/bogoslovcev v misijonskem duhu)
- ...

2.3 NEKAJ KONKRETNIH PREDLOGOV

Bolj kot podajanje konkretnih predlogov je zbornik usmerjen v podajanje smernic, ki so v skladu z usmeritvijo, ki jo je začrtal papež Frančišek. Kljub temu podajam nekaj konkretnih predlogov, ki so se izkristalizirali ob simpoziju:

- **TEOLOŠKA FAKULTETA**
 - poglobljen študij oz. poudarek na predmetu NAUK O SVETI TROJICI, v kateri je temelj in izvir misijonstva
 - poudarek na misijonskem poslanstvu Cerkve (študij oz. ponovna uvedba predmeta MISIOLOGIJA)
- **POSTAVITEV SLOVENSKEGA MISIJONSKEGA MUZEJA** (s stalno misijonsko razstavo), ki naj bo v službi OZNANJEVANJA EVANGELIJA
- **POSTAVITEV SPOMINSKEGA OBELEŽJA LAMBERTU EHRLICHU NA STRELIŠKI ULICI V LJUBLJANI**
- **SPODBUDAJANJE LAIKOV K DEJAVNEMU OBLIKOVANJU DRUŽBENEGA ŽIVLJENJA V SLOVENIJI**
- **USTANOVITEV NOVIH MOLITVENIH SKUPIN** (za svet in domovino)
- **KARITATIVNA DEJAVNOST** (spodbujanje del ljubezni)
- **OSTALI PREDLOGI** (npr. izdelava spletne platforme, na katero bi lahko duhovniki in ostali verujoči podali svoje predloge za oživitev življenja Cerkve na Slovenskem ...)
- ...

Možnosti in priložnosti je veliko. Namen pričujočega zbornika in predlaganih smernic je, da spodbudimo k pogumnemu misijonskemu življenju Cerkve na Slovenskem. Vse to pa v luči prave vere in v pravilnem umevanju delovanja Svetega Duha, ki vodi in poživlja vse življenje Cerkve.

Srčno upamo, da se bomo o predlaganih smernicah konstruktivno pogovarjali, podajali mnenja, videnja in predloge. Potrebno bi bilo, da se v okviru različnih cerkvenih služb, institucij (MSS, Katehetskega urada oz. Pastoralne službe, Teološke fakultete, škofij, župnij itd.) organizirajo različna srečanja, dogodki, delavnice itd., kjer bi posamezne smernice dobile še določnejšo in konkretnjšo obliko ter postale del življenja Cerkve.

SKLEP

Izredni misijonski mesec oktober 2019 in dogajanje okoli njega sta dosegla liturgični višek v osrednjem praznovanju misijonske nedelje 20. oktobra v Murski Soboti. Molitveno uro in sveto mašo je vodil murskosoboški škof msgr. dr. Peter Štumpf.

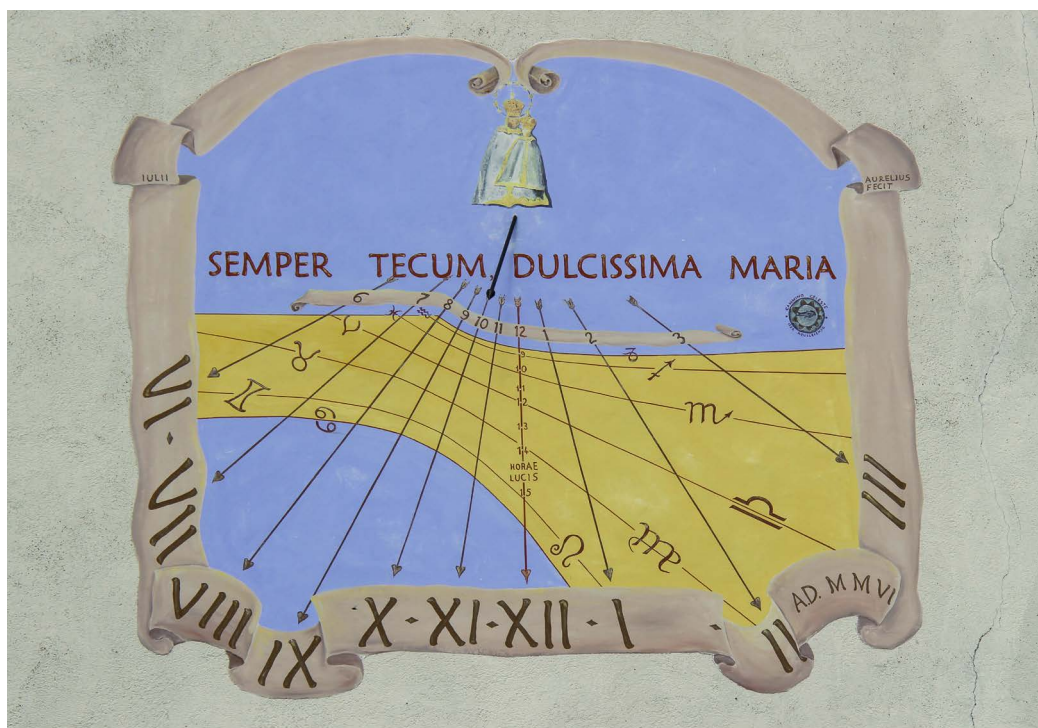
Vsebinsko jedro meseca pa je nedvomno predstavljal misijonski simpozij, s katerim smo se pogumno lotili iskanja smernic in pobud za prenovo Cerkev v misijonskem duhu. A vztrajna pot iskanja smernic, pobud in predlogov za prenovo Cerkev – kot si je zamislil papež Frančišek – se šele začinja. To bo zagotovo dolgotrajen proces, pri katerem nam bo, po besedah msgr. Petra Štumpfa, v veliko pomoč **krepost potrpežljivosti**. Ta je potrebna vsakomur, ki se podaja na pot misijonarstva. V MSS-ju smo zato mnenja, da bo potrebnih še več podobnih dogodkov, srečanj in delavnic, ob katerih se bo izkristalizirala nadaljnja pot. Misijonski simpozij se namreč s sklepom srečanja v Ljubljani nikakor ni končal. V resnici se je šele dobro začel.

ZAHVALA

Vse, ki ste kakorkoli pripomogli širiti pobudo misijonskega meseca oktobra 2019 vabim, da jo skupaj nadaljujemo. Tako z misijonarji na robovih krščanskega sveta kot v naši lepi Sloveniji, vključno s Slovenci po svetu in v zamejstvu. Hvala papežu Frančišku za pobudo, našim škofom in nunciju za podporo. Hvala predavateljem za pomenljive vsebine ter zaposlenim v Zavodu svetega Stanislava v Šentvidu, da so gostili tako misijonsko razstavo kot simpozij. Hvala tudi sodelavcem Misijonskega središča Slovenije za požrtvovalnost pri pripravi dogodkov, posebno še Luku Biščaku, ki jih je zbiral in predstavil v tem zborniku. Hvala tudi dr. Bogdanu Dolencu in mag. Bogdanu Vidmarju za korekture in dopolnitve.

Matjaž Križnar
*ravnatelj Misijonskega središča Slovenije in
narodni voditelj misijonov*

Sončna ura na cerkvi Višarske Matere Božje

Misijnsko središče Slovenije

Kristanova 1, 1000 Ljubljana

tel.: 01/300-59-50

E-naslov: missio@rkc.si

Spletna stran: www.missio.si